ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

3. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 26. LEDNA 2025

NEDĚLE BOŽÍHO SLOVA **Tvá slova, Pane, jsou duch a jsou život.**

„Duch Páně je nade mnou, proto mě pomazal, poslal mě, abych přinesl chudým radostnou zvěst, abych vyhlásil zajatým propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil milostivé léto Páně.“ Poutníci v synagóze v Nazaretě. *Peregrinatio ad Fontes Salutis*, Izrael, 27. února 2013.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, v Ježíši Kristu se naplnila Svatá Písma a naše životy nacházejí svou plnost. Přednesme Bohu Otci naše prosby, abychom plně žili podle jeho Slova:

L: OTČE, DEJ NÁM ŽÍT TVÝM SLOVEM.

- "Duch Páně je nade mnou a posvětil mne": ať papež, biskupové, kněží a jáhni s odvahou podpírají ty, kdo prožívají různé situace duchovního či hmotného otroctví.
- "Duch Páně je nade mnou, abych přinesl chudým radostnou zvěst": ať pokřtění, vedeni Duchem svatým, jsou hlasateli evangelia všem, které potkávají, zvláště nejpotřebnějším.
- "Duch Páně je nade mnou, abych vyvedl zdeptané na svobodu": zbav zmučený ukrajinský národ Putinova ruského barbarství a vyhlaď ze země vzpomínku na ně.
- "Duch Páně je nade mnou, abych oznámil slepým navrácení zraku": ať každý z nás otevře srdce Božímu Slovu, které osvěcuje a vede k pramenům věčného života.
- Modleme se, aby se u migrantů, uprchlíků a těch, kdo jsou zasaženi válkou, vždy respektovalo jejich právo na vzdělání, které je nezbytné pro budování lepšího světa.
- Všem zemřelým, kteří s vírou žili tvým Slovem, daruj život věčný.
- Otče, děkujeme ti žes nám poslal svého Syna. Dej, ať jej díky milosti Ducha svatého dokážeme přijmout do svých srdcí. Neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků. **L:** Amen.

„JEŽÍŠ PŘIŠEL DO NAZARETA, KDE VYROSTL.“

Bazilika Zvěstování a svatyně nad domem Svaté Rodiny, Nazaret. *Peregrinatio ad Fontes Salutis*, Izrael, 27. února 2013.

"HIC DOMUS MEA INDE GLORIA MEA" (*Toto je můj dům, odtud má sláva*): poutníci s votivní svící před hlavním oltářem baziliky Panny Marie Pomocnice, zbudované sv. Janem Boskem na místě, označeném samotnou Matkou Boží. *Peregrinatio ad Loca Amoris quo maior nullus ita splendet*, Totino, Itálie, 22. června 2015.

POUTNÍCI VE SVATYNI SV. JOSEPHINY BAKHITY,
Peregrinatio ad Loca Amoris quo maior nullus ita splendet, Schio, Itálie, 28. června 2015.

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

UVEDENÍ PÁNĚ DO CHRÁMU – 2. ÚNORA 2025

Hospodin zástupů, on je král slávy!

U HROBU SV. AGÁTY, *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, Catania, Sicílie, 6. července 2019.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, náš Pán je nám podobný ve všem a nezdráhá se nazývat nás svými bratry. V jeho jménu prosme za církev i za celý svět: **L: PROSÍME TĚ, VYSLYŠ NÁS.**

- Simeon byl do chrámu přiveden Duchem svatým. Dej své církvi kráčet v síle Ducha.
- Maria a Josef splnili, co ukládal Zákon tvého lidu. Dej, ať lidé žijí podle tvé vůle.
- Simeon očekával potěšení Izraele. Pamatuj na všechny, kdo v utrpení, ve stáří a v umírání potřebují útěchu.
- Tvůj Syn přišel jako Spasitel světa. Uzdrav, co zničil hřích, zbav zmučený ukrajinský národ Putinova ruského barbarství a všem lidem dej ducha pokání a obrácení.
- Tvůj Syn byl nazván světlem pohanů. Daruj plnost víry všem, kdo hledají smysl života.
- I nám je dáno znát tvou spásu. Veď nás, ať o ní vydáváme přesvědčivé svědectví.
- Simeon rozpoznal v Ježíšovi Spasitele. Přiveď svůj lid Izrael k plnému poznání spásy.
- Žehnej dětem, které letos poprvé přistoupí ke stolu Páně, i jejich rodičům.
- Modleme se, aby se u migrantů, uprchlíků a těch, kdo jsou zasaženi válkou, vždy respektovalo jejich právo na vzdělání, které je nezbytné pro budování lepšího světa.
- Modleme se, aby nám Jubilejní rok přinesl prohloubení vztahu s Bohem, novou lásku ke každému člověku a obnovený život z Ducha Svatého.
- Ať Simeonovo: „moje oči uviděly tvou spásu“, je věčným patřením věrných zemřelých.

K: Věrný Bože, tys splnil sliby dané praotcům a poslals na svět svého Syna. I tyto prosby ti předkládáme skrze něho, jenž s tebou žije a kraluje na věky věků, **L:** Amen.

LITURGICKÉ TEXTY 3. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – NEH 8,2-4A.5-6.8-10: Čtení z knihy Nehemiášovy.
Kněz Ezdráš přinesl Zákon před shromážděné muže i ženy a všechny, kdo byli schopni rozumět. Bylo to prvního dne sedmého měsíce. Četl z něho na prostranství před Vodní bránou od svítání do poledne před muži a ženami a přede všemi, kdo byli schopni rozumět. Všichni poslouchali knihu Zákona s napětím. Ezdráš, znalec Písma, stál na dřevěném výstupku, který pro ten účel zhotovili. Otevřel knihu před očima všeho lidu – stál totiž výše než všichni lidé – a když ji otevřel, všechen lid povstal. Ezdráš velebil Hospodina, velikého Boha, a všechen lid odpověděl se zdviženýma rukama: „Amen, Amen!“ Vrhli se na kolena a klaněli se Hospodinu až k zemi. Četlo se v knize Božího zákona, předkládali a vykládali ho, a tak pochopili, co se četlo. Místodržitel Nehemiáš a znalec Písma a kněz Ezdráš i levité, kteří poučovali lid, řekli všemu lidu: „Dnešní den je zasvěcen Hospodinu, vašemu Bohu, nebuďte smutní a neplačte!“ Všechen lid totiž plakal, když slyšeli slova Zákona. (Ezdráš) jim řekl: „Jděte, jezte tučná jídla a pijte sladké nápoje a posílejte výslužky těm, kteří si nemohli nic připravit, neboť tento den je zasvěcen našemu Pánu. Nebuďte zarmouceni, neboť radost z Hospodina je vaše síla!“

2. ČTENÍ – 1KOR 12,12-30**:** Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Korinťanům.
Bratři! Tělo je pouze jedno, i když má mnoho údů; ale všechny údy těla, přestože je jich mnoho, tvoří dohromady jediné tělo. Tak je tomu také u Krista. Neboť my všichni jsme byli pokřtěni jedním Duchem v jedno tělo – ať už jsme židé nebo pohané, otroci nebo svobodní – všichni jsme byli napojeni jedním Duchem. Ani tělo se přece neskládá z jednoho údu, ale z mnoha. Kdyby řekla noha: „Nejsem ruka, a proto nepatřím k tělu,“ proto ještě k tělu patří! A kdyby řeklo ucho: „Nejsem oko, a proto k tělu nepatřím,“ proto ještě k tělu patří! Kdyby bylo celé tělo jenom oko, kde by byl sluch? Kdyby celé tělo bylo jenom sluch, kde by byl čich? Takto však Bůh umístil každý z údů v těle, jak sám chtěl. Kdyby všecko bylo jen jeden úd, kam by se podělo tělo? Takto však je sice mnoho údů, ale jenom jedno tělo. Oko tedy nemůže říci ruce: „Nepotřebuji tě!“ nebo zase hlava nohám: „Nepotřebuji vás!“ Spíše naopak: tělesné údy zdánlivě nejslabší jsou nejpotřebnější. A zrovna těm údům, které na těle pokládáme za méně ušlechtilé, právě těm v oblékání projevujeme větší pečlivost a údy, za které se stydíme, tím slušněji se zakrývají, kdežto údy ušlechtilé takové ohledy nepotřebují. Bůh sestavil tělo tak, že se údům podřadnějším věnuje větší pečlivost, aby nenastal v těle nepořádek, ale aby se údy vzájemně staraly jeden o druhý. Trpí-li jeden úd, trpí s ním všechny ostatní údy, je-li některý úd vyznamenán, všechny ostatní údy se s ním radují. Vy jste Kristovo tělo a každý z vás jeho úd. Bůh ustanovil, aby v církvi jedni byli misionáři, druzí proroky, třetí učiteli. Někteří dále mají moc dělat zázraky, jiní dar uzdravovat, pomáhat, řídit, mluvit rozličnými jazyky. Jsou snad všichni misionáři? Jsou všichni proroky? Jsou všichni učiteli? Mají všichni moc dělat zázraky? Mají všichni dar uzdravovat? Mluví všichni jazyky? Umějí všichni (ty řeči v neznámém jazyku pronesené) vykládat?

EVANGELIUM – LK 1,1-4; 4,14-21. Slova svatého evangelia podle Lukáše.
Už mnoho lidí se pokusilo sepsat vypravování o událostech, které se dovršily mezi námi, jak nám je odevzdali ti, kdo byli od počátku očitými svědky a služebníky slova. A tak, když jsem všechno od začátku důkladně prozkoumal, rozhodl jsem se i já, že to pro tebe, vážený Teofile, uspořádaně vypíšu; aby ses tak mohl přesvědčit o spolehlivosti té nauky, v které jsi byl vyučen. Když se Ježíš vrátil v síle Ducha do Galileje, pověst o něm se roznesla po celém kraji. Učil v jejich synagógách a všichni ho velmi chválili. Ježíš přišel do Nazareta, kde vyrostl, a jak měl ve zvyku, šel v sobotu do synagógy. Povstal, aby předčítal (z Písma). Podali mu knihu proroka Izaiáše. Otevřel ji a nalezl místo, kde stálo: „Duch Páně je nade mnou, proto mě pomazal, poslal mě, abych přinesl chudým radostnou zvěst, abych vyhlásil zajatým propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil milostivé léto Páně.“
Pak zavřel knihu, vrátil ji služebníkovi a usedl. A všichni v synagóze na něho upřeně hleděli. Začal k nim mluvit: „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.“

LITURGICKÉ TEXTY SVÁTKU UVEDENÍ PÁNĚ DO CHRÁMU

1. ČTENÍ – MAL 3,1-4
Čtení z knihy proroka Malachiáše.
Toto praví Pán Bůh: „Hle, pošlu svého anděla, aby mi připravil cestu. Hned potom přijde do svého chrámu Panovník, jehož hledáte, a anděl smlouvy, po němž toužíte. Hle, přichází – praví Hospodin zástupů. Kdo však snese den jeho příchodu, kdo obstojí, až se objeví? Vždyť je jako oheň, kterým se taví, jako rostlina valchářů! Usadí se, aby tavil a tříbil stříbro, očistí syny Leviho a vytříbí je jako zlato a stříbro a potom zase budou obětovat Hospodinu ve spravedlnosti. Zase bude Hospodinu příjemná oběť Judy a Jeruzaléma jako za dávných dnů, jako za minulých let."

ŽALM 24 (23),7.8.9.10
Zdvihněte, brány, své klenby, zvyšte se, prastaré vchody, ať vejde král slávy! Kdo je ten král slávy? Silný a mocný Hospodin, Hospodin udatný v boji. Zdvihněte, brány, své klenby, zvyšte se, prastaré vchody, ať vejde král slávy! Kdo je ten král slávy? Hospodin zástupů, on je král slávy!

2. ČTENÍ – ŽID 2,14-18
Čtení z listu Židům.
Protože sourozenci mají krev a tělo společné, i Ježíš přijal krev a tělo, aby svou smrtí zbavil moci toho, který má vládu nad smrtí, totiž ďábla, a vysvobodil všechny ty, kteří byli po celý život drženi v otroctví strachem před smrtí. Je přece jasné, že se neujal andělů, ale Abrahámových potomků. Proto se ve všem musel připodobnit (svým) bratřím, aby se stal v jejich záležitostech u Boha veleknězem milosrdným a věrným, a tak usmiřoval hříchy lidu. A protože sám prožíval utrpení a zkoušky, dovede pomáhat těm, na které zkoušky přicházejí.

EVANGELIUM – LK 2,22-40
Slova svatého evangelia podle Lukáše.
Když nadešel den očišťování podle Mojžíšova Zákona, přinesli Ježíše do Jeruzaléma, aby ho představili Pánu, jak je psáno v Zákoně Páně: 'Všechno prvorozené mužského rodu ať je zasvěceno Pánu!' Přitom chtěli také podat oběť, jak je to nařízeno v Zákoně Páně: pár hrdliček nebo dvě holoubata. Tehdy žil v Jeruzalémě jeden člověk, jmenoval se Simeon: byl to člověk spravedlivý a bohabojný, očekával potěšení Izraele a byl v něm Duch Svatý. Od Ducha Svatého mu bylo zjeveno, že neuzří smrt, dokud neuvidí Pánova Mesiáše. Z vnuknutí Ducha přišel do chrámu, právě když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby s ním vykonali, co bylo obvyklé podle Zákona. Vzal si ho do náručí a takto velebil Boha: „Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka podle svého slova v pokoji, neboť moje oči uviděly tvou spásu, kterou jsi připravil pro všechny národy: světlo k osvícení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu." Jeho otec i matka byli plni údivu nad slovy, která o něm slyšeli. Simeon jim požehnal a jeho matce Marii prohlásil: „On je ustanoven k pádu a k povstání mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se bude odporovat – i tvou vlastní duší pronikne meč – aby vyšlo najevo smýšlení mnoha srdcí." Také tam byla prorokyně Anna, dcera Fanuelova z Aserova kmene. Byla značně pokročilého věku: mladá se vdala a sedm roků žila v manželství, potom sama jako vdova – bylo jí už čtyřiaosmdesát let. Nevycházela z chrámu a sloužila Bohu posty a modlitbami ve dne v noci. Přišla tam právě v tu chvíli, velebila Boha a mluvila o tom dítěti všem, kdo očekávali vykoupení Jeruzaléma. Když vykonali všechno podle Zákona Páně, vrátili se do Galileje do svého města Nazareta. Dítě rostlo a sílilo, bylo plné moudrosti a milost Boží byla s ním.

Poutníci a putování

(Tomáš kardinál Špidlík, SI,
čestný občan Pustiměře)

»Krásné je to, co člověk uviděl, a líbí se mu to.« Tato stará Plotinova definice krásy a umění se dostala i do scholastických příruček filosofie, ačkoliv je tak málo spekulativní. Vyjadřuje naopak touhu prostého člověka jít se podívat na vlastní oči a hodnotit skutečnost svým vlastním dojmem.

První evropský dějepisec Herodot procestoval na lehkých a vratkých hellénských plavidlech pořádný kus tehdejšího světa, »aby uviděl«. Řecký výraz by se snad nejlíp přeložil jazykově ošklivým, ale přiléhavým: »kvůli vidění«. Semitští beduíni na poušti rádi poslouchali vypravování svých starých šejků, sbírali jejich výroky ve formě přísloví a knih moudrosti. Řečtí plavci věřili naopak, že je oko bezpečnější než ucho (Herodot); stali se proto světoplavci, objeviteli nových světů. Tato mentalita ovšem pronikla i do oblasti náboženské. I když je Bůh všude (To však nevěřili lidé tak snadno!), přece jen se jeho moc, sláva, zjevení neprojevuje všude stejně. Jsou jistá privilegovaná místa, kde se jakoby dotýká země. Vznikají svatyně. A ve všech náboženstvích. Tam putují zbožní věřící. Pouť je jeden ze základních náboženských projevů. Kdo by spočítal např. miliony u pramenů Gangu v Indii, nebo v Mecce v Arábii! Ke svatyním putují i křesťané, znají davové i soukromé poutě, na které se racionalisté dívají jako na zbytek pohanství. Pro nás tu jde o pronikání Boží milosti do světa v odstupňované intenzitě, typické pro svobodného Boha Otce v pojetí biblickém, který mluví »mnohokrát mnohými způsoby« (Žid 1,1). Jako je příroda mnohotvárná, nikoli stejná a přece krásná, tak je »mnohotvárná i Boží moudrost« (Ef 3,10) v širém světě. Kdo ji chce poznat v její plnosti, musí jít a vidět, stát se poutníkem.

Od prvních dob putovali křesťané do Svaté země. »Bylo to tady!« stojí napsáno v betlémské jeskyni, »kde se z Marie Panny narodil Ježíš Kristus.« Poutník si na vlastní oči ověřuje zemi, ve které Bůh přišel na svět. Znamená to mnoho? Svatý Jeroným tam kdysi putoval s velkým nadšením. Usídlil se v jeskyni docela blízko jeskyně narození Páně. Když mu potom blahopřáli, že může žít na tak svatém místě, odpovídá střízlivě: »Chvályhodné není žít v Betlémě, ale chvályhodné je žít v Betlémě dobře.« Vyjádřil tak stručně prvek, který podstatně patří ke křesťanské pouti: obrácení, smíření s Bohem i s lidmi, náprava života. Od doby křížových tažení se pouti do Svaté země staly den ze dne obtížnějšími. Zato se množí pouti do Říma, zvláště když r. 1300 vyhlásil papež Bonifác VIII. první »milostivé léto«. I sem chodili lidé »vidět«. Udivovaly je baziliky na hrobech apoštolů, mučedníků, procházeli »svátou branou«, dívali se na papežské průvody a obřady. Setkávali se vizuálně s viditelnou římskou církví, o které slyšeli jen z doslechu. Ale i jim v různých obměnách hlásali kazatelé myšlenku Jeronýmovu: Nestačí přijít do Říma, je potřeba dobře přijít, hledat tu obrácení, smíření, odpustky. To, co platí o návštěvě Svaté země nebo Říma, platí ovšem i o všech poutích ke svatyním malým i velkým, světoznámým i místním, roztroušeným po celém křesťanském světě. Co všecko znamenaly lidové poutě pro naše matky, babičky, ale i pro malé děti! Kolik zážitků a setkání s Bohem a lidmi se tu uskutečňovalo! Kožení mravokárci namítají, že tu bylo

mnoho světského zlořádu: perníková srdce, cukrové růžence, nevkusné sošky a slaďounké obrázky, »kající« výlet rozkvetlým lesem, kde při mariánské písničce děti mámily korunu na matce a chlapci se ohlíželi po děvčatech. V tomto případě však jsou podobní mravokárci nejenom zbytečně přísní, ale úplně na omylu. Nesporná přednost pouťové pobožnosti je právě v tom neustálém prolínání modlitby a denního života se všemi jeho projevy. Smazává se tu ono nesmyslné puritánské rozdělení života do dvou sfér, čistě náboženské a světské, které je v podstatě nekřesťanské a dualistické. Právě proto nemůže pravou pouť nikdy nahradit televize. Kolik lidí sledovalo otevření svatopetrské Svaté brány o vánoční noci v televizi? Jistě to byly miliony. Viděli jsme tu celý obřad zblízka, s výkladem, daleko lépe než sami kardinálové a pozvaní hosté diplomatického sboru. Ti, kdo zapnuli televizní program, to udělali všichni proto, »aby viděli«. Je to tedy první vizuální styk se skutečností Milostivého léta, ale přece jen to není pouť.

Putování je totiž jakoby prastarý lidský hudební nástroj, který rozezvučí spousty neuvědomělých resonancí. Vytrhne člověka z prostředí, které ho dusí denními starostmi a nesmysly. Zmizí z dohledu a ze zájmu všecko to, co tak tížilo. To, nač se dívá, je nové. Může se tedy na to podívat čistým pohledem. Potkává neznámé lidi a mluví s nimi bez předsudků, navazuje rozhovory nezištné. Neví, jak dojde či dojede, kde pojí a přespí. Zase jednou si po dávné době uvědomí, že se život člověka neřídí kalendářem, pracovním, policejním a daňovým programem, ale Boží prozřetelností. Zpovídá se u neznámého kněze bez všech zábran. Modlí se v kostele, jak dlouho chce. Vždyť nespěchá! Vzpomene si, jak to bylo krásné, když kdysi jako dítě putoval poprvé s plány do života. Možná si i povzdychne a zapláče. Vykonal-li však pouť opravdově, rozhodně se vrátí domů s přesvědčením, že může ještě jednou začít úplně znovu. Obrátil se, smířil se a věří, že mu Bůh odpustil. Vždyť putoval i proto, aby získal odpustky Milostivého léta.

POUTNÍCI SVATÉHO ROKU MILOSRDENSTVÍ PŘED BAZILIKOU SV. PAVLA ZA HRADBAMI, *Iter ad Christianae Religionis Divitias in Italia quae ad Fidem Amoremque Christi nos promovent*, Řím, Itálie, 29. června 2016.

SVATÝ ROK V DĚJINÁCH CÍRKVE (2)

PROF. THDR. JAROSLAV POLC (14. září 1929, Chicago, USA – 15. ledna 2004, Praha)

SVATÝ ROK 1350

Svatý rok, který se konal v roce 1350 má neméně zajímavou minulost než první Svatý rok, stanovený papežem Bonifácem VIII. Zatímco první, slavený v roce 1300, by vyhlášen náhle, bez jakýchkoliv příprav, druhý naopak byl určen sedm let předem, a na jeho slavení se upínaly různé zájmy. V roce 1342 dosedl na papežský trůn bývalý benediktinský opat Petr Roger a byl korunován v jihofrancouzském Avignonu, kam se po smrti Bonifáce VIII., krátce po slavení prvního jubilejního roku, přeneslo dočasně sídlo papežů. Nový papež si zvolil jméno Klement VI.; byl to muž nevšedních schopností. Sám Karel IV, který se s ním setkal v mládí na dvoře francouzského krále, o něm píše:

»Mezi královými rádci byl jeden muž velmi moudrý, Petr, opat fécampský, původem z Limoges, člověk výmluvný a vzdělaný a všelikou ušlechtilostí mravů ozdobený. Ten za prvního roku panování Filipova sloužil slavně mši na Popeleční středu a měl tak poutavé kázání, že byl ode všech chválen... I zalíbila se mi dovednost a výmluvnost onoho opata v tom kázání tak, že poslouchaje ho a dívaje se na něho, měl jsem ve zbožnosti takové vytržení, že jsem u sebe počal uvažovat, říkaje si: Co je to, že taková milost se ve mne vlévá z tohoto člověka? Potom jsem se s ním seznámil a on mne zahrnoval velikou láskou a otcovskou přízní a poučoval mne častokrát z Písma svatého.«

Když Karel IV. navštívil spolu se svým otcem Janem Lucemburským v únoru 1340 Avignon, setkal se tam také znovu se svým přítelem, tehdy už kardinálem; ve svém Vlastním životopise na to vzpomíná:

»I řekl mi jednou, když jsem byl u něho v jeho domě: 'Ty budeš jednou králem římským.' Odpověděl jsem mu: 'budeš ještě dříve papežem.' A obojí se potom stalo.«

Při všech svých ctnostech však Klement VI. nadmíru miloval Francii a její krále a více než učeností a výmluvností, jak vhodně poznamenává Alberti, si připoutával lidská srdce neobyčejnou laskavostí a velkomyslnou, až marnotratnou štědrostí. Říkával prý, že od papeže nesmí nikdo odejít neuspokojen a že je papežem, aby činil lidi šťastnými. Byl to on, který vyhověl tolika žádostem tehdejšího moravského markrabího, pozdějšího Karla IV., povýšil pražské biskupství na arcibiskupství a potvrdil Karlovu volbu za římského krále. Římané si byli vědomi těchto vlastností nového papeže a chtěli jich také využít pro sebe.

Brzy po Klementově volbě se objevilo v Avignonu osmnáctičlenné římské poselstvo vedené Štěpánem Colonnou, Františkem de Vico a Lellem de Cosecchi. Žádali jménem svých spoluobčanů návrat papežův do Říma a vyhlášení Svatého roku na rok 1350. Domnívali se totiž, že Svatý rok uspíší jeho návrat, neboť podobná událost byla bez papeže v Římě nemyslitelná. Papež vyhověl a tak vznikla bulla vyhlašující Svatý rok, s

datem 27. ledna 1343. V jejím úvodu, pojednávajícím o odpustcích, v němž se hovoří o teologickém podkladu jubilejního roku, jako by se zrcadlila Štědrá povaha papežova:

»Aby se nestal ani zbytečným ani marným ani přebytečným tak přehojný skutek milosrdenství - totiž Kristovo vtělení, život, utrpení, smrt a zmrtvýchvstání - vytvořil milující nebeský Otec bojující církvi poklad, chtěl svým dítkám získat nesmírné bohatství, aby lidé měli nekonečně hojný blahodárný pramen, a aby ti, kdo by z něho čerpali, stali se účastni Božího přátelství. A tento poklad nezabalil do nějakého šátku, ani ho neskryl na poli, ale svěřil ho svatému Petru, klíčníkovi nebes, a jeho nástupcům, svým zástupcům na zemi, aby z něho rozdíleli věřícím k jejich spáse, a to za přesně stanovených podmínek, k úplnému, nebo částečnému odpuštění trestu, povinného za hříchy spáchané v čase; budou z něho rozdělovat všem lidem nebo některým zvlášť, jak se budou domnívat, že je to k Boží slávě; těm, kdo svých poklesků budou vpravdě litovat a se vyzpovídají, budou milosrdně z onoho pokladu udílet.«

Dále papež zdůvodňuje zkrácení údobí mezi dvěma Milostivými roky ze sta let, jak to stanovil Bonifác VIII. v roce 1300, na 50 let, odvolávaje se na starozákonní tzv. jubilejní rok, který byl rokem odpuštění mezi izraelským lidem a připadal každý padesátý rok, a také dodává, že tak činí i proto, aby více křesťanů mohlo získat jubilejní odpuštění, neboť jen málo z nich se dožije pro krátkost lidského života přelomu století. K dvěma bazilikám, totiž sv. Petra a sv. Pavla, jež měli poutníci navštívit, přidal i třetí - Lateránskou, katedrálu římské diecéze, při níž sídlili obvykle papežové v Římě.

Bulla Klementa VI. se tedy poprvé výslovně zmiňuje o židovském jubilejním roce. Ten začínal na svátek Yom Kippur každý padesátý rok hlaholem trub, nazývaných ‘yobel’. Odtud vznikl výraz jubileum - znamenající v židovském národě osvobození všech otroků, povinné vrácení půdy získané koupí během minulého padesátiletí, aby se zchudlým dala možnost nové existence, a stejně tak i dlužníci pozbyli svých dluhů. Krátce, jubilejní rok byl rokem odpuštění hmotného, kterým se mělo obnovit spravedlivější rozdělení hmotných statků. Byl předobrazem osvobození spravedlivého v mesiánské době ve smyslu duchovním. Toto duchovní osvobození od hříchu a smíření s Bohem a lidmi zdůrazňuje papežská bulla, poukazující na to, že v Novém zákoně se plní předobrazy Starého.

Když se blížila doba Svatého roku, tři události ovlivnily jeho průběh: v roce 1348 zachvátila Evropu epidemie hlízového moru. Neušetřila žádné krajiny a černá smrt skosila neúprosně statisíce obětí. Jako by na tom nebylo dosti, 9. a 10. září téhož roku postihlo Řím největší historicky známé zemětřesení. Zmiňuje se o něm ve své kronice i kanovník František Pražský:

»V předešlém roce... bylo v Římě částečné zatmění slunce... a tehdy nastalo zemětřesení tak silné, že se sesuly některé kostely a domy v řečeném městě, jehož vyděšení obyvatelé, jako by nastával konec světa, utekli s velkým nářkem a kvílením z města a strávili několik dní na vinicích a na polích.«

Mimo jiné byla těžce poškozena jubilejní basilika sv. Pavla, spadla střecha i z Lateránské baziliky, a zhroutila se bazilika »12 apoštolů.« Ke všemu Řím ovládal fanatický, tehdy proticírkevně naladěný samozvaný tribun lidu Cola di Rienzo. Teprve po jeho pádu bylo možno 18. srpna 1349, tedy čtyři měsíce před zahájením Svatého roku, zveřejnit bullu z roku 1343 spolu s bullou vyhlašující Svatý rok. Papeže však Římané mamě čekali. Byl příliš zvyklý na pohodlný Avignon, odkud také mohl lépe zasahovat do událostí středoevropských a nadto jeho okolí mu hnusilo Itálii, kterou on sám nikdy

nespatřil, jako peleš lotrů a vrahů. Tak Klementa VI. nepřilákaly do Říma ani Jubileum ani hroby Apoštolů, a vyslal tam za sebe dva kardinály legáty: Anibalda z Ceccana a Guida z Boloně. Na oba zapůsobil otřesně pohled na město plné sutin po zemětřeseních a občanských potyčkách, kostely bez střech a bez kněží, vymřelé kláštery, neukázněný lid. Pouze přítomnost papeže mohla město uvést do pořádku. Kardinál Guido byl tak znechucen, že za několik měsíců Řím opustil. Zdá se, že v r. 1350 byla poprvé otevřena jakási »Svatá brána« v Lateránské bazilice, která se tehdy, jak bylo shora řečeno, stala třetí jubilejní bazilikou. I když tento Svatý rok nebyl tak grandiózní jako předchozí, přece odpovídal duchovním požadavkům doby. Kronika Františka Pražského o něm píše:

»*Léta Páně 1350 epidemie, čili mor v mnoha zemích poničil lidské pokolení, ale objevil se i v Čechách. Proto mnozí ve snaze před ním utéci, vydali se na cestu do Říma, ale přece jí neunikli. Proto i na ně platí verš:*

´Narazí na Skyllu chtěje se Charybdě vyhnout.´ Pro ně však bylo bezpečnější a lepší zemřít na pouti než zůstat doma v nebezpečí. A poněvadž to byl rok milosti a jubilejní, mnozí, kteří mířili do Říma, aby získali odpustky a milosti, zemřeli, někteří v Římě, jiní při návratu, jiní než tam došli. Tak z nich pomřela čtvrtina, nebo třetina, nebo i polovina. Někdy pomřeli všichni, kteří cestovali ve skupině. Proto byl značně rozšířen hřbitov přiléhající ke kostelu svatého Petra, nazývaný Svatým polem, poněvadž nemohl pojmout těla zemřelých poutníků. Pro velké množství příchozích scházejících se z celého světa, byla velká drahota a nedostatek živobytí, takže i mnozí Římané pili místo vína šťávu a jak duchovní, tak i římský lid vyzískali sice na časných věcech, na přirozených však došli úhony, neboť ovzduší plné nákazy a zkažené špinavostí poutníků, nakazilo mnohé Římany a tak odešli z tohoto života ne přirozenou, ale násilnou smrtí.«

Zásobovací situace tentokrát ponechaná v rukou Římanů nebyla tedy růžová. Kronikář Matouš Villani poznamenává, že zakázali dovoz cizího vína i obilí, aby zvýšili ceny svého, a Buccio z Ranalla dodává:

»'bylo drahé telecí a solené vepřové maso. I ryby byly drahé. Slibovali lůžko třem nebo čtyřem osobám, ale když si člověk lehl, spal s šesti nebo osmi.«

Mimo peněz poutníci přinášeli i vosk, tehdy velmi drahý. Ani duchovenstvo si nechtělo dát ujít tuto příležitost a nahradit si, oč je zemětřesení připravilo. Mince vrhané k hrobům apoštolů a oféry si kanovníci svatopetrští nechávali pro sebe, místo aby opravovali z nich poškozenou baziliku. Když je chtěl Giovanni Castellani donutit, aby navrátili, co uzmuli pro sebe, napadli ho v jeho domě, takže musel utéci z města. Podobné trampoty prožíval i kardinál Anibaldo z Ceccana: když dal uvěznit zpovědníky, kteří vymáhali za rozhřešení peníze od poutníků, střelil po něm kdosi na ulici šípem, který pronikl jeho kardinálským kloboukem. Od té doby nosil kardinál na veřejnosti pod svým rouchem brnění a místo klobouku přílbu. Nepřítomnost papežova se pociťovala všude a bylo to jediné jubileum v dějinách, jehož se papež nezúčastnil. Nadarmo na něho volala na pokyn Kristův z Říma visionářka svatá Brigita Švédská, která s dětmi si tehdy vykonala pouť:

»Přijď do Itálie a hlásej tam Slovo a Rok spásy a Boží lásky!«

I když druhý Svatý rok zdaleka nebyl provázen nadšením roku 1300, ale spíše se nad ním vznášel úděs z morové rány, který pohnul mnoho poutníků vydat se do Říma, přece jen přinesl většině z nich onen mír duše, který si všichni tak vroucně přáli.

/pokračování příště/

TRUMP A ZÍTŘEK AMERIKY

Ne, dějiny neskončily pádem Berlínské zdi a rozpadem Sovětského svazu. To, co bylo iluzí některých politologů a politiků na konci minulého století, se ukázalo jako dramaticky mylné. Koneckonců to pochopili již na počátku 21. století při nemyslitelné události teroristického útoku na Dvojčata, která přinesla chmurné probuzení těm, kdo si představovali éru světové stability pod praporem liberální ekonomiky. Za více než 30 let od tohoto historického dne, kdy se spolu se Zdí zhroutil i jeden z největších liberticidních totalitních systémů v dějinách, zažívá lidstvo stále více konfliktů, které se z lokálních stávají regionálními, až nabyly znepokojivého profilu toho, co papež František s prorockou přesností již léta nazývá „třetí světovou válkou v kuse“. Příběh tedy zdaleka nekončí.

V tomto čtvrtstoletí, století, které - abychom opět citovali papeže - znamená „změnu epochy“ a nikoli „epochu změn“, se proměnily i síly velkých hospodářských, politických a vojenských mocností planety. Dnes žijeme v multipolárním světě, což činí hledání dohod, zejména v krizových situacích, složitějším a méně lineárním. A přesto je to svět, ve kterém žijeme, a princip reality vyžaduje, aby si všichni vedoucí představitelé (zejména ti, kteří mají větší moc) uvědomili, že velké výzvy naší doby je třeba řešit pomocí nových paradigmat, s onou tvořivostí, která odmítá přístup „takhle se to dělalo vždycky“.

Právě v tomto historickém kontextu v pondělí Donald Trump podruhé přísahal, že bude hájit ústavu Spojených států a sloužit americkému lidu. Jde o událost, jak již bylo mnohokrát řečeno a napsáno, která má v mnoha ohledech bezprecedentní rysy a která je vnímána s nadějí i obavami, protože nikomu neuniká - ani ve světě, kde již neexistuje jediná supervelmoc -, jak moc mohou Spojené státy stále ovlivňovat mezinárodní politickou a hospodářskou dynamiku. Zvolený prezident Trump opakovaně prohlásil, že se zasadí o ukončení války na Ukrajině. Rovněž prohlásil, že za jeho prezidentství se USA nebudou zapojovat do žádných nových konfliktů. Uvidíme, jaký postoj zaujme k mezinárodním orgánům.

Imigrace, životní prostředí a hospodářský rozvoj (stále více poháněný technologiemi) patří mezi klíčové otázky, v nichž bude 47. nájemník Bílého domu bedlivě sledován nejen Američany, ale celým mezinárodním společenstvím.

Historicky se Spojené státy americké nejlépe osvědčily, když se otevřely světu (OSN je koneckonců „americký vynález“) a spolu se svými spojenci vybudovaly systém, který - s omezeními všech lidských snah - zaručil svobodu, hospodářský rozvoj a pokrok v oblasti lidských práv. Stalo se tak za republikánských i demokratických prezidentů. Amerika obrácená sama proti sobě by tedy byla nesmysl.

Prezident Trump je povolán k tomu, aby se zasadil o překonání rozdělení a polarizace, které již léta charakterizují americký politický život a které měly 6. ledna 2021 při útoku

na Kapitol za následek jedno z nejsmutnějších dat v národních dějinách. Je to jistě obtížný úkol. Přesto pro novou administrativu nezbytný. Neboť „nespojené“ státy americké by představovaly vážné nebezpečí pro již tak rozervaný a roztříštěný svět.

Před deseti lety vystoupil papež František - první papež pocházející z Ameriky - v americkém Kongresu s projevem, v němž zdůraznil základní hodnoty amerického národa. Jde o projev, jehož četba by mohla být užitečná i pro prezidenta Donalda Trumpa a viceprezidenta J. D. Vance.

Tento projev, mnohokrát oceněný potleskem v celém půlkruhu Kapitolu, poukázal na čtyři postavy velkých Američanů jako na hvězdy, jež mohou i v této neklidné době pomoci vytyčit směr těm, kdo jsou povoláni do odpovědných politických funkcí. „Národ,“ uzavřel papež František „může být považován za velký, když brání svobodu, jako to dělal Lincoln; když podporuje kulturu, která umožňuje lidem ‚snít‘ o plných právech pro všechny své bratry a sestry, jak se o to snažil Martin Luther King; když bojuje za spravedlnost a věc utlačovaných, jako to dělala Dorothy Dayová svou neúnavnou prací, která je plodem víry, jež se stává dialogem a zasévá mír v kontemplativním duchu Thomase Mertona". To jsou hodnoty, které učinily Ameriku velkou. A které svět stále potřebuje.

✶

The Honorable Donald J. Trump
President of the United States of America
The White House
Washington

U příležitosti Vaší inaugurace 47. prezidentem Spojených států amerických, posílám srdečný pozdrav a ujištění o mých modlitbách, aby všemohoucí Bůh Vám dal moudrost, sélu a ochranu při výkonu Vaší vznešené funkce. Inspirován ideály národa, země příležitostí a přijetí pro všechny, doufám, že pod Vaším vedením bude americký lid prosperovat a vždy usilovat o budování spravedlivější společnosti, kde není místo pro nenávist, diskriminaci nebo vyloučení. Současně, zatímco lidská rodina čelí četným výzvám, především metle války, prosím Boha, aby vedl Vaše úsilí o podporu míru a smíření mezi národy. S těmito pocity svolávám na Vás, Vaši rodinu a na milovaný amrický lid hojnost Božího požehnání.

Franciscus

✶

„A nation can be considered great when it defends liberty, when it fosters a culture which enables people to ´dream´ of full rights for all their brothers and sisters, when it strives for justice and the cause of the oppressed“

Projev papeže Františka v Kongresu Spojených států amerických, 24.9.2015

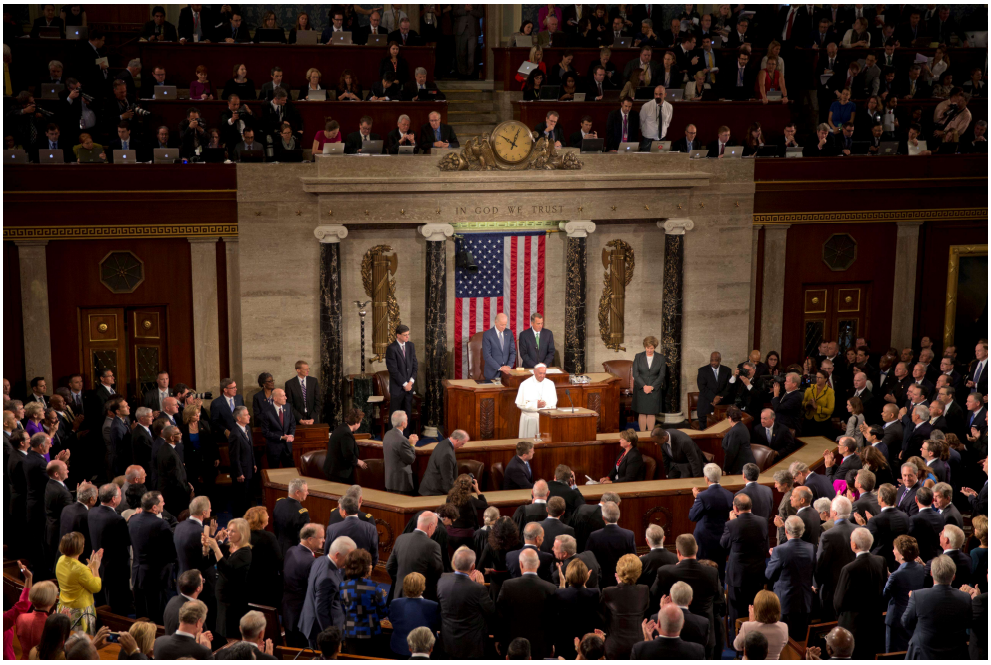

Pane viceprezidente, pane předsedo Sněmovny reprezentantů, vážení členové Kongresu, drazí přátelé,

velmi si vážím vašeho pozvání, abych promluvil k tomuto plenárnímu shromáždění Kongresu „země svobody a domova odvážných lidí“. Chtěl bych věřit, že jeho důvodem je skutečnost, že i já jsem synem tohoto velkého kontinentu, od něhož jsme všichni tolik dostali a za který neseme společnou odpovědnost.

Každý syn či dcera jisté země má poslání, osobní a sociální odpovědnost. Vaší odpovědností jako členů kongresu je umožňovat prostřednictví zákonodárné činnosti, aby se teto země rozvíjela jako národ. Jste tváří jeho obyvatel, jejich představiteli. Jste povoláni hájit a zachovávat důstojnost vašich spoluobčanů v jejich neúnavném a náročném úsilí o společné dobro, neboť to je hlavní cíl veškeré politiky. Politická komunita je natolik stabilní, nakolik si klade za cíl uspokojit společné potřeby a nakolik stimuluje rozvoj všech svých členů, zejména těch, kteří jsou zranitelnější a ohroženější. Základem zákonodárné činnosti je vždy péče o lid. K tomu jste byli vybídnuti, vyzváni a svoláni těmi, kdo vás zvolili.

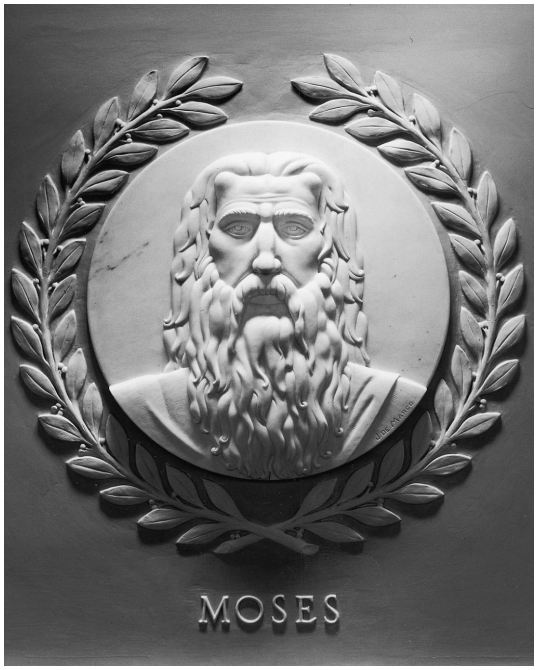

Vaše práce mne vede ke dvojí úvaze nad postavou Mojžíše. Na jedné straně jako patriarcha a zákonodárce izraelského národa symbolizuje potřebu národů udržovat živé vědomí jednoty prostřednictvím spravedlivých zákonů. Na straně druhé nás postava Mojžíše vede bezprostředně k Bohu a tedy také k transcendentní důstojnosti lidské osoby. V postavě Mojžíše se nám předkládá dobrá syntéza vaší práce: jste vybízeni k tomu, abyste prostřednictvím zákona chránili obraz a podobu

vetknutou Bohem do každé lidské tváře.

Chtěl bych se dnes obrátit nejen k vám, ale vaším prostřednictvím k celému národu Spojených států. Spolu s jeho přestaviteli bych chtěl na tomto místě využít příležitosti k navázání dialogu s mnoha tisíci mužů a žen, kteří se každý den snaží poctivě vykonávat svou každodenní práci, aby přinesli do svých domovů chléb vezdejší, aby šetřili peníze a postupně budovali lepší život svých rodin. Tito muži a ženy tu nejsou jen proto, aby platili daně, nýbrž svým vlastním tichým způsobem podporují život společnosti. Jejich práce plodí solidaritu a vytváří organizace podávající pomocnou ruku těm, kdo ji nejvíce potřebují.

Chtěl bych rovněž navázat dialog s mnoha staršími lidmi, kteří jsou pokladnicí moudrosti ztvrzené zkušeností a kteří se snaží na mnoho způsobů a zejména prostřednictvím volontariátu sdílet svůj příběh a své názory. Vím, že mnozí z nich jsou emerité, ale zůstávají aktivní, pokračují v práci, aby přinášeli užitek této zemi. Chci také vést dialog se všemi mladými lidmi, kteří se snaží uskutečňovat velké a šlechetné ideály, kteří se nepodlehli mylným a falešným nabídkám a potýkají se s obtížnými situacemi, často kvůli nedozrálosti mnoha dospělých. Přál bych si vést dialog s vámi všemi a chtěl bych tak učinit skrze historickou paměť vašeho národa.

K mé návštěvě dochází v době, kdy lidé dobré vůle slaví výročí několika velkých Američanů. Navzdory složitosti dějin i lidské slabosti a bez ohledu na řadu rozporů a omezení tito muži a ženy díky tvrdé práci a sebeoběti dokázali, někteří za cenu života, vytvořit lepší budoucnost. Zformovali základní hodnoty, které navždy přetrvají v duchu amerického národa. Lidé formovaní tímto duchem mohou zažít mnoho krizí, napětí a konfliktů, a přece vždy najdou nové síly kráčet kupředu a důstojně. Tito muži a ženy nám ukazují, jak vidět a interpretovat skutečnost. Ctíme-li jejich památku, inspiruje nás to k tomu, abychom dokonce i uprostřed konfliktů tady a teď, každý den znovu čerpali z nejhlubších kulturních rezervoárů.

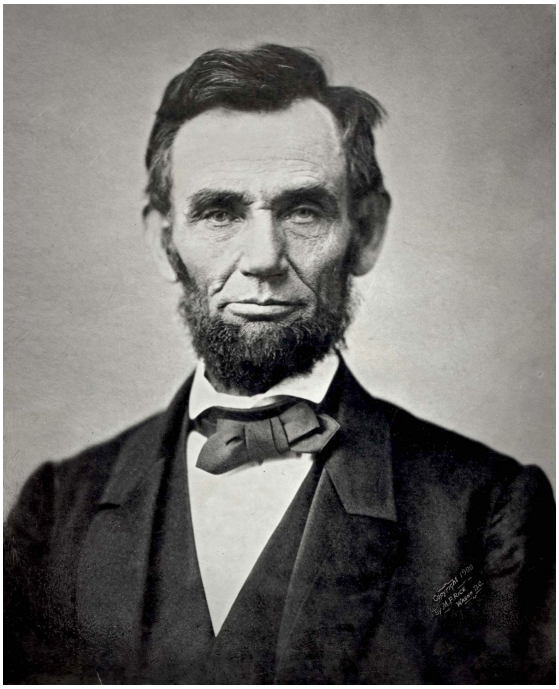

Chtěl bych připomenout čtyři z těchto Američanů: Abrahama Lincolna, Martina Luthera Kinga, Dorothy Dayovou a Thomase Mertona.

Na letošní rok připadá 150. výročí zavraždění prezidenta Abrahama Lincolna, strážce svobody, který neúnavně pracoval na tom, aby se „tento národ s Boží pomocí dočkal obrození ideje svobody“. Budování svobodné budoucnosti vyžaduje lásku ke společnému dobru a spolupráci v duchu subsidiarity a solidarity.

S hlubokými obavami si všichni dobře uvědomujeme, jak znepokojující je sociálně-politická situace v dnešním světě. Náš svět se stává stále více místem násilných konfliktů, nenávisti a brutálních zločinů, páchaných dokonce i ve jménu Boha a náboženství. Víme, že žádné náboženství není imunní k individuálním falešným představám nebo ideologickému extremismu. Znamená to, že musíme být velice pozorní ke všem typům fundamentalismu, ať už náboženskému či jinému. Je zapotřebí křehké rovnováhy v boji proti násilí páchaného ve jménu náboženství, ideologie nebo

hospodářského systému a zároveň při hájení náboženské a intelektuální svobody i svobody individuální. Je tu však také jiné pokušení, před nímž se obzvláště musíme mít na pozoru: zjednodušující redukcionismus, který vidí pouze dobro nebo pouze zlo, či chcete-li pouze spravedlivé nebo hříšníky. Současný svět se svými otevřenými ranami, které poznamenávají mnoho našich bratří a sester, od nás vyžaduje, abychom se postavili veškerým formám polarizace, které ho rozdělují na tyto dva tábory. Víme, že pokoušíme-li se osvobodit od vnějšího nepřítele, můžeme být v pokušení posilovat nepřítele vnitřního. Napodobování nenávisti a násilí tyranů a vrahů je nejlepší cestou k tomu, jak stanout na jejich místě. To jako národ odmítáte.

Naše odpověď musí být odpovědí naděje a uzdravení, míru a spravedlnosti. Vyžaduje se od nás odvaha a inteligence, abychom vyřešili mnoho současných geopolitických a ekonomických krizí. Důsledky nespravedlivých struktur a činů jsou dokonce i v rozvinutých zemí až příliš zjevné. Musíme si klást za cíl navracet naději, napravovat křivdy, dodržet závazky a právě tak šířit blahobyt jednotlivců a národů. Musíme kráčet společně kupředu, v novém duchu bratrství a solidarity a velkoryse spolupracovat na společném dobru.

Výzvy, které před námi dnes stojí, od nás žádají, abychom obnovili ducha vzájemné spolupráce, který vykonal tolik dobrého v dějinách Spojených států. Složitost, závažnost a naléhavost těchto úkolů vyžadují, abychom se dělili o své zdroje a talenty, abychom si předsevzali, že se budeme navzájem podporovat v úctě ke vzájemným odlišnostem a různým přesvědčením vlastního svědomí.

Různá náboženská vyznání v této zemi sehrála důležitou roli v budování a upevňování společnosti. Dnes, stejně jako v minulosti je důležité, aby se hlasu víry nadále dostávalo slyšení, protože je to hlas bratrství a lásky, který se snaží vydobýt z každého člověka a z každé společnosti to nejlepší. Takováto spolupráce je mocným nástrojem v boji za vymýcení nových globálních forem otrokářství, které vyrostly z hlubokých nespravedlností a mohou být překonány jedině prostřednictvím nové politiky a nových forem společenského konsensu.

Politika je naopak výrazem naléhavé potřeby soužití, abychom společně budovali jedno z největších společných dober, dobro společenství, které se vzdává partikulárních zájmů, aby se ve spravedlnosti a míru dělilo o svá dobra, zájmy a společenský život. Nijak nepodceňuji obtíže s tím spojené, ale povzbuzuji vás v tomto úsilí. Myslím na tomto místě také na pochod, který Martin Luther King před padesáti lety vedl ze Selmy do Montgomery jako součást kampaně za to, aby se naplnil jeho „sen“ o plných občanských a politických právech pro Afroameričany. Tento sen nadále inspiruje nás všechny. Jsem rád, že Amerika stále zůstává pro mnoho lidí „vysněnou“ zemí. Zemí snů, které vedou k činům, k účasti a k angažovanosti, snů, které probouzejí to, co je v lidském životě nejhlubší a nejpravdivější. Do této země přišly v minulých stoletích miliony lidí, aby uskutečňovaly sen o budování budoucnosti ve svobodě. My, lidé tohoto kontinentu, nemáme strach z cizinců, protože většina z nás kdysi

byla cizinci. Mluvím k vám o tom jako syn přistěhovalců a s vědomím toho, že mnozí z vás jsou také potomky přistěhovalců. Bohužel práva těch, kdo tu byli dlouho před námi, nebyla vždy respektována. Zde, v srdci americké demokracie, bych chtěl znovu ujistit tyto rody a národy o své nejvyšší úctě a uznání. První kontakty byly často bouřlivé a násilné, těžko však můžeme posuzovat minulost podle kritérií současnosti. Když se však na nás cizinec žijící v našem středu obrací s prosbou, nesmíme opakovat hříchy a chyby minulosti. Musíme dbát na to, abychom žili tak šlechetně a spravedlivě, jak je to možné, a vychovávali nové generace k tomu, aby se neobraceli zády ke svým „bližním“ a všemu kolem nás. Budování národa nás vede k uznání, že je třeba neustále navazovat vztahy s druhými, odmítat nepřátelskou mentalitu, přijímat za svůj postoj vzájemné pomoci a vytrvale se snažit dávat ze sebe to nejlepší. Jsem přesvědčen, že to můžeme učinit.

Náš svět stojí tváří tvář krizi uprchlíků, v měřítku, které tu nebylo od II. světové války. To před nás staví velké výzvy a mnoho těžkých rozhodnutí. Také na tomto kontinentu se tisíce lidí vydává na sever hledat větší příležitosti v naději na lepší život pro sebe a pro své blízké. Což také my nehledáme pro své děti totéž? Jejich počet nás nesmí zaskakovat, musíme je vnímat jako lidské osoby, vidět jejich tváře, naslouchat jejich příběhům a snažit se co nejlépe odpovědět na jejich situaci. Odpovídat způsobem, který je vždy lidský, spravedlivý a bratrský. Měli bychom se vyhnout všudypřítomnému pokušení skartovat všechno, co působí potíže. Zapamatujme si zlaté pravidlo: „Co chcete, aby lidé dělali vám, to všechno i vy dělejte jim“ (*Mt* 7,12)

Toto pravidlo nám jasně ukazuje směr. Jednejte s jinými se stejnou láskou a soucitem, s jakým chcete, aby se zacházelo s vámi. Snažme se zajistit druhým stejné možnosti, jaké hledáme pro sebe. Dovolme jiným, aby se rozvíjeli tak, jak sami chceme, aby se pomáhalo nám. Jedním slovem, jestliže chceme bezpečnost, dávejme bezpečnost; chceme-li život, dávejme život; chceme-li příležitosti, zajišťujme příležitosti. Míra, kterou uplatňujeme vůči jiným, je mírou, kterou čas naměří nám. Zlaté pravidlo nám připomíná také naši odpovědnost za ochranu a obranu lidského života v každé etapě jeho rozvoje.

Toto přesvědčení mě od počátku mé služby vedlo k tomu, abych se na různých úrovních zasazoval o zrušení trestu smrti na celém světě. Jsem přesvědčen, že je to nejlepší řešení, neboť každý život je posvátný, každá lidská osoba je nositelem nezadatelné důstojnosti a společnost může z rehabilitace těch, kdo byli odsouzeni za zločiny, jedině těžit. Nedávno moji bratři biskupové zde ve Spojených státech opět pozvedli hlas za zrušení trestu smrti. Chtěl bych jim nejen vyjádřit podporu, ale také povzbudit všechny, kdo jsou přesvědčeni, že spravedlivý a nutný trest nikdy nesmí vylučovat rozměr naděje a rehabilitaci jako cíl.

V současné době, kdy jsou sociální otázky tak důležité, nemohu nevzpomenout Boží služebnici Dorothy Dayovou, zakladatelku Hnutí katolických dělníků. Její sociální činnost, nadšení pro spravedlnost a věc utlačovaných se inspirovaly evangeliem, její vírou a příklady světců.

Jak velkého pokroku bylo v mnoha částech světa v této oblasti dosaženo! Jak mnoho se v prvních letech třetího

tisíciletí udělalo pro pozvednutí lidí z krajní nouze! Vím, že sdílíte mé přesvědčení, že je třeba udělat ještě daleko více a že v době krize a hospodářských obtíží nesmíme ztratit ducha globální solidarity. Zároveň bych vás chtěl vybídnout, abyste pamatovali na všechny ty lidi, kteří se ocitli v bludném kruhu chudoby. I oni potřebují naději. Proti chudobě a hladu je třeba vést vytrvalý boj na mnoha frontách, zejména tam, kde leží jeho příčiny. Vím, že mnoho Američanů v minulosti stejně jako dnes na řešení tohoto problému pracuje. Netřeba připomínat, že velká část tohoto úsilí je otázkou vytváření a rozdělování bohatství. Správné využívání přírodních zásob, vhodné uplatňování technologie a podnikatelského ducha, to jsou podstatné prvky ekonomie, která se snaží být moderní, inkluzívní a udržitelná. „Podnikatelská aktivita je ušlechtilé poslání zaměřené na produkci bohatství a zlepšování světa pro všechny a může to být velmi plodný způsob podpory regionu, ve kterém působí, pokud chápe, že vytváření pracovních míst je neoddělitelná součást její služby obecnému dobru.“ (*Laudato Si´*, 129). Toto společné dobro zahrnuje také zemi, hlavní téma encykliky, kterou jsem nedávno napsal, „abych se všemi navázal dialog týkající se našeho společného domova“ (*ibid.*, 3). „Potřebujeme konfrontaci, do které se zapojíme všichni, protože krize životního prostředí a její lidské kořeny se týkají a dotýkají nás všech.“ (*ibid.*, 14).

V encyklice *Laudato Si´* vyzývám k odvážnému a zodpovědnému úsilí „změnit kurz“ (*ibid.*, 61) a k tomu, aby se zabránilo nejzávažnějším následkům degradace životního prostředí způsobené lidskou činností. Jsem přesvědčen, že něco změnit můžeme, a nepochybuji o tom, že důležitou roli v této oblasti mají sehrát Spojené státy a tento Kongres. Přišel čas odvážných činů a strategií, jejichž cílem je zavést „kulturu pečování“ (*ibid.*, 231) a „integrální koncepci potírání chudoby, restituci důstojnosti vyloučených lidí a zároveň péči o přírodu“ (*ibid.*, 139). „Máme svobodu potřebnou k usměrňování a nasměrování technologie“ (*ibid.*, 112); „nalézt inteligentní způsoby ... jak kultivovat svět a omezovat svoji moc.“ (*ibid.* 78) a dát technologii „do služeb jiného typu pokroku, zdravějšího, lidštějšího, sociálnějšího a integrálnějšího“ (*ibid.*, 112). Věřím, že vynikající americké akademické a vědecké instituce mohou v příštích letech do této oblasti vnést zásadní přínos.

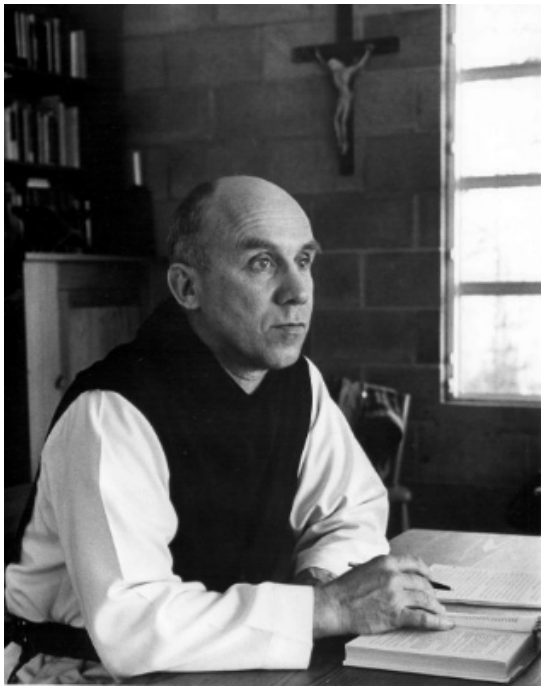

Před sto lety, na začátku I. světové války, kterou papež Benedikt XV. označil termínem „nesmyslné vraždění“, se narodil další významný Američan: cisterciácký mnich Thomas Merton, který nadále zůstává zdrojem duchovní inspirace a průvodcem pro mnoho lidí. Ve své autobiografii napsal: „Přišel jsem na svět... od přirozenosti svobodný, stvořený k Božímu obrazu, byl jsem však vězněm své vlastní násilnosti a egoismu k podobě světa, v němž jsem se narodil. Ten svět byl obrazem pekla, plný lidí jako já, kteří Boha milovali a přece nenáviděli; zrozených, aby jej milovali, žijících však ve strachu a v beznadějných vnitřně si protiřečících touhách.“ Merton byl především člověkem modlitby, myslitelem, který zpochybňoval jistoty svých časů a otevíral nové horizonty pro duše a pro církev. Byl také člověkem dialogu a šiřitelem pokoje mezi národy a náboženstvími.

Z této perspektivy dialogu bych chtěl vyslovit uznání snaze minulých měsíců o překonání historických rozdílů spojených s bolestnými epizodami minulosti. Mou povinností je stavět mosty a pomáhat všem lidem, aby všemožně činili totéž. Když země, které byly v konfliktu nastupují cestu dialogu – dialogu, který mohl být přerušen z těch nejopodstatněnějších důvodů – pro všechny se otevírají nové možnosti. Vyžadovalo to a nadále vyžaduje odvahu a smělost, což je něco jiného než nezodpovědnost. Dobrý politický vůdce je ten, kdo maje před sebou zájmy všech, využívá přítomný okamžik v duchu otevřenosti a pragmatismu. Dobrý politický vůdce vždycky dává přednost iniciování procesů před obsazováním prostorů (srov. *Evangelii gaudium*, 222-223).

Služba dialogu a míru znamená také vskutku rozhodné úsilí o minimalizaci a v delší časové perspektivě zakončení mnoha ozbrojených konfliktů na celém světě. Musíme si na tomto místě položit otázku: proč se prodávají smrtonosné zbraně těm, kdo mají v plánu působit nevýslovné utrpení jednotlivcům i společnostem? Bohužel, jak všichni víme, odpověď zní: pouze pro peníze, peníze prosáklé krví, často nevinnou krví. Tváří v tvář tomuto spoluvinnému a hanebnému mlčení je naší povinností konfrontovat se s tímto problémem a zastavit obchod se zbraněmi.

Tři synové a jedna dcera této země, čtyři osobnosti a čtyři sny: Lincoln – svoboda, Martin Luther King – svoboda v pluralitě a bez vyloučených, Dorothy Dayová – sociální spravedlnost a lidská práva, Thomas Merton – schopnost dialogu a otevřenost Bohu.

Čtyři představitelé amerického národa.

Návštěvu ve vaší zemi zakončím ve Filadelfii, kde se zúčastním Světového setkání rodin. Přál bych si, aby se během mé návštěvy rodina vskutku stala tématem. Jak podstatnou roli sehrála rodina v budování této země! Jak velmi si zaslouží naši podporu a povzbuzení! Nemohu ovšem ukrývat své obavy o rodinu, která je ohrožena patrně tak jako nikdy dříve, zvenku i zevnitř. Zpochybňovány jsou základní vztahy i samotné základy manželství a rodiny. Mohu pouze znovu připomenout důležitost a především bohatství a krásu rodinného života.

Zejména bych chtěl upozornit na ty členy rodiny, kteří jsou nejzranitelnější, na mladé. Pro mnohé z nich se rýsuje budoucnost plná nesčetných možností, ale mnoho jiných, polapených v beznadějném labyrintu násilí, zneužívání a beznaděje, žije dezorientovaně a bezcílně. Jejich problémy jsou našimi problémy. Nemůžeme se jim vyhýbat. Musíme se jim společně postavit, mluvit o nich a hledat účinná řešení spíš než zabředat v diskusích. Navzdory riziku přílišného zjednodušení můžeme říci, že žijeme v kultuře vyvíjející na mladé nátlak, aby nezakládali rodiny, protože nemají vyhlídky do budoucnosti. Tatáž kultura ovšem nabízí jiným takovou škálu možností, že jsou od zakládání rodiny rovněž odrazováni.

Národ může být považován za velký, pokud hájí svobodu, jako to činil Lincoln, pokud pěstuje kulturu umožňující lidem „snít“ o plných právech pro všechny bratry a sestry, jak o to usiloval Martin Luther King, pokud se zasazuje o spravedlnost a bojuje za utlačované, jak to činila Dorothy Dayová svojí neúnavnou prací, která byla plodem víry, stávající se dialogem a rozsévající pokoj v kontemplativním stylu Thomase Mertona.

Pokusil jsem se v těchto úvahách poukázat na některá bohatství vašeho kulturního dědictví, ducha amerického národa. Chtěl bych, aby se tento duch nadále rozvíjel a rostl, aby jej co nejvíce mladých lidí mohlo převzít a přebývat v zemi, která tolik lidí inspirovala k snění. Bůh, žehnej Americe!

„Masová deportace bez rozdílu je popření odkazu toho, co znamená být Američanem“

Chicagský kardinál Blase Cupich vyjádřil znepokojení nad údajnými plány nové americké administrativy na realizaci hromadných deportací zaměřených na oblast Chicaga a potvrdil, že takový krok by byl „nejen hluboce znepokojující, ale také by nás hluboce zranil“. „Katolická komunita stojí po boku obyvatel Chicaga, když vystupuje na obranu práv přistěhovalců a žadatelů o azyl. Stejně tak by mělo být známo, že pokud jsou zprávy pravdivé, postavíme se proti jakémukoli plánu, který zahrnuje hromadnou deportaci amerických občanů narozených rodičům bez doklad.“

Prohlášení kardinála Cupicha přišlo v předvečer inaugurace prezidenta Donalda Trumpa, který se zavázal, že ihned po pondělním složení přísahy provede rozsáhlý zásah proti nelegálnímu přistěhovalectví. Chicago je považováno za „útočiště“, které omezuje spolupráci s federálními imigračními úřady.

Kardinál poukázal na to, že Chicago, stejně jako velká část Spojených států, vděčí za svou živost a rozmanitost generacím přistěhovalců. „V Chicagu není člověka, kromě původních obyvatel, který by z tohoto dědictví neměl prospěch,“ poznamenal.

Kardinál Cupich zdůraznil význam rovnováhy mezi prosazováním zákonného přistěhovalectví a obranou lidské důstojnosti a práv a poznamenal: „Podporujeme legitimní úsilí orgánů činných v trestním řízení o ochranu bezpečnosti našich komunit - nelze tolerovat kriminalitu páchanou přistěhovalci ani dlouhodobými občany.“

Zdůraznil však, že církev „energicky podporuje místní a státní legislativu na ochranu práv přistěhovalců v Illinois“. A vyjádřil rozhodný nesouhlas se zprávami o deportacích, které se týkají dětí rodičů bez dokladů narozených v USA, a uvedl, že by to bylo urážkou základních lidských práv a útokem na jednotu rodiny.

Citujíc papeže Františka, kardinál Cupich vyzval k takovému řízení migrace, které by respektovalo lidská práva a zabránilo nevybíravým deportacím.

„Rychle zapomínáme, že máme co do činění s lidmi s tvářemi a jmény,“ řekl a zopakoval papežovo varování před repatriací osob do zemí, kde jim hrozí vážné nebezpečí. „Miliony migrantů prchají ze své vlasti do bezpečnějších oblastí právě proto, že pro ně a jejich děti jde o život,“ prohlásil.

Chicagský kardinál potvrdil závazek katolické církve chránit posvátná místa před aktivitami zaměřenými na kontrolu přistěhovalectví. Odkázal na tzv. Zásadu citlivých míst, která je v platnosti od roku 2011 a která odrazuje od donucovacích opatření na místech, jako jsou kostely a školy.

„Hrozící masové deportace zanechávají i v členech náboženských společenství palčivou otázku: 'Co nám Bůh v této chvíli říká?'“, zeptal se a vyzval ke kolektivnímu zpytování svědomí. Prohlášení kardinála Cupicha bylo zakončeno výzvou k dialogu a k řešením, která ctí právní stát i důstojnost každého člověka:

„Lidé víry jsou povoláni k tomu, aby se zasazovali o práva druhých a připomínali společnosti její povinnost postarat se o ty, kteří to potřebují,“ řekl a dodal: “Pokud by se uskutečnila masová deportace bez rozdílu, o níž se hovoří, bylo by to urážkou důstojnosti všech lidí a společenství a popřením odkazu toho, co znamená být Američanem.“

„Slyšte Slovo, vyšlé od Boha, Slovo, jež krmí lidské duše, Slovo, jež sílí srdce i rozum, Slovo, jež vede k poznání Boha“
(Proglas, č. 24–27)

LITURGICKÉ MEZIDOBÍ
S TOMÁŠEM KARDINÁLEM ŠPIDLÍKEM, S.J.,

čestným občanem Pustiměře

a

P. FRANTIŠKEM BENÍČKEM

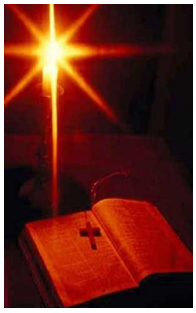

PONDĚLÍ 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 27. LEDNA 2025

Učitelé Zákona, kteří přišli z Jeruzaléma, tvrdili (o Ježíšovi): "Je posedlý Belzebubem! Vyhání zlé duchy s pomocí vládce zlých duchů." Zavolal si je a mluvil k nim v podobenstvích: "Jak může satan vyhánět satana? Je-li království v sobě rozdvojeno, takové království nemůže obstát. Je-li dům v sobě rozdvojen, takový dům nebude moci obstát. Jestliže satan vystoupil proti sobě a je rozdvojen, nemůže obstát, ale je s ním konec. Nikdo přece nemůže vniknout do domu siláka a uloupit jeho věci, jestliže toho siláka napřed nespoutá. Teprve potom mu dům může vyloupit. Amen, pravím vám: Všechno bude lidem odpuštěno, hříchy i rouhání, kterých se dopustili. Kdo by se však rouhal Duchu Svatému, nedojde odpuštění navěky, ale bude vinen věčným hříchem." To řekl proto, že tvrdili: "Je posedlý nečistým duchem." (Marek 3,22-30)

Kdo by se rouhal proti Duchu svatému, nedostane odpuštění navěky. Radostné poselství Nového zákona zní: Všechny hříchy se odpouštějí. Ale jak? Nemůže odpustit člověk sám sobě. Mohou mu odpustit druzí v tom smyslu, že na jeho provinění zapomenou nebo z něho nevyvodí důsledky. Ale to, co se stalo, se nedá odčinit. Napravit minulost může jenom Bůh, který je Pánem času a věčnosti. Proto může hříchy odpustit jenom Bůh (srv. Mt 9,3). Apoštolům dal Kristus tuto moc po svém zmrtvýchvstání zvláštním symbolem: vdechl na ně, tj. předal jim svého Ducha, Ducha svatého. Církev tedy po staletí odpouští hříchy ne zapomenutím nebo lidskou dobrosrdečností, ale silou Ducha Božího. Ale co když někdo v tuto sílu Ducha nevěří? Co když popírá sílu svátostí Kristem ustanovených? Co když vidí v kněžství jen lidskou instituci bez zvláštní milosti Boží? Zapřel Ducha svatého, a tím se zbavil možnosti očistit se, zbavit se od zlého.

Tvrdili, že je posedlý zlým duchem. Způsob, kterým se Židé protivili Duchu svatému, byl daleko horší než pouhá nevěra v Boží poslání. Vysvětlovali Kristovu Boží lásku ve zlém, dokonce v nejhorším slova smyslu. I když ne v takovém stupni, je přesto tento postoj častý v denním životě. Jak vzniká? Pozorujeme skutky bližních, ovšem jenom zvnějšku. Vnitřní úmysl nevidíme. Pokoušíme se jej tedy odhadnout. Tzv. objektivní

hodnocení se nedívá na osobu, ale uvažuje jenom podle skutků. Někdo dal chudému podporu. Řekneme, že je to hodný člověk. Jiný odmítl žebráka. Řekneme, že nemá srdce. Jsme si ovšem vědomi, že je takové hodnocení velice neúplné. Aby bylo pravdivější, je potřeba člověka znát, vědět, jaký je. Pak teprve pochopíme, proč dal podporu nebo proč ji odmítl. Ale kdo zná člověka? Jenom ten, kdo ho má rád. Kdo nenávidí, ten vždycky soudí špatně, vysvětluje všecko ve zlém. Jak často to vidíme, když např. mluví o sobě dva příslušníci rozeštvaných národů nebo dva uchazeči o stejné místo! A co když mají tento postoj lidé k církvi? Chrlí pak ze sebe zlé úsudky.

Je-li dům rozdvojen, nemůže obstát. K posouzení skutků je potřeba znát člověka. Ale to není snadné ani při dobré vůli. Vždyť lidé všelicos předstírají a všelicos zastírají. Staví se navenek jinými, než jsou uvnitř. Dokážou to dělat trvale? Někdy dlouho, ale nakonec se přece jenom nějak prozradí. Jsou rozdvojeni, nemohou obstát. Známkou ctnosti je naopak stálost. Stoičtí filosofové mysleli, že se k ní dojde výchovou a cvikem. Křesťanství naopak učí, že nemůže nikdo bez Boží milosti nadlouho vytrvat v dobrém, zachovávat přikázání. Vidíme-li tedy někoho, kdo dlouho a svědomitě dělá své povinnosti, předpokládáme právem, že žije v Boží milosti. Stará církev uctívala jako světce především mučedníky. Dnes je většina kanonizovaných světců takových, co vedli normální křesťanský život, ale vedli jej vzorně a dlouho. Nebyli rozdvojeni. Proto vydali svědectví o tom, že byl s nimi Bůh, že je milost Boží chránila na všech cestách života.

O tom, že Bůh - Ježíš, je mocný, svědčí úryvek z evangelia. Ježíš vyhání i zlé duchy. Učitelé zákona, kteří žárlí na Ježíše, se snaží pomluvou zvyklat jeho příznivce. Ježíš jim na jednoduchém příkladu ukazuje, že není možné, aby zlý vyháněl zlého. Musí zde být někdo silnější, a tím je Bůh. Důvěřujme Bohu. On je mocnější než jakékoliv zlo. S Ježíšem se nemáme čeho bát. Všechno, co děláme, dělejme s ním. Neposuzujme své bližní, protože to není objektivní - lidé něco předstírají a něco zastírají. Jenom Bůh vidí do srdce. Soud patří jen jemu.

✠

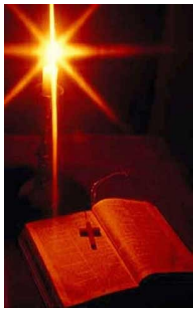

ÚTERÝ 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 28. LEDNA 2025

Za Ježíšem přišla jeho matka a jeho příbuzní. Zůstali stát venku a dali si ho zavolat. Kolem něho sedělo plno lidí. Řekli mu: "Tvoje matka a tvoji příbuzní se venku po tobě ptají!" Odpověděl jim: "Kdo je má matka a moji příbuzní?" A rozhlédl se po těch, kteří seděli dokola kolem něho, a řekl: "To je má matka a to jsou moji příbuzní! Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka."(Marek 13,31-35)

Kdo je má matka a příbuzní? Co je bližšího mezi lidmi než matka a dítě! Bohatou fyziologickou jednotu vyjadřujeme lidovým výrazem: Mají společnou krev. Podle stupně této „společné krve“ se vyjadřuje i větší nebo menší blízkost příbuzenská. A přece naše spojení s Bohem Otcem skrze Krista je těsnější než spojení matky a dítěte. V tomto smyslu

se dá porozumět i podivné otázce Ježíšově. Zní skepticky: „Kdo je má matka a kdo jsou moji příbuzní?“ Vypadá to na první pohled, jako by se jich zříkal ve prospěch svých učedníků. Do jisté míry se zříká rodičů muž, který si bere manželku, a žena také. Tak tomu totiž mezi lidmi je. Úzké spojení s jedním umenšuje blízkost s druhým. Ježíš však své spojení s matkou neumenšil tím, že je rozšířil na ostatní. Naopak Maria se stala víc jeho matkou, protože se stala matkou jeho celého mystického těla, celé církve.

Každý, kdo koná vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka. Blízkost příbuzenství se měří stupněm „stejné krve“. Krev pak je symbol života. Vyteče-li, člověk umírá. Tak to vidíme v životě tělesném, živočišném. V duchovním slova smyslu však máme jiný, vyšší princip života. Vznikli jsme stvořitelským Božím slovem. Ale copak může Bůh mluvit? Vždyť nemá ústa. Tak se ptá sv. Basil a odpovídá: U Boha slovo není vnější zvuk, způsobený chvěním jazyka. Je to prosté rozhodnutí jeho vůle, aby něco bylo. To se pak hned stane. Bůh stvořil zemi, nebe, rostliny, zvířata, nakonec pak člověka. Je mezi nimi nějaký rozdíl? Velký! píše sv. Basil. Země a živočichové plní Boží vůli, ale nerozumějí jí. Nemohou ji nekonat, protože nemají svobodu. Člověk však slovu Božímu rozumí a svobodně je uskutečňuje. Je tedy obrazem Syna v Nejsvětější Trojici. On chápe plně Otce a dělá všecko, co u Otce vidí. Napodobíme-li ho, i my vstupujeme do úzkého synovského poměru s Otcem.

Křesťan a příbuzní. Některé příklady a výroky z životů svatých vypadají pohoršlivě. Nejenom utekli z domu, ale nechtěli s rodiči a příbuznými ani mluvit. Sv. František z Assisi hodil otci i šaty, rozešel se s ním ve zlém. Nemůžeme to ovšem považovat za normální postoj křesťana, který má ctít otce i matku. Moralisté sice zdůrazňují, že má být křesťanská láska široká ke všem, ale povinnosti nás vážou především k těm, kdo nám stojí nejblíže. Ale jsou přesto výjimky. Náklonnost k příbuzným je odlesk lásky, kterou miluje Bůh nás a kterou máme my milovat Boha. Jeden byzantský autor píše, že jsou naše pozemské matky tak dobré, protože jsou obrazem matky, kterou máme na nebi, Bohorodičky. O obrazech pak platí zásada, že se uctívají jenom natolik, nakolik mají vztah k tomu, kdo je zobrazen. Klaníme se obrazu Krista, ale víme, že bychom to nemohli dělat, kdybychom při pohledu na obraz zapomněli na Ježíše. Světci znali dobře své povinnosti k příbuzným, ale opouštěli je, když jim blízcí překáželi v tom, aby šli za Božím povoláním.

✠

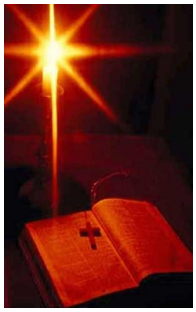

STŘEDA 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 29. LEDNA 2025

(Ježíš) začal opět učit u moře. Shromáždil se u něho velký zástup. Vstoupil proto na loď na moři a posadil se. Celý zástup stál u moře na břehu. Učil je mnoho v podobenstvích a ve svém učení jim řekl: "Slyšte! (Jeden) rozsévač vyšel rozsévat. A jak rozséval, padlo některé (zrno) na okraj cesty; přiletěli ptáci a sezobali ho. Jiné padlo na kamenitou půdu, kde nemělo mnoho prsti; hned sice vyklíčilo, protože neleželo v zemi hluboko, ale když vyšlo slunce, spálilo ho, takže uschlo, protože nezapustilo kořeny. Jiné zrno padlo do trní; trní vzešlo a udusilo ho, takže nepřineslo plody. Jiné však padlo na dobrou půdu, vzešlo, rostlo a přineslo užitek: některé třicetinásobný, jiné šedesátinásobný, jiné stonásobný." A řekl: "Kdo má uši k slyšení, slyš!" Když byl (později) sám, ptali se ho ti, kdo byli s ním, spolu s

Dvanácti, (jaký smysl mají) podobenství. A řekl jim: "Vám je dáno tajemství Božího království, ale ostatním, kdo jsou mimo, se všechno předkládá v podobenstvích, `aby se stále dívali, ale neviděli, stále poslouchali, ale nerozuměli, aby se neobrátili a nebylo jim odpuštěno'." A řekl jim: "Nerozumíte tomu podobenství? Jak pak chcete porozumět všem ostatním podobenstvím? Rozsévač rozsévá slovo. Těmi na okraji cesty, kde se slovo rozsévá, (se rozumějí) ti, kteří ho slyší, ale hned přijde satan a obere je o slovo do nich zaseté. (Podobně je tomu) u těch, kde se rozsévá na skalnatou půdu: když to slovo slyší, hned ho s radostí přijmou, ale nemají v sobě kořen, jsou nestálí. Když pak pro to slovo nastane soužení nebo pronásledování, hned odpadají. U jiných se rozsévá do trní: ti slovo slyší, ale světské starosti, záliba v bohatství a všelijaké jiné vzniklé touhy slovo udusí, takže zůstane bez užitku. Těmi pak, u nichž je zaseto do dobré půdy, (se rozumějí) ti, kteří slovo slyší a přijímají a přinášejí užitek: třicetinásobný, šedesátinásobný i stonásobný.".
(Marek 4,1-20)

Učil je mnoho v podobenstvích. Podobenství je cizím slovem parabola nebo alegorie, to znamená filologicky, že přenáší myšlenku někam dále, než je to, co se doslovně říká. Je to slovní obraz. Řekneme-li, že „vrána k vráně sedá“, nezajímají nás vrány, ale myslíme na lidi, kteří se spolu snadno sbližují. Lidé, kteří mají rádi přesný výraz, kteří myslí matematicky, logicky, obrazným vyjadřováním obyčejně pohrdají. Považují to jen za pomůcku, má-li se něco těžšího vysvětlit lidem neinteligentním. Moderní psychologie však znovu oceňuje vyučování obrazné. Skutečnost není jednoduchá a přesná. Obsahuje mnoho stránek, které se přesným vyjádřením ochudí. Kdyby se někdo postavil před Michelangelovu Pietu a prohlásil, že ta socha znamená bolest matky nad mrtvým synem, měl by pravdu. Ale co by zbylo z umění Michelangelova? Náboženská skutečnost pak vysoko přesahuje naše pojmy. Dá se tedy vyjádřit jenom v obrazech a symbolech, „jakoby v zrcadle“, píše sv. Pavel (1 Kor 13,12).

Vám je dáno tajemství Božího království, těm, kdo jsou mimo, se všechno předkládá v podobenství, aby poslouchali a nerozuměli. Podobenství užíváme, abychom něčemu líp a snadněji porozuměli. Jsou ovšem i složitá podobenství. Říkáme jim hádanky: Domeček plný koleček, co je to? Ta otázka naznačuje, že přirovnání hodinek k domečku pochopí jenom ten, kdo je inteligentní a kdo přemýšlí. Staří východní vládcové často mluvívali v hádankách, v alegoriích. Ne všichni jejich prohlášením pak rozuměli, a proto se báli, aby je nestihl trest, že si je špatně vyložili. Budilo to tedy tajemnou bázeň. Výrok Kristův o podobenství nemůžeme jistě vykládat tímto způsobem, jako by to byla povýšenecká nadřazenost. Ale přesto je tu něco podobného. Jeho slova mohou pochopit jenom ti, kdo mu jsou blízcí, kdo mají jeho ducha. Mluví sice ke všem, ale ti, kdo jsou od něho svým životem daleko, mají také daleko k pochopení slov evangelia, která se na první pohled mohou zdát i velmi jednoduchá. Jsou jako hladina hlubokého moře. Povrch se leskne, ale nesnadno oko pronikne do hloubky.

Kdo má uši k slyšení, slyš. I když jsou Boží pravdy tajemstvím, Kristus je přesto zjevuje a vyzývá všechny, aby je podle svých schopností přijali. Kdysi jeden hluchoněmý napsal sbírku básní *Písně z věčného ticha.* Opakoval se tam stále jeden motiv: Svět je plný harmonie zvuků a já, ubožák, z toho nic neslyším! Je zajímavé, že v duchovním smyslu

rozvíjí podobnou myšlenku sv. Basil. Celá příroda je podle něho podobenství. Bůh tu mluví v tisícerých hlasech. Bohužel, většina lidí je neslyší, nemají uši otevřené k slyšení. Jejich srdce je zaplněno jinými zvuky, hřmotem světských zájmů. Jsou to v pravém slova smyslu hřmoty, ne tóny, protože jim chybí harmonické sladění. Starověký Pythagoras mluvil o harmonii sfér. Hvězdy se totiž pohybují podle matematicky přesných poměrů. Je tedy celý vesmír symfonií. Jen vyvolení ji však slyší. Křesťané nemají v úmyslu slyšet iluzorní zpěv hvězd, ale skutečnou existenciální harmonii Božího zjevení, pronikajícího do světa skrze Syna v Duchu svatém.

✠

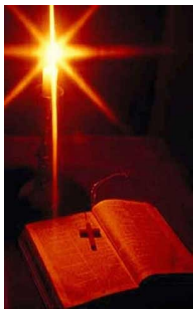

ČTVRTEK 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 30. LEDNA 2025

Ježíš řekl zástupům: "Přináší se snad svítilna, aby byla dána pod nádobu nebo pod postel, a ne na podstavec? Nic totiž není skryté, aby se to neprojevilo, a nic není utajené, aby to nevyšlo najevo. Kdo má uši k slyšení, slyš!" Dále jim řekl: "Dávejte pozor na to, co slyšíte! Jakou mírou měříte, takovou se naměří vám, a ještě vám bude přidáno. Neboť kdo má, tomu bude dáno, a kdo nemá, tomu bude vzato i to, co má." (Marek 4,21-25)

Světlo pod kbelík. Světlo je časté téma v Bibli. Je to mnohoznačný symbol. V přirozené mluvě se spojuje s poznáním. Vidíme to, co je ve světle, ve tmě všechno mizí. O moudrých lidech říkáme, že vidí jasně, nevědomí mají naopak mlhavé představy. Ale to nepovažujeme za přirozené. Bůh nám dal světlo rozumu, abychom skutečnost poznávali, abychom sebe a všecko kolem nás chápali. Bůh stvořil člověka k svému obrazu a podobenství (Gn 1, 26-27), to znamená podle řeckých Otců církve, že mu dal smysl, rozum schopný poznávat, vidět tak, jak vidí Bůh. V jakém stupni má tuto schopnost? Scholastikové byli optimističtí a tvrdili, že se dá pochopit všecko, co existuje, ovšem s pomocí Boží. Mystikové proto zdůrazňují, že existuje tajemství, do kterého nás může uvést jenom Bůh. Ale ani oni nepohrdají přirozeným světlem rozumu. Je-li užitečný k poznání přírody, v matematice, ve filosofii, má svou důležitou funkci i v náboženství. I tu si musíme počínat rozumně, snažit se evangelium a tradici církve poznávat den ze dne líp, abychom nedávali „pod kbelík“ světlo, které nás má vést na cestě ke spasení.

Nic totiž není skryto, než aby se to pak projevilo. Lidové vydání této průpovědi má morální závěr. Říkáme: „Lež má krátké nohy, daleko nedojde.“ Vyjadřuje to všelidskou zkušenost, konstatuje ji, ale neudává důvod. Ten se najde v teologii. Bůh stvořil všechno svým slovem, a to slovo se v dějinách postupně zjevuje. Hřích je od počátku umlčuje, zastírá smysl všech věcí, zahaluje pravdu. Ale nemůže zastavit vývoj dějin spásy. Kristus osvobozuje svět od hříchu, vede jej tedy k pravdě. Když mluví kazatelé o posledním soudu a konci světa, rádi rozvíjejí tuto myšlenku: Lidé, kteří zažili tzv. „klinickou smrt“ a měli zážitek umírání, často vypravují, že viděli celý svůj život jakoby na dlani, dobro i zlo, všecko vešlo do vědomí. Tak tomu má být i na konci světa, ale ve smyslu univerzálních dějin. Kazatelé tu ovšem spíš zdůrazňují negativní stránku: napomenutí, abychom se

varovali hříchu a netěšili se, že o tom nikdo neví. Všecko, co děláme, bude na očích celého světa.

Vítězství pravdy. Obrazy posledního soudu bývají rozděleny na dvě části. Inspirují se textem sv. Matouše (Mt 25, 31-45), který umisťuje odsouzené na levici a spravedlivé na pravici. Světlo a tma se tedy oddělí, vidíme jejich protiklad. Je to ovšem zobrazení částečné. Vycházející slunce se nepostaví vedle tmy, ale zažene ji ze světa. Ozáří svým jasem celou zemi. Kristus je slunce budoucího věku. Celý svět tedy zazáří jeho pravdou. Ve světle dostávají hodnotu formy a barvy, které předtím nemohly vyniknout. Všechny naše dobré skutky jsou prozatím jako bezbarvé. I nám samým se zdají maličkostmi, které nic zvláštního ve světě nezmohou. Ale i to je klam. Až plně zazáří Kristovo světlo, uvidíme, jak velké věci jsme malými skutky udělali a jak my malí se staneme opravdu velkými po pravici Kristově.

✠

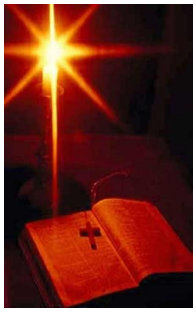

PÁTEK 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 31. LEDNA 2025

Ježíš řekl zástupům: "Boží království je podobné člověku, který zaseje do země semeno; ať spí, nebo je vzhůru, ve dne i v noci, semeno klíčí a roste, on ani neví jak. Země sama od sebe přináší plody: napřed stéblo, potom klas, pak zralé zrno v klasu. Když pak se ukáže zralý plod, hned (člověk) vezme srp, protože nastaly žně." Řekl také: "K čemu přirovnáme Boží království nebo jakým podobenstvím ho znázorníme? Je jako hořčičné zrnko: Když se zasévá do země, je menší než všechna semena na zemi, ale když je zaseto, vzejde a přerůstá všechny jiné zahradní rostliny; vyžene tak velké větve, že ptáci mohou hnízdit v jeho stínu." Mnoha takovými podobenstvími jim hlásal (Boží) slovo, jak to mohli pochopit. Bez podobenství k nim nemluvil. Když však byl se svými učedníky sám, všechno vysvětloval. (Marek 4,26-34)

Boží království je semeno, které klíčí. Vyprávěli skutečný případ. Mladý člověk, student matematiky, tvrdil, že je ateista, že nepřijme žádné náboženství. K tomu, aby našel cíl života, říkal, stačí, aby dělal každému dobře. A skutečně se podle toho řídil. Pomáhal, kde mohl. Ale vývoj šel svým směrem. Pomáhal v těžkých dobách i věřícím, nakonec sám uvěřil a stal se dokonce knězem. Víra totiž není ideologie, ale život. Život pak je na počátku nejasný. Zásada „dělat dobře“ byla už na začátku víry v Boha Otce, který je pramen všeho dobrého. Roste tedy ve víře jednotlivý člověk, rostlo zjevení ve Starém zákoně, roste i církev. Bůh neukládá tedy nikomu větší břemeno, než by mohl unést, a na nás nežádá nic jiného, než abychom v každém okamžiku dělali to, co je naše povinnost a sledovali tu inspiraci, kterou vnuká svědomí. I to je totiž živý Boží hlas v srdci člověka. Tam mluví potichu, zvolna, harmonicky. Co je tedy člověk? Není už to, co byl včera, není plně to, co je dnes, není ještě, co bude zítra. Ale ve skutečnosti je to všechno, protože Bůh vidí současně celý jeho vývoj.

On ani neví jak. Venkované chodí okolo polí a rádi pozorují, jak obilí roste. Růst v přírodě se dá pozorovat. Dá se vidět i vývoj lidské duše? Pokud jde o růst vědomostí, kontrolujeme jej dokonce odborně zkouškami. I vývoj mravní je do jisté míry pozorovatelný. Proto tvrdíme o někom, že se polepšil nebo pohoršil. Jádro duchovního života je však v tom, jak jsme proniknuti Duchem svatým. To pak je tajemství, které se zjevuje navenek jenom velmi nedokonale. Proto nemůžeme o nikom soudit neomylně, nemůžeme říci, že známe jeho pravou hodnotu před Bohem. Ale ani my sami o sobě nevíme, jak vysoko jsme v duchovním životě dorostli. Rozhodně není neomylným měřítkem pocit, že jsme bez viny. Právě naopak světci se cítili obyčejně velkými hříšníky. Svátosti, hlavně sv. přijímání, v nás rozmnožují milost, dávají tedy růst vnitřnímu životu, a přece se to v pocitech obyčejně neprojeví. Platí tu tedy zásada sv. Pavla, že spravedlivý žije z víry (Řím 1,17), doufá v to, co zatím nevidí.

Jakmile to zrno dovolí, hned se on pustí srpem do díla, protože tu jsou žně. Dříve se začínalo čtení evangelia v kostele slavnostními slovy: „Za onoho času…“ Dnes se od toho upustilo, protože to zní zastarale. Ale něco jsme tím ztratili. Všechno, totiž to, co Ježíš udělal nebo řekl, se stalo v jisté, Bohem určené, době, v plnosti času. I v životě přírody se nic nenavrací. Obilí je třeba sklidit z pole v pravý čas, ovoce se trhá v době zralosti. I vnitřní život člověka, který se vyvíjí, má svůj nenavratitelný rytmus. Žádný opravdu dobrý skutek se nedá odložit na zítřek. Pochopíme to, když si uvědomíme, že všecko dobré, kterého jsme schopni, je odpověď na Boží lásku. I mezi lidmi, kteří se mají rádi, narušuje poměr váhavost v odpovědi k nabídce druhého. Kdyby byl duchovní život jenom jakési „hromadění zásluh“, dalo by se říci, že se jeden den přičiníme víc a druhý den si dáme volno. Inspirace Boží se naopak nevracejí, mají svůj čas, proto nás vyzývá žalm (Žl 95,8), který se modlíme na počátku církevních Hodinek: „Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu, nezatvrzujte svá srdce!“

✠

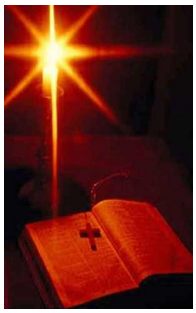

SOBOTA 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 1. ÚNORA 2025

Jednoho dne večer vybídl Ježíš své učedníky: "Přeplavme se na druhý břeh!" Rozpustili tedy zástup a vzali (Ježíše) s sebou, tak jak byl na lodi. Také jiné lodi jely s ním. Tu se strhla velká větrná bouře. Vlny dorážely na loď, a ta se už plnila vodou. On však ležel na zádi lodi na polštáři a spal. Vzbudili ho a řekli mu: "Mistře, je ti to jedno, že hyneme?" Probudil se, pohrozil větru a poručil moři: "Mlč! Buď zticha!" A vítr ustal a zavládlo úplné ticho. Jim pak řekl: "Proč se bojíte? Pořád ještě nemáte víru?" Padla na ně bázeň, veliká bázeň, a říkali si mezi sebou: "Kdo to asi je, že ho poslouchá i vítr a moře?" (Mk 4,35-41)

Přepravíme se na druhý břeh. „Výraz „druhý břeh“ se stal v křesťanské literatuře symbolickým. Stojí-li lidé na opačných březích široké řeky nebo jezera, mávají si, volají na sebe, ale dívají se na stejnou vodu ze dvou opačných stran. Tím podobenstvím se vyjadřuje dvojí pohled na skutečnost: pohled světský a pohled duchovní. Je to převrácení hodnot, kterým začíná horská řeč Kristova, osmero blahoslavenství (Mt 5, 1n). Světci se vyznačují tím, že mají opačný vkus než lidé kolem nich. Proto to často vyjadřovali i v

oblékání. Ale to je jenom vnější projev. Sv. Ignác z Loyoly si přeje, aby to byl především způsob myšlení, abychom nedbali na to, co se světu líbí a co lidé vyhledávají. Mentalita Kristova je totiž opačná. Abychom ji získali, je potřeba se přepravit na druhý břeh, opustit půdu, na které stojím. Ta se vyznačuje vším tím, co se vyjadřuje slovem egoismus. Na druhém břehu pak je láska.

Tu se strhla velká větrná bouře. Bouře obyčejně vznikají tam, kde se projeví velké povětrnostní rozdíly. Je to snaha o vyrovnání mezi oblastí horka a chladu. Mezi smýšlením světa a smýšlením Krista jsou nesmírné oblastní rozdíly v duchovním slova smyslu. Proto ty, kdo se obrazně přeplavují z jednoho břehu na druhý, stihne velká bouře. Bývá obyčejně ve formě vnitřního zmatku a nepokoje. Pěkně ten stav popisuje sv. Augustin ve svých Vyznáních. Přiznává se, že mu obrácení nebylo lehké. Dávno už poznal Boží pravdu, ale všecko se v něm vzpíralo tomu, aby začal nový život. Moje světské záliby a choutky, píše, se na mě vrhly a žalovaly: „Jak budeš žít bez nás?“ Zásadní změny života se pochopitelně každý bojí. Strach pak pobouří fantazii, podráždí nervy. Jak se má člověk v takové situaci zachovat? Je potřeba si připomenout, že ty potíže prožili i jiní a že nejsou tak těžké, jak se zdají. I sv. Augustin se uklidnil pověstnou větou: „Mohli to tamti muži a tamty ženy, co bys to nedokázal ty, Augustine?“

On však ležel na zádi lodi a spal. Obraz Krista spícího na lodi uprostřed bouře symbolizuje autorův stav duchovní neútěchy. Zdá se, že se rozpoutaly ve světě všecky zlé síly, zatímco se vzdálil Bůh a jako by nevnímal. Už v žalmech čteme zvolání: „Hospodine, probuď se!“ (srv. Žl 78,65). Je to ovšem antropomorfismus. Bůh nemůže spát. Spíš se dá říci naopak, že usnula naše víra v něho. Ale i tento stav je důležitá duchovní zkouška. Jsme vždycky nakloněni k tomu, abychom považovali za skutečné to, co vidíme a cítíme, a za neskutečné to, co neproniklo do psychologického stavu člověka. Bůh, jeho milost, jeho síla naopak převyšují všecko lidské poznání a cítění. Zdá se nám proto, že tu Boží pomoc není, že Kristus spí. Voláme, aby se probudil. Ale je lépe se modlit, jak říká sv. Augustin, aby se probudila naše spící víra v toho, kdo vždycky bdí nad námi.

✠

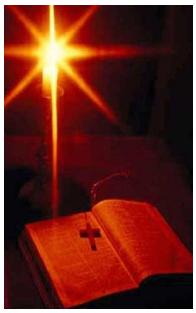

PONDĚLÍ 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 3. ÚNORA 2025

Ježíš a jeho učedníci se přeplavili na druhý břeh moře do gerazenského kraje. Sotva vystoupili z lodi, hned proti němu běžel z hrobních slují člověk posedlý nečistým duchem. Bydlel v hrobových jeskyních a už ani řetězy ho nikdo nemohl svázat. Často ho totiž spoutali okovy na nohou a řetězy na rukou, ale on řetězy na sobě roztrhal a okovy rozlámal – nikdo neměl sílu ho zkrotit. Po celé dny a noci (se potuloval) po těch jeskyních a po horách, křičel a tloukl se kameny. Když zdálky spatřil Ježíše, přiběhl, padl před ním na zem a hrozně vykřikl: „Co je ti po mně, Ježíši, synu Boha nejvyššího? Zapřísahám tě při Bohu, netrap mě!“ Ježíš mu totiž řekl: „Nečistý duchu, vyjdi z toho člověka!“ Také se ho zeptal: „Jak se jmenuješ?“

Odpověděl: „Moje jméno je Pluk, protože je nás mnoho.“ A velmi ho prosil, aby je neposílal pryč z té krajiny. Na stráni se tam páslo velké stádo vepřů. (Ti zlí duchové) ho prosili: „Pošli nás do těch vepřů. Nech nás do nich vejít.“ Ježíš jim to dovolil. Nečistí duchové vyšli a vstoupili do vepřů. A to stádo se hnalo po příkrém srázu do moře – bylo jich na dva tisíce – a v moři se utopilo. Pasáci vepřů utekli a oznámili to v městě i po dvorcích. Lidé se šli podívat, co se stalo. Když přišli k Ježíšovi a viděli toho posedlého zlými duchy, který jich míval v sobě celý pluk, jak tam sedí oblečený a při zdravé mysli, padla na ně bázeň. Ti, kdo viděli, jak se to stalo s tím posedlým a s vepři, jim to vypravovali. Tu začali Ježíše prosit, aby z jejich kraje odešel. Když nastupoval na loď, prosil ho ten bývalý posedlý, aby u něho směl zůstat. On mu to však nedovolil, ale řekl mu: „Jdi domů ke své rodině a vypravuj jim, jak veliké dobrodiní ti Pán prokázal a jak se nad tebou smiloval.“ Odešel tedy a začal v Desetiměstí rozhlašovat, jak veliké dobrodiní mu Ježíš prokázal. A všichni se tomu divili. (Marek 5,1-20)

Posedlý řetězy roztrhal a okovy rozlámal. Řetězy a okovy nezmůže silný člověk. Jestli je trhal a lámal, předpokládali logicky, že tu jde o někoho, kdo je posedlý silou vyšší, než je lidská. Díváme se na takové případy jako na něco docela mimořádného, s čím se v normálním životě nesetkáváme. Dostojevskij byl jiného názoru. V románu Běsi vidí, jak je celá lidská společnost bezmocná proti silám zla, jak jsou v jeho moci lidé, kteří ani sami nevědí, co chtějí, a nepocházejí ze špatného prostředí. Také Solovjov myslel v mládí, že se mnoho lidí vzpouzí proti Bohu pouze z nevědomosti, protože jim nikdo nevysvětlil náboženské pravdy moderně a přístupně. Později své mínění změnil. Poznal, že Kristus nepřišel jenom proto, aby nás učil lépe žít, podobně jako učí velcí myslitelé, ale přišel na zemi hlavně proto, aby bojoval proti zlu. To je silnější než my a pouhými lidskými prostředky se nedá zadržet a spoutat.

Moje jméno je Pluk, protože je nás mnoho. Antičtí stoikové říkali: „Ctnost je jedna, neřestí je mnoho.“ Přirovnávali totiž ctnost k přímé čáře. Přímka se dá zkroutit, pokřivit tisícerými způsoby. Každý z nich je jiný, ale mají společnou vlastnost: narušily přímou linii. Podobný je i mravní zákon. Učí jednat přímo. Tato přímočarost se ztrácí každou neřestí. Proto je zlých sil ve světě mnoho, celý „pluk“. Stoikové však mysleli, že se přesto nemusíme zla bát. Stačí se přidržet pevné linie mravních zákonů. Křesťanství je také optimistické, ale jiným způsobem. Nevěříme, že člověk sám stačí na boj proti zlu. Ale vidíme za oponou světa i boj vyšší. Proti pluku zlých duchů bojují pluky andělů strážných, poslaných lidem a světu ku pomoci. Jestliže tedy zlo převyšuje síly člověka, je to vyváženo tím, že nadlidskou pomoc zakoušíme i při každém dobrém skutku.

Zlý duch ho prosil, aby je neposílal pryč z té krajiny. Scholastická filosofie diskutovala o tom, mohou-li být andělé nebo zlí duchové na některém místě. Na místě jsou totiž hmotné věci, které se navzájem dotýkají. Židle se dotýká podlahy, stojí tedy na podlaze. Tužka se dotýká stolu, leží tedy na stole. Nehmotné bytosti nemají tělo. Jak se tedy mohou dotýkat? Odpovídá filosofie: svým působením, svou silou. Andělé dobří nebo zlí jsou tedy tam, kde působí. Bůh je všudypřítomný, protože je jeho moc všude. Ale životopisy svatých nám často vypravují o tom, že některá místa jsou zvláště pod vlivem zlých duchů. Jak si to máme vysvětlit? Děje se to skrze člověka. Životem v Bohu posvěcujeme své tělo

i to, čeho se dotýkáme, náš životní prostor. Zlé skutky naopak znesvěcují to, s čím se hříšník stýká. Je zajímavé, co se vypravuje o egyptských mniších. Chodili bydlet na místa, kde se říkalo, že jsou zlí duchové. Byli si vědomi své povinnosti svět očistit od zlé moci.

Myslím, že nikdo z nás nepochybuje o existenci zlých duchů. Tak jako nás dobří duchové - tedy andělé - nabádají k dobrému, tak zase zlí duchové nás pokouší ke zlému. Pán Ježíš sice zvítězil nad zlým duchem, ale ponechal mu ještě jakési pole působnosti zde na této zemi. Z posedlostí zlým duchem se setkáváme asi zřídka, ale dobře víme, že jsou i vyznavači satana - satanisté, jejichž programem je sloužit zlému, dělat zlo ve všech možných podobách. Působení zlého můžeme připočítat i zločiny proti lidskosti, které se děly v koncentračních táborech, komunistických gulazích, věznicích, válkách, genocidách a dějí se stále dodnes. Je totiž skoro nemožné, aby člověk jen tak sám od sebe bez pomoci zlého dokázal dělat tak hrozné věci. Je nutné tedy nepodceňovat vliv zlého ducha, jenž útočí na každého z nás. na druhé straně je však potřeba vědět, že Ježíš je mocnější než satan, a tedy jen spolu s ním dokážeme zlému čelit. Je dobré vzývat Krista, jména svatých, modlit se třeba tu modlitbu "Svatý Michaeli". ´Mocnější je ten, který je ve vás, než ten, který je ve světě´, čteme v Písmu.

✠

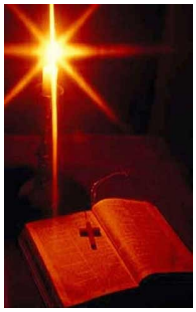

ÚTERÝ 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 4. ÚNORA 2025

Ježíš se vrátil lodí na druhý břeh a už se kolem něho shromáždil velký zástup. Když byl ještě na břehu moře, přišel k němu jeden z představených synagogy, jmenoval se Jairos. Jak ho uviděl, padl mu k nohám a snažně ho prosil: „Moje dceruška umírá. Pojď, vlož na ni ruce, aby byla zachráněna a žila.“ Ježíš s ním odešel. Velký zástup šel za ním a tlačili se na něj. Byla tam jedna žena, která dvanáct let trpěla krvácením, mnoho zkusila u mnoha lékařů a celý svůj majetek vynaložila na léčení, ale nic jí nepomohlo, spíše jí bylo čím dál hůř. Když slyšela o Ježíšovi, šla v zástupu lidí a zezadu se dotkla jeho šatů. Řekla si totiž: „Jestli se dotknu třeba jen jeho šatů, budu uzdravena.“ A hned jí přestalo krvácení a pocítila na těle, že je ze svého neduhu vyléčena. Ježíš ihned v sobě poznal, že z něho vyšla (zázračná) moc. Obrátil se proto v zástupu a zeptal se: „Kdo se dotkl mých šatů?“ Jeho učedníci mu odpověděli: „Vidíš přece, jak se lidé na tebe tlačí, a ptáš se: Kdo se mě to dotkl!“ Ale Ježíš se rozhlížel, aby uviděl tu, která to udělala. Tu přišla ta žena, celá ustrašená a rozechvěná – věděla dobře, co se s ní stalo – padla před ním na zem a pověděla mu celou pravdu. On jí na to řekl: „Dcero, tvá víra tě zachránila. Jdi v pokoji a buď zdráva, (zbavena) svého neduhu!“ Zatímco ještě mluvil, přišli lidé (z domu) představeného synagogy se zprávou: „Tvá dcera umřela. Proč ještě Mistra obtěžuješ?“ Ježíš zaslechl, co se tu mluvilo, a řekl představenému synagogy: „Neboj se, jen věř!“ Nedovolil nikomu, aby šel s ním, jenom Petrovi, Jakubovi a jeho bratru Janovi. Přišli k domu představeného synagogy a viděli tam rozruch, (lidi), jak pláčou a velmi naříkají. Vešel dovnitř a řekl jim: „Proč jste tak rozrušeni a pláčete? Dítě neumřelo, jenom spí.“ Posmívali se mu. On však všechny vykázal ven, vzal s sebou otce dítěte i matku a své

společníky a šel (do světnice), kde dítě leželo. Vzal ji za ruku a řekl: „Talitha kum!“, to znamená: „Děvče, říkám ti, vstaň!“ Děvče hned vstalo a chodilo – bylo jí dvanáct let. (Lidé) byli úžasem jako bez sebe. (Ježíš) jim přísně přikázal, že se to nikdo nesmí dovědět, a řekl jim, aby jí dali jíst. (Mk 5,21-43)

Existuje smrt? V dnešním slovníku rozlišujeme víru a naději. Víra znamená vidět za skutečností světa jiný vyšší svět, za životem v čase život věčný. Naděje pak doufá, že tam dospějeme. Ve slovníku Bible je obyčejně spojeno obojí v jedno. Věřit tedy znamená i doufat. Aby však mohl člověk doufat, musí žít. Co znamená skutečnost pro mrtvého? Nic. Proto jsou písně a úvahy o smrti tak pesimistické. Pláčou nad zánikem vší naděje. Kristus naopak vyzývá otce zemřelé dcery: „Věř!“ Je to víra, jakou dává jenom křesťanství, nebo se vyskytuje i v jiných náboženstvích? U všech národů jsou jisté ideje o posmrtném životě. Ale mnoho naděje nevzbuzují. Jsou jenom jakousi potěchou pro ty, kteří se setkávají tváří v tvář smrti. A přece, jak píše N. Berďajev, se měří výška a vznešenost každého vyznání podle toho, jaký má postoj k smrti. Křesťanský se vyjadřuje jedním slůvkem: „Věř!“ Náš život s Kristem je nezničitelný.

To dítě neumřelo, ale spí. Často čteme na hrobech nápis: „Zde spí věčným spánkem…“ Proč se přirovnává smrt ke spánku? Spící člověk nejenom žije, ale dokonce i jeho život sílí. Nevnímá však, co se děje okolo něho. Kromě toho čekáme, že se spící probudí. Tento obraz tedy vyjadřuje křesťanskou naději. Každé přirovnání je ovšem částečné. Proto prohlásil kdosi duchaplně: „My říkáme o mrtvých, že spí, ale oni to zase říkají o nás.“ I v tom je kus pravdy. Spící mívají sny, tj. zdá se jim, že vidí a slyší všelicos, ale není to skutečnost. Takový je podle duchovních autorů i náš život. Vidíme a slyšíme. Ale je to všecko pravda? Ti, co zemřeli, vidí pravdu tváří v tvář, probouzejí se k životu a minulé se jim zdá, jako by to byl na zemi pouhý sen. Ať už toto přirovnání vezmeme z jedné nebo z druhé stránky, vždycky vyjadřuje pevnou křesťanskou víru, že smrt s Kristem život neničí, ale naopak posiluje.

Děvče, říkám ti, vstaň! Při probuzení ze sna se otevřou oči, začínáme myslet a svobodně se rozhodovat. Kolik takových probuzení je v jednom životě? Mnoho. Ale zase se dá říci duchaplně: Celý život je jenom jedno dlouhé postupné probouzení. Nejlíp to vidíme na malých dětech, jak začínají ponenáhlu vnímat osoby a věci. Přijde brzy perioda, kdy unavují rodiče otázkami: „Co je to? Proč je to?“ Čím bystřejší jsou, tím větší mají hlad po vědění a porozumění. Zpomalí-li se ten vývoj, říkáme, že je dítě zaostalé. Je pravda, že se časem u každého dostaví jakási sytost dojmů a nezájem. Je-li intenzivní, stává se senilností, otupěním, předzvěstí smrti. U některých lidí je předčasné, jiní si naopak uchovají svěžest a duševní mládí do pozdního věku. Ale není tak vážné, jak dlouho a jak intenzivně se člověk probouzí k poznávání vnějšího světa. Jisté je, že až do smrti se máme intenzivně probouzet k poznání světa Božího až do okamžiku, kdy i nám řekne Kristus: „Vstaň!“

Člověk potřebuje k životu 3 věci: někoho, koho by měl rád; něco, co by dělal; a něco, v co by doufal. Právě to poslední - naděje, je jasně vidět z postojů nemocné ženy i představeného synagógy, Jaira.

Oběma se to vyplácí - žena je uzdravena, Jairova dcera žije. Ryby potřebují vodu, ptáci křídla, plíce vzduch, kolo řetěz - tak potřebuje člověk naději. Člověk, který není optimista, podléhá beznaději, nemá elán, chuť do života, nechává se životem vléci, přežívá. Křesťan má však být člověkem naděje. Křesťan má naději na život věčný.

✠

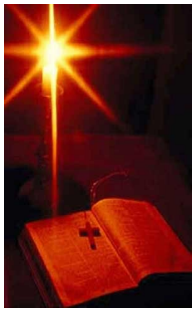

STŘEDA 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 5. ÚNORA 2025

Ježíš šel do svého domova. Učedníci ho doprovázeli. Příští sobotu začal učit v synagoze. Mnoho (lidí) ho poslouchalo a říkali celí užaslí: „Kde se to v něm vzalo? Jaká moudrost mu byla dána! A takové zázraky se dějí jeho rukama! Copak to není ten tesař, syn Mariin a příbuzný Jakubův, Josetův, Judův a Šimonův? A nežijí jeho příbuzné tady mezi námi?“ A pohoršovali se nad ním. Ježíš jim řekl: „Nikde prorok neznamená tak málo jako ve své vlasti, u svých příbuzných a ve své rodině.“ A nemohl tam udělat žádný zázrak; jenom na několik málo nemocných lidí vložil ruce a uzdravil je. A divil se jejich nevěře. (Marek 6,1-6)

Copak to není ten tesař? Kdo byl dlouho v cizině, vrací se domů obyčejně se smíšenými pocity a zažije zvláštní překvapení. Dá se to dobře vysvětlit psychologicky. Jeho vzpomínky na mládí zůstávají velmi živé. Ale zastavily se, sahají jen do okamžiku, kdy odešel. Mezitím však šel život dál, mnoho se změnilo. Když se vrátí, obraz domova ze vzpomínek a obraz skutečnosti si neodpovídají. Ale i on sám se změnil. Je jiný. Chce-li navázat styky, které měl předtím, slova už nemají stejný význam. Návrat Ježíšův do Nazareta ovšem nemůžeme vidět jenom ve světle těchto zkušeností z denního života. Ale přesto nám poslouží k pochopení konfliktu, který v Nazaretě vznikl. Jeho nepřítomnost doma byla sice krátká, ale za tu dobu jeho funkce zjevit Otce a jeho spásu závratně vzrostla. Jeho krajané to ovšem nemohli pochopit. Silou setrvačnosti ho považovali za chlapce, který pomáhal doma při práci. Dodnes každý, kdo duchovně roste, se lehčeji nebo obtížněji odpoutává od prostředí, ze kterého vyšel. Je to dynamika růstu a života.

Nikde prorok neznamená tak málo, jako ve svém domově. Dlouhým stykem se seznamujeme s věcmi, s krajinou, s lidmi. Po jisté době dojdeme k přesvědčení, že je dobře známe, že už nás nemohou ničím překvapit. Je to ovšem iluze, jakýsi druh duchovního přesycení. Vždyť příroda je plna tajemství a bude do konce světa místem neustálých objevů. Platí-li to o minerálech, rostlinách, živočiších, tím více se to dá říci o člověku. Jeho srdce je hlubina, na dno se nikdy nedohlédne. Dopouštíme se denně stejné chyby jako Nazaretští vůči Ježíšovi: uvěříme, že známe, že jsme naprosto prohlédli ty, se kterými se denně stýkáme. Tím si vlastně cestu k jejich poznání uzavíráme, přestávají nás zajímat, jejich slova považujeme za banální, nebereme je vážně. Člověk, který přestal být předmětem objevů a obdivů, ztrácí hodnotu. Není to často vina jeho, ale toho, kdo s ním žije. Musíme na to dát velký pozor v rodině, v práci, mezi přáteli.

Kde se to u něho vzalo? Tento projev překvapení slyšíme často, když někdo znenadání vynikne, ať už v dobrém nebo ve zlém. Nejčastěji je to výraz obdivu pro génia. Malíř

namaloval svůj první obraz, básník vytiskl první knížku poezie. Nikdo netušil, že mají takový talent. A i oni sami dávají zajímavou odpověď, zeptáme-li se jich, jak přišli ke svému dílu: „Byla to inspirace.“ Latinské slovo inspirace znamená vdechnout do něčeho. Je to jakoby se něčemu chtěl dát vlastní život. Tímto obrazem Bible líčí stvoření člověka. Svým tělem pochází „z hlíny země“, ale Bůh mu vdechl duši (Gn 2,7). Při uměleckém díle se od starověku říká, že to byla Múza, některá z bohyň krásy, která vdechla umělci myšlenky. My, křesťané, věříme, že náš život pokračuje a rozvíjí to, co bylo na počátku stvoření. Bůh sám nám posílá, vnuká své myšlenky, inspiruje k dobrému a dává i možnost je uskutečnit. Když se tedy světců ptají, kde se v nich vzalo to, co dělají, mají jen jednu odpověď: „Boží milostí jsem to, co jsem“ (*1Kor* 15,10).

✠

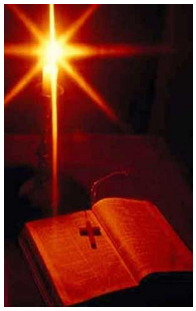

ČTVRTEK 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 6. ÚNORA 2025

Ježíš zavolal svých Dvanáct, začal je posílat po dvou a dával jim moc nad nečistými duchy. Nařídil jim, aby si na cestu nic nebrali, jen hůl: ani chléb, ani mošnu, ani peníze do opasku, jen opánky na nohy, ani aby si neoblékali dvoje šaty. Řekl jim: „Když přijdete někam do domu, zůstávejte tam, dokud se odtamtud nevydáte zase dál. Když vás však na některém místě nepřijmou a nebudou vás chtít slyšet, při odchodu odtamtud si vytřeste prach ze svých nohou na svědectví proti nim.“ Vydali se tedy na cesty a hlásali, že je třeba se obrátit. Vyháněli mnoho zlých duchů, pomazávali olejem mnoho nemocných a uzdravovali je. (Marek 6,7-13)

Začal je posílat dva a dva. Římská posvátná kongregace, úřad pro misijní činnost církve, měla před Druhým vatikánským koncilem titul De propaganda fide. Název se změnil, protože modernímu člověku nezní příjemně slovo propaganda. Někdo něco vymyslel a propaguje svou ideu, něco vyrobil a propagandou to chce prodat. Práce pro rozšíření křesťanské víry se naopak jmenuje misie. Jde tu o latinské slovo, které znamená poslání. Vytýkají někdy misionářům, že jsou propagátory cizích evropských idejí, že berou národům jejich starobylou identitu. Kdyby tomu tak bylo, byla by to skutečně neodpovědná činnost. Nikdo totiž nemá právo zasahovat do vnitřního vývoje druhého, není-li si jist, že ho posílá Bůh. Ten stvořil srdce člověka a dává mu směr. Platí-li to pro misionáře, musíme si toho být vědomi i my všichni. Lidé zasahují do života jiných radami, rozkazy, násilím. Takové je složení společnosti. A přece se musejí stále ptát: V čem a kam až mě posílá Bůh? Jen tolik autority může mít jeden člověk nad druhým. Zneužití autority má za následek krizi podřízenosti.

Nebrat si peníze do opasku. Propaganda obyčejně předpokládá finanční základ. Obchodní domy, firmy, politické strany věnují na ni velké částky příjmů. Kristus vybízí své apoštoly, aby šli bez peněz. Ale z čeho budou žít a budovat dílo? Předpokládá se, že je vyživí ti lidé, ke kterým jsou posláni. Není to riskantní předpoklad? Je všeobecná lidská slabost, že si dají lidé zaplatit, chce-li je někdo přetáhnout na svou stranu. Naopak sami zaplatí tomu, kdo jim pomůže k dosažení toho, co chtějí sami. Propagandista tedy nutně

potřebuje peníze. Misionář však je v docela jiné situaci. Jestliže ho posílá Bůh, vzbudí v srdcích těch, ke kterým má přijít, i touhu po tom, co misionář přináší. Proto si ho váží a hledí si ho u sebe udržet. Vidíme to názorně na velkých misionářích Evropy na počátku středověku. Co všechno mladé národy udělaly, aby je získaly a aby si je udržely! A jaké oběti dodnes někde přinášejí věřící, aby si zajistili pravidelnou duchovní správu!

Nebrat si dvě suknice" Na cestu si obyčejně bereme dvojí šaty, protože nevíme, jaké nás překvapí počasí. Může se ochladit, můžeme promoknout. Cesta je obyčejně plná nepředvídaných okolností. Kdo se jich bojí, nerad cestuje. Naopak zkušení cestovatelé předvídají a hledí se zajistit proti tomu, co by se mohlo přihodit. Kristus naopak učí své apoštoly jakési svaté bezstarostnosti. Čím se ta liší od nedbalosti? Předpokládá zase první nutnou podmínku: Boží poslání. Bůh, který posílá, je ovšem pán přírody, historie, politických a kulturních situací. Není tedy jeho posel závislý na podmínkách. V dějinách najdeme tisícero příkladů, jak se jednotlivci i celé národy obrátily ke křesťanství právě v těch okamžicích, kdy se to zdálo vyloučené, v době velkých pronásledování. Loďka Kristova pluje na druhý břeh za příznivého počasí i za bouří (svr. Mt 8,24).

✠

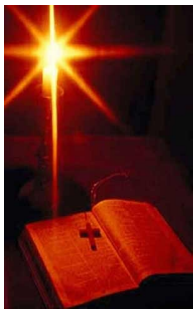

PÁTEK 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 7. ÚNORA 2025

Král Herodes uslyšel o Ježíšovi, neboť jeho jméno se stalo známým. Říkalo se, že Jan Křtitel vstal z mrtvých, a proto že v něm působí zázračné síly. Jiní říkali: „Je to Eliáš," jiní zase: „Je to prorok – jako jeden z proroků." Když to Herodes uslyšel, řekl: „Jan, kterého jsem dal stít, byl vzkříšen." Herodes totiž dal Jana zatknout, spoutat a zavřít do vězení kvůli Herodiadě, manželce svého bratra Filipa, protože si ji vzal za ženu. Jan říkal Herodovi: „Není dovoleno, abys měl za ženu manželku svého bratra!" Herodias proto na něj zanevřela a nejraději by ho připravila o život, ale nemohla. Herodes totiž měl před Janem strach. Znal ho jako spravedlivého a svatého člověka a chránil ho. Když ho slyšel, byl celý nesvůj, přesto však si ho rád poslechl. Naskytla se vhodná chvíle, když Herodes na své narozeniny vystrojil hostinu svým hodnostářům, důstojníkům a významným lidem z Galileje. Vstoupila tam i dcera té Herodiady a tančila. Herodovi i hostům se tak zalíbila, že král řekl dívce: „Požádej mě, oč chceš, a dám ti to!" A pod přísahou jí mnoho slíbil: „O cokoli požádáš, dám ti to, i kdyby to byla polovina mého království!" Ona vyšla ven a zeptala se matky: „Co bych si měla žádat?" Ta odpověděla: „Hlavu Jana Křtitele." Hned se tedy rychle vrátila ke králi a žádala si: „Chci, abys mi dal ihned na míse hlavu Jana Křtitele." Král se zarmoutil, ale pro přísahu a kvůli hostům ji nechtěl odmítnout. Hned tedy poslal král kata s rozkazem, aby přinesl jeho hlavu. Ten odešel a sťal ho ve vězení, přinesl jeho hlavu na míse a dal ji dívce a dívka ji dala své matce. Když o tom uslyšeli Janovi učedníci, přišli, vzali jeho tělo a pochovali ho do hrobu. (Marek 6,14-29)

Herodias na Jana Křtitele zanevřela. Psychologové se ptají, čím to je, že jsou nám někteří lidé sympatičtí a jiné naopak nemůžeme vystát. Goethe kdysi myslel, že je to přírodní jev podobný tomu, že se přitahují a odpuzují různé prvky. Člověk však není jenom

„přírodní jev“. Jeho osobnost je mravní, roste podle toho, jak volí dobro i zlo. To pak je jako světlo a tma, navzájem se vylučují. Herodias, která žila v hříchu, nemohla mít tudíž v lásce Jana Křtitele, hlasatele pokání. Z toho plynou důsledky i pro denní život. Říká se o některých lidech, že nemají nepřátele. Záleží na tom, v jakém smyslu tomu rozumíme. Nemáme nikomu přát zlé a nikoho za nepřítele považovat. Ale to neznamená, že si nás musejí všichni vážit, že máme být všem sympatičtí. Nepřátelé vyvstali proti Kristu, na Jana Křtitele zanevřela Herodias, na některé světce se osopilo celé okolí. Chtějí-li nám jiní lidé zlo, protože děláme dobře, pak jsme podle evangelia blažení (srv. Mt 5,11).

Herodes měl před Janem posvátný strach. I Herodes žil v hříchu, ale Jana Křtitele nechtěl dát zabít. Měl před ním posvátný strach. Písmo učí, že je bázeň Boží začátek spásy (Př 1,7). Strach vzniká, když si uvědomíme, že jsme v přítomnosti někoho nebo něčeho silnějšího, než jsme my sami. Bojíme se ozbrojeného zloděje, vichřice, nejistých poměrů ve společnosti apod. Se silnějším se nechceme dostat do konfliktu. Ten, kdo se bojí Boha, objevil, že je ruka Boží mocná, že zasáhne ty, kdo přestupují přikázání. Zastaví se tedy před zločinem ze strachu, že by to mělo pro něho zlé následky. Často se už vyskytly námitky, že není důstojné, abychom zachovávali Boží zákony jenom ze strachu před peklem nebo před jinými tresty třeba už zde na zemi. Církev se tohoto motivu vždycky zastala. Není dokonalý, ale je už začátkem spásy. Tridentský koncil upozornil, že ten, kdo se ze strachu vyvaroval zlého, začíná dělat dobře. Kdo pak dělá dobře, už ponenáhlu začíná milovat. Proto se umisťuje v linii duchovního vývoje bázeň Boží na počátku, láska na konci. Ta pak přemáhá strach. Sv. Antonín Veliký prohlásil na konci života: „Já se už Boha nikdy nebojím.“

Ohled na spolustolovníky. Herodes měl před Božím mužem posvátný strach. Čím to je, že se nevyvaroval zločinu? Měl dva protichůdné strachy: z Boha a z mínění lidí. Ten druhý strach je vlastně směšný. Český výraz „lidské ohledy“ vyjadřuje psychologický stav člověka, který se bojí lidí. Stále se na všechny strany ohlíží, považuje všecky za nebezpečné. Dá se to pochopit ve válce, v přítomnosti ozbrojené tlupy. Ale bojí-li se někdo jenom lidských poznámek nebo toho, co by si případně o něm pomysleli, bojí se šumění vánku, který rozechvívá listy na stromech. Mudrci všech dob tento strach zesměšňovali. V knize Následování Krista se píše: „Co jiného jsou slova než slova? Létají vzduchem, ale kamenem nepohnou. Buď kámen!“ Ale přesto jsou lidské ohledy stále silným motivem našich skutků. Žijeme ve společnosti a nechceme svůj poměr s ní narušit. Je to ostatně užitečné. Zlo začíná, když se stane strach z lidí větší než strach z Boha. Člověk se pak stává otrokem všeho, co jej obklopuje. „Kdo se nebojí Boha,“ píše sv. Jan Klimak, „leká se i svého vlastního stínu.“

Jan Křtitel mohl mlčet, když viděl hříšný poměr Heroda a Herodiady. Jenže Jan dal přednost Bohu před svým pohodlím. Věděl, že po tomto výroku bude následovat ztráta svobody, vězení a násilná smrt. Tak se i stalo. Na první pohled se zdá, že pravda prohrává a triumfuje hřích, lež, cizoložství. Poslední slovo však bude mít Bůh. My však nemůžeme hned tak říci někomu pravdu do očí. Pravda bez lásky není úplně pravdou. Jan si to mohl dovolit. Když totiž mluvil, všem naskakovala husí kůže. Jan byl totiž světec, přísný sám k sobě. Proto mohl být přísný i v hodnocení druhých. My nejsme svatí, proto buďme přísní k sobě a milosrdní k druhým.

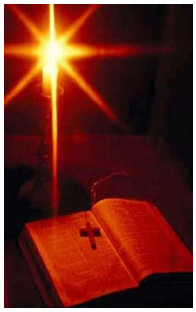

SOBOTA 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 8. ÚNORA 2025

Apoštolové se shromáždili u Ježíše a vypravovali mu všechno, co dělali a učili. Řekl jim: „Pojďte i vy někam na opuštěné místo a trochu si odpočiňte.“ Pořád totiž přicházelo a odcházelo tolik lidí, že neměli čas ani se najíst. Odjeli tedy lodí na opuštěné místo, aby tam byli sami. Mnozí je viděli odjíždět a poznali jejich úmysl. Ze všech měst se tam pěšky sběhli a byli tam před nimi. Když (Ježíš) vystoupil, uviděl velký zástup a bylo mu jich líto, protože byli jako ovce bez pastýře; a začal je poučovat o mnoha věcech. (Marek 6,30-34)

Pojďte někam na osamělé místo. Tisíce a tisíce mnichů a řeholnic v dějinách církve uposlechly tuto výzvu. Slovo mnich pochází z řeckého *monachos*, což znamená osamělý, poustevník. Nad branami kartuziánských klášterů bývá nápis: „Blažená samota, sama jediná je blaženost.“ A přece máme v češtině dva výrazy, jejichž odstín se značně liší: „samota“ a „osamocení“. Člověk je společenský tvor. Jeho osoba se vyvíjí jenom ve vztahu k druhým. Má rád jiné a čeká, že ho budou mít rádi i druzí. Proč tedy hledali a hledají zbožní lidé samotu? Odpověď na tu otázku je celkem snadná: Aby se cítili blízko někoho druhého, se kterým si v hluku ostatních nemohou upřímně pohovořit. I dva zamilovaní vyhledávají osamělá místa, ale nejsou osamoceni. Tím víc to prožívají ti, kdo milují Boha. Karlu Foucauldovi se omlouval někdo, že ho nechal dlouho čekat o samotě. Odpověděl prostě: „Já nejsem nikdy sám!“ Uměl se modlit.

Trochu si odpočiňte! Zahřátý motor v autě necháváme vychladnout. Ušlé nohy natáhneme pohodlně, aby se svaly uvolnily. I náš nervový systém se potřebuje načas osvobodit od mnoha dojmů, od rozptylování pozornosti na mnoho věcí. A přece zjišťují psychologové, že je mnoho lidí, kteří si doopravdy odpočinout nedovedou. Řeknou jim: „Zůstaňte doma a klidně si sedněte!“ Nepřijmou to, protože vědí ze zkušenosti, že by se jim hlava zavalila tolika starostmi, na které hledí zapomenout. Dva jdou na vycházku do hor. Jeden se vrátí osvěžený, druhý unavený, a to nejen fyzicky, ale i duševně. Nevnímal totiž tuze hory, ale myslel na zkoušku, která ho čeká. Jeden psycholog radil takovým lidem: „Sedněte si k moři a snažte se alespoň půl hodiny nevnímat nic jiného než moře. Uvidíte, jak se vnitřně očistíte:“ Křesťané, kteří rádi vyhledávají samotu, umějí v ní vidět jenom moře Božího milosrdenství, a proto si dovedou odpočinout.

Uviděl veliký zástup lidí, pojal ho s nimi soucit. V přírodě je boj o život. Silnější vítězí nad slabším a ničí ho. Rostliny se přerůstají, zvířata se požírají. Říká se, že lidé nejsou lepší, naopak, že vedou boj o život brutálněji, hrubšími a rafinovanějšími prostředky. „Buď budeš kladivem, nebo kovadlinou,“ tvrdí jedno německé rčení. To znamená: buď budeš bít druhé, nebo oni budou bít tebe. Příklady tohoto postoje vidíme na každém kroku. A přece se stále potkáváme s opačnou zkušeností. Opilý upadl. Dobře mu tak! Zaslouží si to. Ale přece normální člověk jde, podá mu ruku a pomůže mu vstát. Proč? Má s ním soucit. Slovo soucit má pěkný původ. Je to cit, ale je to cit společný. Cítím bolest, nehodu druhého, jako by to byla moje vlastní. Podle Solovjova je tento soucit prvním projevem náboženského života, je to napodobení Boha, který má takový soucit s námi, že i vlastního Syna za nás vydal (srv. Jan 3,16). Tento soucit přiměl mnoho těch, kdo šli do samoty žít s Bohem, aby se vrátili mezi lidi a pro ně pracovali.

VĚŘÍM VE SPOLEČENSTVÍ SVATÝCH

27. LEDNA - SV. ANDĚLA MERICI

Anděla Merici, současnice Dürera a Koperníka, Kryštofa Kolumba a Vasco de Gamy, Michelangela a Rafaela, Ignáce z Loyoly a Terezie z Avily, Martina Luthera a Thomase Müntzera, žila v severní Itálii na březích jezera Lago di Garda v době renesance. Narodila se 1. 6. 1474 v Desenzano u Verony na severu Itálie. V 15 letech již neměla ani jednoho z rodičů a jako sirotek byla se svou sestrou vychovávána u strýce v Salò. Nedostalo se jí klasického vzdělání, ale již od dětství ji vedla touha následovat svaté. Po brzké smrti své sestry vstoupila Anděla do 3. řádu sv. Františka v Brescii. Svůj život naplňovala skutky tvrdého pokání, projevovala moudrost a podivuhodnou znalost lidských povah. Ve 22 letech se po smrti strýce vrátila do Desenzano. Dostalo se jí vidění dlouhého schodiště spojujícího zemi s nebem, na něm viděla mladé dívky a vnímala hlas, který ji vyzýval, aby se věnovala výchově děvčat, a nasměroval ji k pozdějšímu založení nového řeholního společenství. Hned kolem sebe začala shromažďovat děvčata, která učila různým potřebným pracím pro manželství a zároveň je učila poznávat a milovat Boha. Svoji energii čerpala z pohledu na kříž. Toužila přispět ke zdokonalení společnosti pomocí rodin i s vědomím, že křesťanská výchova k manželství a rodičovství je prvořadou potřebou rodin. V té době prý renezance měla zhoubný vliv na duchovní a mravní život. Dnes, na začátku třetího tisíciletí, vidíme však ještě zhoubnější vlivy, kterým jsou mládež i dospělí vystaveni. Ať už snahou o zrovnoprávnění homosexuálních partnerství či komercializací sexu a spornou sexuální výchovou s doporučováním antikoncepčních praktik včetně abortivních. V současné době se rozvádí mnoho křesťanských manželství se všemi neblahými následky. Najdou se další, nové "Anděly Mericiové," které by s plným nasazením přispěly výchovou nové generace k obnově rodinného života, jak ho naplánoval Bůh? - Základní charakteristikou Anděly Mericiové (i ostatních světců s úspěchem v oblasti výchovy) je heroická láska k Bohu a k lidem, spolupráce s Duchem svatým a přinášení obětí s vytrvalostí a trpělivostí. Svůj vzor měla v Ježíši Kristu, vždy a v každé době, jen s Ním se přibližovala ke každé duši, vždy s Ním. V roce 1516 přijala pozvání jedné rodiny a přestěhovala se do Brescie. I tam se věnovala výchově děvčat. Po delší době vykonala kající pouť do Svaté země, pravděpodobně jako přípravu na svatý rok 1525. U příležitosti slavení onoho roku se v Římě setkala s papežem Klementem VII., který schválil její činnost a nabízel jí za působiště Řím. Ona se však vrátila do Brescie. Tam získala po čtyřech letech první spolupracovnice a za další čtyři roky jich měla 12. Za patronku společenství si zvolily svatou Voršilu, ctěnou jako ochránkyni mladých děvčat. Založení Voršilek je uváděno až datem 11. 11. 1535. V následujícím roce veronský biskup kardinál Kornádo schválil

pravidla jejich společného života. Oficiálně se Anděla stala první generální představenou v roce 1537 a za necelé tři roky po krátké nemoci zemřela. Její řeholní společenství v té době mělo 159 sester. V současnosti má řád 18 větví. Andělu Mericiovou kanonizoval Pius VII. v roce 1807.

✠

28. LEDNA
- SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ

Papež Jan Pavel II. ve své encyklice *Fides et ratio* připomněl, že „církev právem vždycky pokládala svatého Tomáše za učitele myšlení a za vzor teologického bádání“ (č. 43). Nepřekvapuje, že mezi církevními spisovateli zmíněnými v *Katechismu katolické církve*, je po svatém Augustinovi svatý Tomáš citován více než všichni ostatní, celkem 61 krát! Je označován také jménem *Doctor Angelicus*, patrně pro své ctnosti a zejména pro ušlechtilost myšlení a ryzost života.

Tomáš se narodil mezi lety 1224 a 1225 na hradě, který vlastnila jeho urozená a zámožná rodina v Roccasecca poblíž Aquina, nedaleko proslulého opatství Montecassino, kam byl poslán rodiči, aby přijal základy vzdělání. O pár let později se přestěhoval do hlavního města Sicilského království, Neapole, kde Fridrich II. založil prestižní univerzitu. Tam se bez omezení, která panovala jinde, vyučovalo myšlenkám řeckého filosofa Aristotela, kterého mladý Tomáš poznal a jehož velký význam ihned vytušil. Především se však v oněch letech strávených v Neapoli zrodilo jeho dominikánské povolání. Tomáš byl přitahován ideálem řádu, který nemnoho let předtím založil svatý Dominik. Jakmile však oblékl dominikánský hábit, jeho rodina se postavila proti této volbě, a on byl donucen opustit konvent a strávit nějaký čas doma.

Roku 1245 již jako dospělý mohl znovu nastoupit svou cestu odpovědi na Boží povolání. Byl poslán do Paříže studovat teologii pod vedením dalšího světce, Alberta Velikého, o kterém jsme mluvili dříve. Albert a Tomáš uzavřeli opravdové a hluboké přátelství, osvojili si vzájemnou úctu a měli se rádi, takže Albert si přál, aby jej jeho žák

následoval také do Kolína, kam byl poslán představenými řádu založit teologická studia. Tomáš se tehdy seznámil se všemi díly Aristotela a jeho arabských komentátorů, které Albert podával a vysvětloval.

V té době byla kultura latinského světa hluboce stimulována setkáním s Aristotelovými díly, která dlouhou dobu nebyla známa. Šlo o spisy týkající se povahy poznání, přírodních věd, metafyziky, duše a etiky, a oplývající informacemi a intuicemi, které se jevily jako platné a přesvědčivé. Byla to celková vize světa vyvinutá bez Krista a ještě před Ním pouhým rozumem, a zdálo se, že se prosazuje v rozumu jako vize jediná. Seznámit se s touto filosofií a poznat ji, bylo tedy pro mladé lidí neuvěřitelně přitažlivé. Mnozí přijali s nadšením, ba dokonce s nekritickým nadšením tuto mimořádnou výbavu antického vědění, která velice slibně nabízela možnost obnovy kultury a otevření naprosto nových horizontů. Jiní se zase obávali, že Aristotelovo pohanské myšlení odporuje křesťanské víře, a odmítali ho studovat. Setkaly se dvě kultury: předkřesťanská kultura Aristotela se svou radikální racionalitou a klasická křesťanská kultura. Některé kruhy byly vedeny k odmítání Aristotela také způsobem, jakým tohoto filosofa prezentovali arabští komentátoři Avicenna a Averroes. Právě oni totiž předali aristotelovskou filosofii latinskému světu. Tito komentátoři například učili, že lidé nedisponují osobní inteligencí, ale že existuje jediný univerzální intelekt jako duchovní substance společná všem, která působí ve všech „jednotně“. Byla to tedy jakási depersonalizace člověka. Dalším diskutabilním bodem vynášeným arabskými komentátory bylo, že svět prý je věčný jako Bůh. Pochopitelně se rozpoutaly nekonečné disputace v univerzitním světě i v církevním prostředí. Aristotelovská filosofie se šířila dokonce i mezi prostý lid.

Tomáš Akvinský vykonal ve škole Alberta Velikého dílo zásadního významu pro dějiny filosofie a teologie, ba řekl bych pro dějiny kultury. Důkladně prostudoval Aristotela a jeho interprety a opatřil si nové latinské překlady řeckých originálů. Neopíral se tak už jen o arabské komentátory, ale mohl číst osobně originální texty a okomentoval velkou část aristotelských děl, přičemž rozlišoval to, co bylo pravdivé, od toho, co bylo pochybné či naprosto nepřijatelné, poukazoval na soulad s obsahem křesťanského Zjevení a používal rozsáhle a pronikavě aristotelovské myšlení při výkladech teologických spisů, které vytvořil. Tomáš Akvinský nakonec ukázal, že mezi křesťanskou vírou a rozumem existuje přirozená harmonie. Toto byl velký přínos Tomáše, který v době střetu dvou kultur - době, v níž se zdálo, že víra musí ustoupit před rozumem – ukázal, že obojí jde pospolu, že to, co se rozumu jevilo jako nekompatibilní s vírou, nebyl rozum, a že nebylo vírou to, co se jevilo jako víra odporující pravé racionalitě. Vytvořil tak novou syntézu, která formovala kulturu následujících staletí.

Pro svoje vynikající intelektuální dary byl Tomáš povolán do Paříže jako profesor teologie na dominikánskou katedru. Tady také zahájil svou spisovatelskou tvorbu, která pokračovala až do jeho smrti a která v sobě má něco obdivuhodného: komentáře Písma svatého, protože profesor teologie byl především interpretem Písma, komentáře Aristotelových spisů, závažná systematická díla, mezi nimiž vyniká *Summa theologiae*, traktáty a pojednání různých argumentů. Při psaní jeho děl mu vypomáhalo několik sekretářů, mezi nimiž byl spolubratr Reginald z Piperna, který jej věrně následoval a s nímž byl spojen upřímným a bratrským přátelstvím, vyznačujícím se velkou důvěrou a důvěrností. To je pro světce charakteristické, že pěstují přátelství, protože je to jeden z neušlechtilejších projevů lidského srdce a má v sobě něco božského, jak vysvětluje Tomáš

samotný v několika *qaestiones* své *Summa theologiae*, kde píše: „Láska je především přátelstvím člověka s Bohem a s bytostmi, které Mu patří“ (II, q. 23, a.1).

V Paříži však nastálo nezůstal dlouho. Roku 1259 se účastnil generální kapituly dominikánů ve Valenciennes, kde byl členem komise, která stanovila studijní program v řádu. Od roku 1261 do roku 1265 pak Tomáš pobýval v Orvieto. Papež Urban IV., který jej měl ve velké vážnosti, ho pověřil složením liturgických textů pro svátek *Corpus Domini*, který slavíme zítra a který byl zaveden v důsledku eucharistického zázraku v Bolseně. Tomáš měl vytříbeně eucharistickou duši. Překrásné hymny, které znějí v liturgii církve při slavení mystéria reálné přítomnosti Těla a Krve Páně v Eucharistii, jsou výrazem jeho víry a jeho teologické moudrosti. Od roku 1265 až do roku 1268 sídlil Tomáš v Římě, kde pravděpodobně vedl *Studium*, tzn. řádový dům studií, kde začal psát svoji Summu theologiae (srov. Jean-Pierrre Torrel, *Tommaso d´Aquino. L´uomo e il teologo*, Casale Monf., 1994, str. 118-184).

Roku 1269 byl povolán do Paříže na druhý cyklus vyučování. Studenti byli pochopitelně jeho přednáškami nadšeni. Jeden z jeho žáků napsal, že Tomášovy přednášky navštěvovalo tak obrovské množství studentů, že je auly mohly stěží pojmout, a přidává osobní poznámku, že „zakoušel hluboké štěstí, když mu naslouchal“. Interpretace, kterou Tomáš dal Aristotelovi, nebyla přijata všemi, ale dokonce i jeho protivníci na akademickém poli jako např. Goffredo z Fontaines připouštěli, že nauka frátera Tomáše svou užitečností a hodnotou převyšovala druhé a sloužila jako korektivum nauk všech ostatních profesorů. Jeho představení jej - možná také proto, aby ho vymanili ze zapálených diskusí - poslali znovu do Neapole, aby byl k dispozici králi Karlu I., který chtěl reorganizovat univerzitní studia.

Kromě studia a výuky se Tomáš věnoval také kázání pro lid. A také lid rád přicházel, aby mu naslouchal. Řekl bych, že je opravdu velkou milostí, když teologové dovedou k věřícím hovořit jednoduše a vroucně. Služba kázání pak na druhé straně napomáhá samotným odborníkům v teologii ke zdravému pastoračnímu realismu a obohacuje jejich bádání vitálními podněty.

Poslední měsíce Tomášova pozemského života obestírá výjimečná, ba řekl bych tajemná atmosféra. V prosinci roku 1273 zavolal svého přítele a sekretáře Reginalda, aby mu oznámil rozhodnutí přerušit veškerou práci, protože během slavení mše svaté po nadpřirozeném vidění pochopil, že to, co až doposud napsal, bylo jen „kupou slámy“. Je to tajemná epizoda, která nám pomáhá pochopit nejenom Tomášovu osobní pokoru, ale také fakt, že všechno to, co o víře dokážeme jakkoli vznešeně a ryze myslet a říci, je nekonečně překonáváno velikostí a krásou Boha, jež nám v plnosti budou zjeveny v Ráji. Tomáš umírá několik měsíců poté, stále více upoutáván hlubokým rozjímáním, během cesty do Lyonu, kam se ubíral na Ekumenický koncil, svolaný papežem Řehořem IX. Zesnul v cisterciáckém opatství Fossanova, kde s velkou zbožností přijal viatikum. Život a nauku svatého Tomáše Akvinského lze shrnout v epizodě, kterou podávají tehdejší životopisci. Když se světec jako obvykle brzo ráno modlil před křížem v kapli svatého Mikuláše v Neapoli, zaslechl Dominik z Caserty, sakristán kostela, následující průběh rozhovoru. Tomáš se s obavami ptal, zda psal správně o tajemstvích křesťanské víry. A z kříže zazněla odpověď: „Mluvil jsi o mně dobře, Tomáši. Jakou odměnu si přeješ?“ A odpověď, kterou dal Tomáš, je odpovědí, kterou bychom Mu i my, přátelé a učedníci Krista, vždycky chtěli dát: „Nic jiného než Tebe, Pane!“ (*Ibid*., str.320).

Studium jeho myšlení bylo výslovně doporučeno Druhým vatikánským koncilem ve dvou dokumentech: v dekretu *Optatam totius* (č.16) o výchově ke kněžství a v deklaraci *Gravissimum educationis* (č.10) o křesťanské výchově. Ostatně, již papež Lev XIII., jeho velký ctitel a promotor tomistických studií, prohlásil svatého Tomáše Akvinského za patrona katolických škol a univerzit.

Hlavní důvod tohoto ocenění spočívá nejen v obsahu jeho nauky, ale také v metodě, kterou si osvojil, zejména v jeho nové syntéze a rozlišení mezi filosofií a teologií. Církevní otcové se střetávali s různými filosofiemi platónského typu, které podávaly úplnou vizi světa a života, včetně otázky Boha a náboženství. Při setkání s těmito filosofiemi sami vypracovali úplnou vizi reality, přičemž vycházeli z víry za použití platónských prvků, aby podali odpovědi na podstatné otázky lidí. Tuto vizi, založenou na biblickém zjevení a vypracovanou za pomoci platonismu korigovaného ve světle víry, nazývali „naše filosofie“. Slovo „filosofie“ nebylo tedy výrazem čistě racionálního systému, který by byl odlišen od víry, nýbrž podával celkovou vizi reality ve světle víry. Tato vize byla zkonstruována ve světle víry, ale osvojena a promýšlena rozumem. Byla to tedy vize, která určitě překračovala schopnosti rozumu, ale která rozum zároveň uspokojovala.

Setkání s předkřesťanskou filosofií Aristotela (zemřel roku 322 před Kr.) otevřelo svatému Tomášovi novou perspektivu. Aristotelská filosofie byla samozřejmě vypracována bez znalosti Starého a Nového zákona a vysvětlovala svět bez zjevení, pouhým rozumem. A tato důsledná racionalita byla přesvědčivá. Stará forma „naší filosofie“ podle Otců tak už nefungovala. Vztah mezi filosofií a teologií, vírou a rozumem, bylo třeba znovu promyslet. Existovala úplná a přesvědčivá „filosofie“ sama v sobě, racionalita, která předcházela víru; a potom „teologie“, myšlení s vírou a ve víře. Naléhavá otázka zněla: Je slučitelný svět racionality, filosofie myšlené bez Krista, se světem víry? Anebo se vylučují? Nechyběly prvky, které hovořily pro neslučitelnost mezi oběma světy, ale svatý Tomáš byl pevně přesvědčen o jejich slučitelnosti, ba dokonce o tom, že filosofie vypracovaná bez poznání Krista jakoby očekávala Ježíšovo světlo, aby byla úplná. Toto byl velký „objev“ svatého Tomáše, který určoval jeho cestu myslitele. Ukázat tuto nezávislost filosofie a teologie a zároveň jejich vzájemný vztah bylo historickým posláním tohoto velkého učitele. Stává se tak pochopitelným, že když se v 19. století mocně hlásala neslučitelnost moderního rozumu a víry, papež Lev XIII. označil svatého Tomáše za vůdce v dialogu mezi oběma. Svatý Tomáš ve své teologické práci tento vztah předpokládá a konkretizuje. Víra upevňuje, uceluje a osvěcuje poklad pravdy, kterého se dostává lidskému rozumu. Důvěru, kterou svatý Tomáš chová k oběma těmto nástrojům poznání – víře a rozumu – lze převést na přesvědčení, že oba vycházejí z jediného zdroje pravdy, božského Logu, který působí jak v oblasti stvoření, tak v oblasti vykoupení. Spolu se souladem rozumu a víry je na druhé straně třeba uznat, že každá používá odlišné poznávací postupy. Rozum přijímá pravdu silou její vnitřní, přímé i nepřímé evidence. Avšak víra přijímá pravdu na základě autority Božího Slova, jež se zjevuje. Svatý Tomáš na začátku své *Summa Theologiae* píše: „Řád vědění je dvojí; některé vědy vycházejí z principů poznaných prostřednictvím přirozeného světla rozumu, jako matematika, geometrie a podobné; jiné vycházejí z principů poznaných prostřednictvím vyššího vědění: jako perspektiva vychází z principů poznaných za pomoci geometrie a hudba z principů poznaných za pomoci matematiky. A tak je posvátné učení (tedy teologie) vědou, protože vychází z principů poznaných prostřednictvím světla vyššího vědění, tedy vědění Boha a svatých“ (I, q.1, a.2)

Toto rozlišení zajišťuje autonomii jak humanitních věd, tak teologických; nerovná se však separaci, ale spíše v sobě zahrnuje vzájemnou a výhodnou spolupráci. Víra totiž chrání rozum před každým pokušením nedůvěry ve vlastní schopnosti, podněcuje ho k otevírání stále širších horizontů, bdí nad tím, aby hledal základy, a je-li rozum použit v nadpřirozené sféře vztahu mezi Bohem a člověkem, obohacuje její práci. Podle svatého Tomáše může rozum například dosáhnout potvrzení existence jediného Boha, ale jedině víra, která přijímá božské Zjevení, je schopna čerpat z mystéria Lásky Trojjediného Boha.

Votivní svíce pustiměřských poutníků u ostatků sv. Severina Boetia, mučedníka (476-525) v kryptě baziliky san Pietro in Ciel d´Oro v Pavii.

Na druhé straně však nejenom víra pomáhá rozumu. Také rozum svými prostředky může něco důležitého konat pro víru tím, že jí poskytuje trojí službu, kterou svatý Tomáš shrnuje v předmluvě komentáře k Boetiovu *De Trinitate*: „Dokazovat základy víry, vysvětlovat pomocí podobností pravdy víry a odmítat námitky, vznášené proti víře“ (q. 2, a.2). Celé dějiny teologie jsou v podstatě uplatňováním tohoto nasazení inteligence, která ukazuje srozumitelnost víry, její členitost a vnitřní harmonii, její rozumnost a její schopnost prosazovat dobro člověka. Správnost teologických úsudků a jejich skutečný poznávací význam se zakládají na platnosti teologického jazyka, který je podle svatého Tomáše principiálně jazykem analogickým. Vzdálenost mezi Bohem Stvořitelem a bytím jeho stvoření je nekonečná; nepodobnost je vždycky větší než podobnost (srov. *DS* 806). Navzdory tomu však v celé té odlišnosti mezi Stvořitelem a stvořením existuje určitá analogie mezi bytím stvořeným a bytím Stvořitele, která nám umožňuje mluvit o Bohu lidskými slovy.

Svatý Tomáš založil nauku o analogii nejen na vytříbeně filosofické argumentaci, ale také na faktu, že Bůh k nám promluvil Zjevením a tím nás oprávnil, abychom mluvili o Něm. Mám za to, že je důležité tuto nauku připomenout. Pomáhá nám totiž překonat některé námitky soudobého ateismu, který popírá, že by náboženský jazyk měl nějaký objektivní význam, a naopak tvrdí, že má pouze platnost subjektivní či jednoduše emotivní. Tato námitka plyne z pozitivistického myšlení, které je přesvědčeno, že člověk nepoznává bytí, ale pouze experimentální funkce reality. Spolu se svatým Tomášem a velkou filosofickou tradicí jsme přesvědčeni, že člověk ve skutečnosti nepoznává jenom funkce, jež jsou předmětem přírodních věd, ale poznává něco z bytí samotného, například poznává osobu, Ty druhého, a nejenom fyzický a biologický aspekt jejího bytí.

Ve světle této nauky svatého Tomáše teologie tvrdí, že náboženský jazyk, byť limitovaný, má smysl, protože se dotýká bytí - jako ukazatel, který míří na realitu, kterou vyjadřuje. Tato základní shoda lidského rozumu a křesťanské víry vychází najevo v dalším základním principu myšlení Akvinského: božská milost neanuluje, nýbrž předpokládá a zdokonaluje lidskou přirozenost. Ta totiž nebyla prvotním hříchem zcela zničena, ale zraněna a oslabena. Milost udělená Bohem a sdílená prostřednictvím Mystéria vtěleného

Slova je darem absolutně nezaslouženým, kterým je přirozenost uzdravena, umocněna a posílena sledovat touhu vrozenou srdci každého muže a každé ženy: štěstí. Všechny schopnosti lidského bytí jsou očišťovány, proměňovány a povznášeny božskou milostí.

Důležitá aplikace tohoto vztahu mezi přirozeností a milostí se vyjevuje v morální teologii svatého Tomáše Akvinského, jejíž aktuálnost je obrovská. Do středu své nauky na tomto poli klade nový zákon, jímž je zákon Ducha svatého. Hluboce evangelním pohledem trvá na skutečnosti, že tímto zákonem je milost Ducha svatého daná všem, kteří věří v Krista. K této milosti se pojí psané i hlásané učení věroučných a morálních pravd, předávané církví. Svatý Tomáš zdůrazňuje v morálním životě základní roli působení Ducha svatého, milosti, z níž plynou morální i teologální ctnosti, a dává pochopit, že každý křesťan může dosáhnout vznešených vyhlídek „Horského kázání“, pokud žije autentický vztah víry v Krista a otevírá se působení jeho Svatého Ducha. „Přestože však je milost účinnější než přirozenost – dodává Akvinský – je pro člověka podstatnější přirozenost“ (*Summa Theologiae*, Ia, q.29, a.3), takže v perspektivě křesťanské morálky je místo pro rozum, který je schopen rozpoznávat přirozený morální zákon. Rozum ho může rozpoznat tím, že bere v úvahu to, co je dobré konat a to, čeho je dobré se vystříhat, aby se dosáhlo onoho štěstí, které leží na srdci každému a které také ukládá odpovědnost vůči druhým, tj. hledat společné dobro. Jinými slovy, morální i teologální ctnosti člověka jsou zakořeněny v lidské přirozenosti. Božská milost provází, podporuje a povzbuzuje etické úsilí, všichni lidé – věřící i nevěřící - jsou podle svatého Tomáše sami o sobě povoláni rozpoznat požadavky lidské přirozenosti vyjádřené přirozeným zákonem a inspirovat se jím při formulaci pozitivních zákonů, tedy těch, které jsou vydávány občanskými a politickými autoritami, aby upravovaly lidské soužití.

Jsou-li popírány přirozený zákon a odpovědnost, kterou v sobě zahrnuje, dramaticky se otevírá cesta k etickému relativismu na rovině individuální a ke státnímu totalitarismu na rovině politické. Obrana všeobecných práv člověka a tvrzení o absolutní hodnotě důstojnosti lidské osoby předpokládají určitý základ. A není snad tímto základem právě přirozený zákon a jeho nepřevoditelné hodnoty, na něž poukazuje? Ctihodný Jan Pavel II. napsal ve své encyklice *Evangelium vitae* slova, která jsou velice aktuální: „Je proto velmi naléhavé v zájmu dalšího zdravého rozvoje společnosti i demokracie znovu objevit původní a základní morální lidské hodnoty, které vyrůstají z pravdy o člověku a vyjadřují a chrání důstojnost člověka. Jsou to hodnoty, které žádný člověk, žádná většina ani žádný stát nemůže stanovit, ale ani změnit nebo zničit, musí je pouze uznat, chránit a rozvíjet.“

Závěrem. Tomáš nám nabízí široké a důvěřivé pojetí lidského rozumu: *široké* protože není omezeno prostorem takzvaného vědecko-empirického rozumu, nýbrž je otevřeno veškerému bytí a tedy i základním a nezadatelným otázkám lidského života; a *důvěřivé* protože lidský rozum, zvláště pokud přijímá inspiraci křesťanské víry, je propagátorem civilizace, která uznává důstojnost lidské osoby, nedotknutelnost jejích práv a patřičnost jejích povinností. Nepřekvapuje, že nauka o důstojnosti lidské osoby, jež je zásadní pro uznání nezcizitelnosti práv člověka, uzrála v prostředí myšlení, které přijalo odkaz svatého Tomáše Akvinského, jenž měl o lidském stvoření to nejvznešenější pojetí. Definoval jej svým strohým filosofickým jazykem jako „to nejdokonalejší, co se nachází v přírodě, to znamená podmět, který subsistuje (existuje) v rozumné přirozenosti“ (*Summa Theologiae*, Ia, q.29, a.3). Hloubka myšlení svatého Tomáše Akvinského vyvěrá – a na to nikdy nezapomínejme – z jeho živé víry a z jeho vroucí zbožnosti, kterou vyjadřoval inspirovanými modlitbami jako např. v té, ve které prosí Boha: „Uděl mi, prosím, vůli Tě

hledat, moudrost Tě nalézt, život Tobě milý, vytrvalost očekávající Tě s důvěrou a důvěru, která nakonec dojde toho Tě vlastnit.“

I po více než sedmi stech letech od jeho smrti se od něho můžeme mnoho naučit. Připomněl to také můj předchůdce Pavel VI., který v promluvě přednesené ve Fossanuova 14. září 1974 u příležitosti sedmistého výročí smrti svatého Tomáše položil otázku: „Mistře, Tomáši, čemu nás můžeš naučit?“ A odpověděl následovně: „důvěře v pravdu katolického náboženského myšlení, které hájil, vyložil a otevřel pro poznávací schopnost lidského myšlení“ (*Insegnamenti* di Paolo VI, XII, 1974, str. 833-834). A téhož dne v Akvinu prohlásil v souvislosti se svatým Tomášem: „všichni, kdo jsme věrnými syny církve, můžeme a máme být alespoň do určité míry jeho žáky!“ (*Ibid*., str.836).

Svatý Tomáš choval pronikavou zbožnost k eucharistii, - jak uvádějí jeho životopisci, - že pokládal svoji hlavu na svatostánek jakoby chtěl slyšet tlukot Ježíšova božského i lidského Srdce. V jednom svém komentáři k Písmu svatý Tomáš píše: „Eucharistie je svátostí Utrpení našeho Pána, obsahuje Ježíše Krista, který pro nás trpěl. Proto všechno, co je účinkem Utrpení našeho Pána, je také účinkem této svátosti“ (*In Ioannem*, c.6, lect. 6, n. 963). Snadno tak pochopíme, proč svatý Tomáš a jiní svatí při slavení mše svaté prolévali slzy soucitu s Pánem, který se dává v oběť za nás, slzy radosti a vděčnosti.

Drazí bratři a sestry, zamilujme se do této svátosti ve škole svatých! Účastněme se mše svaté usebraně, aby se nám dostávalo duchovních plodů, živme se Tělem a Krví Páně, abychom byli nepřetržitě syceni božskou milostí! Ochotně a často se zdržujme osobně v blízkosti Nejsvětější svátosti!

To co svatý Tomáš vědecky stroze popsal ve svých největších teologických dílech, jakými jsou *Summa Theologiae*, a také *Summa contra Gentiles* předkládal také ve svých kázáních, určených studentům a věřícím. Roku 1273, rok před svou smrtí, kázal během celé postní doby v kostele sv. Dominika Většího v Neapoli. Obsah oněch kázání byl shrnut a zachován. Jsou to Dílka, ve kterých vysvětluje Apoštolské vyznání víry, vykládá modlitbu Otče náš, podává Desatero a komentuje Zdrávas Maria. Obsah kázání Andělského učitele téměř odpovídá struktuře Katechismu katolické církve. V katechezích a kázáních by v naší době obnoveného úsilí o evangelizaci neměly nikdy chybět tyto základní argumenty: to co věříme, a tedy Vyznání víry; to co se modlíme, a tedy Otče náš a Zdrávas Maria; a to co žijeme, jak nás učí biblické Zjevení, tedy zákon lásky k Bohu a bližnímu a Desatero přikázání jako výklad tohoto přikázání lásky. Chtěl bych nabídnout pár příkladů z obsahu tohoto prostého, podstatného a přesvědčivého učení svatého Tomáše. Ve svém *Opusculu* o Apoštolském vyznání víry vysvětluje hodnotu víry. Jejím prostřednictvím se duše sjednocuje s Bohem a vytváří se zárodek života věčného. Život dostává bezpečnou orientaci a my úspěšně překonáváme pokušení. Tomu kdo namítá, že víra je hloupost, protože vyžaduje věřit v něco, co nepostihují zkušenosti smyslů, nabízí svatý Tomáš velmi obsáhlou odpověď a připomíná, že tato pochybnost je bezdůvodná, protože lidská inteligence je omezená a nemůže poznat všechno. Pouze v případě, že bychom mohli mít dokonalé poznání všech viditelných i neviditelných věcí, bylo by opravdu hloupostí přijímat pravdy pouhou vírou. A kromě toho, poznamenává svatý Tomáš, není možné žít, aniž bychom se svěřili zkušenosti druhých tam, kde chybí osobní poznání. Je proto rozumné uvěřit Bohu, který se zjevuje, a svědectví apoštolů, kterých bylo málo, byli prostí a chudí, zdrcení v důsledku ukřižování svého Mistra, a přece se mnohé moudré, vznešené a bohaté osoby při poslechu jejich kázání zakrátko obrátily. Je to

vskutku historicky podivuhodný fenomén, který lze stěží rozumně vysvětlit jinak než setkáním apoštolů se Zmrtvýchvstalým Pánem. Když svatý Tomáš komentuje článek Vyznání víry o Vtělení božského Slova, podává několik úvah. Tvrdí, že křesťanská víra je uvažováním o mystériu Vtělení posilována; naděje se důvěřivěji povznáší myšlenkou, že Syn Boží přišel mezi nás jako jeden z nás, aby sdílel s lidmi svoje božství; láska je oživována, protože není zřetelnějšího znamení lásky Boží pro nás, než vidět Stvořitele světa, jak se sám stává stvořením, jedním z nás. Uvažujeme-li o mystériu Vtělení Boha, rozněcuje se nakonec naše touha dosáhnout Krista ve slávě. Za použití jednoduchého a účinného přirovnání svatý Tomáš poznamenává: „Kdyby byl bratr nějakého krále od něho vzdálen, zajisté by měl touhu žít vedle něho. A Kristus je naším bratrem, takže máme toužit po jeho blízkosti a srdcem se s Ním sjednocovat“ (*Opuscoli teologico-spirituali*, Roma 1976, str. 64).

Když podává modlitbu Otče náš, svatý Tomáš ukazuje, jak je sama o sobě dokonalá a má všech pět charakteristik, které by měla mít dobrá modlitba: důvěřivost a klidnou oddanost, vhodnost obsahu „protože od chvíle, kdy máme těžkosti s výběrem tužeb – podotýká sv. Tomáš – je značně obtížné vědět, co přesně je vhodné žádat a co nikoli“ (*Ibid*., str. 120); potom je to patřičné pořadí proseb, vroucnost lásky a upřímnost pokory.

Svatý Tomáš byl jako všichni svatí velkým ctitelem Matky Boží. Označil ji nádherným titulem: *Triclinium totius Trinitatis*, místo spočinutí Nejsvětější Trojice, protože tři božské osoby kvůli Vtělení v žádném jiném stvoření než v ní nepřebývaly a v její milostiplné duši tak zakoušely potěšení a radost žít. Na její přímluvu můžeme dosáhnout každé pomoci.

Modlitbou, která je tradičně připisována svatému Tomášovi a která v každém případě odráží prvky jeho hluboké mariánské zbožnosti, říkejme taktéž: „Nejblaženější a nejněžnější Panno Maria, Matko Boží… svěřuji tvému milosrdnému srdci celý svůj život… Vypros mi, má nejněžnější Paní, pravou lásku, kterou bych mohl celým srdcem milovat nade všechno tvého nejsvětějšího Syna a hned po něm tebe a bližního v Bohu a kvůli Bohu. *(Benedikt XVI.)*

✠

29. LEDNA –**SV. AFRAAT**

Chtěl bych vás dnes na naší exkurzi po světě církevních otců zavést do málo známé části světa víry. Na území, v nichž ještě nezávisle na řeckém myšlení vzkvétaly církve semitského jazyka. Tyto církve se rozvíjely během 4. století v Sýrii, od Svaté země k Libanonu až do Mezopotámie. Ve 4. století, které bylo obdobím formace na církevní i literární rovině, si tato společenství dokázala osvojit svébytné asketicko-mnišské rysy, které nebyly ovlivněny egyptským mnišstvím. Syrská společenství 4. století představují semitský svět, z něhož vyšla samotná Bible, a jsou výrazem křesťanství, jehož teologické formulace ještě nebyly ve styku s odlišnými

kulturními proudy, a žila proto ve svých vlastních myšlenkových formách. V těchto církvích měly v rozvoji teologického a duchovního myšlení životně důležitou roli jak asketismus v rozmanitých formách poustevnického života (pouštní eremité, stylité), tak mnišství v různých podobách komunitního života.

Tento svět bych rád představil na velké postavě Afraata, známého také pod přídomkem „Moudrý“, jedné z nejvýznamnějších a zároveň nejtajemnějších osobností syrského křesťanství 4. století. Pocházel z kraje Ninive-Mossulu v dnešním Iráku a žil v první polovině 4. století. O jeho životě máme málo zpráv. Martyrologium uvádí, že vystudoval mezi Peršany a potom se vydal po stopách „třech králů“ do Betléma a skončil v Edesse (dnes Şanlıurfa v Turecku) v Mezopotámii. V jednom z jeho životopisů je o něm psáno: „Měl to štěstí, že dosáhl raného poznání pravdy, kterou přijal celým svým srdcem.“ Měl úzké vztahy s asketicko-mnišským prostředím syrské církve, o níž nám zachoval zprávy ve svém díle, a které věnoval část svých úvah. Podle některých pramenů byl dokonce představeným kláštera a snad se stal biskupem. Napsal 23 promluv známých pod názvem Výklady či Promluvy, v nichž pojednává o různých tématech křesťanského života: o víře, lásce, postu, pokoře, modlitbě, asketickém životě a také o vztahu mezi judaismem a křesťanstvím, mezi Starým a Novým zákonem. Píše jednoduchým stylem, pomocí krátkých věta a někdy kontrastních přirovnání. Nicméně dokáže vést důsledný a dobře artikulovaný výklad na různá předem daná témata.

Afrat pocházel z církevního společenství, které se nalézalo na pomezí židovství a křesťanství. Bylo to společenství velmi úzce spojené s mateřskou církví v Jeruzalémě, a její biskupové bývali tradičně vybíráni mezi “příbuznými“ Jakuba, „bratra Páně“ (srov. Mk 6,3). Šlo tedy o osoby spojené pokrevně i vírou s Jeruzalémskou církví. Jazykem Afrata byla syrština, tedy semitský jazyk podobně jako hebrejština Starého zákona, a aramejština, kterou mluvil Ježíš. Církevní společenství, do něhož Afrat patřil a v němž žil, bylo komunitou, která usilovala o věrnost židо-křesťanské tradici, za jejíž dceru se považovala. Udržovala proto těsné vztahy s hebrejským světem a jeho posvátnými Knihami. Afrat se příznačně označuje za „učedníka Písma svatého“ Starého a Nového zákona (Výklady 22,26), který považuje za jediný zdroj své inspirace a utíká se k němu tak hojně, že z něho činí střed své reflexe.

Ve svých Výkladech podává Afrat různé argumenty. Věrný syrské tradici, často prezentuje spásu uskutečněnou Kristem jako uzdravení a Krista samého jako lékaře. Naproti tomu hřích spatřuje jako ránu, která může být uzdravena jenom pokáním: „Muž, který je zraněn v bitvě - říká Afraat - se nestydí svěřit se do rukou moudrému lékaři. A stejně tak, kdo je zraněn Satanem, nemusí se stydět uznat svou vinu, vzdálit se od ní a žádat lék pokání“ (Výklady 7,3). Dalším důležitým aspektem Afratova díla je jeho učení o modlitbě, a zejména o Kristu jako učiteli modlitby. Křesťan se modlí a následuje Ježíšovo učení a příklad modlitby: „Náš Spasitel učil takto se modlit, když říkal: „Modli se ve skrytu k Tomu, který je skryt, ale vidí všechno“, a dále „Vejdi do své komůrky a modli se ke svému Otci, který je ve skrytosti, a Otec, který vidí i to, co je skryté, ti odplatí“ (Mt 6,6). Náš Spasitel chce ukázat, že Bůh zná touhy i myšlenky srdce“ (Výklady 4,10).

Podle Afraata je křesťanský život soustředěn v následování Krista, v nesení jeho jha a v jeho následování na cestě evangelia. Jednou ze ctností, která ke Kristovu učedníku nejvíce patří, je pokora. Není to druhotný rys duchovního života křesťana. Přirozenost člověka je pokorná a Bůh ji povyšuje ke své slávě. Pokora, poznamenává Afrat, není záporná

hodnota: Je-li kořen člověka zasazen v zemi, jeho plody vyrostou před Pánem na výsostech“ (Výklady 9,14). Je-li křesťan pokorný v pozemských skutečnostech, v nichž žije, může navazovat vztah s Pánem: „Pokorný je pokorným, ale jeho srdce vystupuje do výjimečných výšin. Oči jeho tváře vidí zemi a oči jeho mysli výšiny nezměrné“ (Výklady 9,2).

Velmi pozitivní je pojetí, které má Afraat o člověku a jeho tělesné realitě: lidské tělo je podle příkladu pokorného Krista povoláno ke kráse, radosti a světlu: „Bůh se sklání k člověku, který miluje, a milovat pokoru a setrvávat ve stavu pokory je spravedlivé. Pokorní jsou prostí, trpěliví, milovaní, plnohodnotní, přímí, zkušení v dobrém, rozvážní, klidní, moudří, pokojní, mírumilovní, milosrdní, připravení k obrácení, dobromyslní, hlubocí, vyvážení, krásní a žádoucí“ (Výklady 9,14). Afrat často představuje křesťanský život v jasných asketických a duchovních dimenzích: jeho základem je víra. Ta činí z člověka chrám, kde přebývá samotný Kristus. Víra tedy umožňuje upřímnou lásku, která se vyjadřuje láskou k Bohu a k bližnímu. Dalším důležitým Afratovým aspektem je půst, který chápe v širokém smyslu slova. Mluví o postu od pokrmu jako nezbytné praxi k tomu být láskyplný a čistý, postu zdrženlivosti kvůli svatosti, postu od prázdných a ohavných slov, postu od hněvu, postu od majetku kvůli službě, postu od spánku kvůli bdění na modlitbě.

Vraťme se ještě na závěr k nauce Afrata o modlitbě. Podle tohoto starověkého „Moudrého“ se modlitba uskutečňuje, když Kristus přebývá v srdci křesťana a vybízí jej k důslednému úsilí lásky k bližnímu. Píše:

„Dej útěchu zkroušeným, navštěvuj nemocné, buď oporou chudých - to je modlitba. Modlitba je dobrá, a její skutky jsou dobré. Modlitba je přijata, když dává útěchu bližnímu. Modlitba je vyslyšena, když je v ní přítomno také odpuštění za urážky. Modlitba je silná, když je plná moci Boží“ (Výklady 4,14-16).

(Benedikt XVI.)

✠

30. LEDNA –**SV. TEOFIL**

Narodil se v Konstantinopoli (dnes Istanbul v Turecku) a po roce 780 se stal vojevůdcem, který měl na starosti byzantskou základnu na Kypru. K jeho jménu bylo přidáno přízvisko Mladší (Iuvenis), kterým byl později nazýván. Jako římský vojevůdce v čele křesťanské flotily byl v námořní bitvě proti Saracénům za byzantského císaře Konstantina VI. u Kréty zajat. V životopisech je uváděno, že jeho zajetí zapříčinila dvojice závistivých velitelů, kteří ho opustili a odpluli. Teofil pak byl předveden před Aruna, hlavního vůdce Saracénů, se vztyčenou hlavou a odvahou. Nedbal na jeho výzvy a výhružky. Někde je uváděn chalíf Hárún ar-Rašíd, který se pokusil dosáhnout jeho odpadlictví od křesťanství. Saracéni ho prý nechali čtyři roky zavřeného ve vězení a čekali, zda od křesťanů nezískají větší výkupné. Nakonec za odmítání zapřít Krista byl 30. 1. 792 probodnut mečem v den, kdy končil ramadán, který Teofil odmítl s nimi slavit.

✠

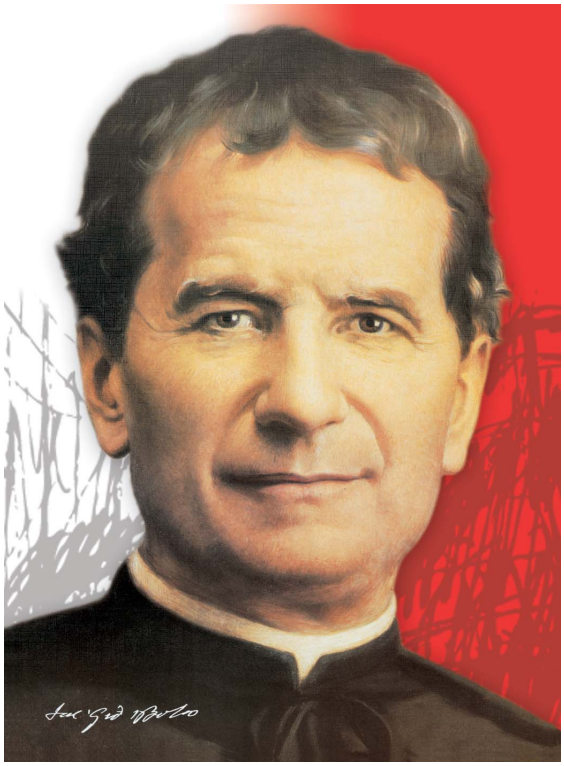

31. LEDEN - SV. JAN BOSCO

„Narodil jsem se 16. srpna 1815 v Becchi blízko Castelnuova d´Asti. Otec Francesco byl vdovec a podruhé se oženil s Markétou Occhienovou a s ní měl dva syny Josefa a Jana. Z prvního manželství se narodil Antonín. Ve dvou letech jsem ztratil otce. Zemřel na zápal plic. V devíti letech jsem měl sen, který rozhodl o mém povolání. Nádherná Paní a Pán mě ukázali cestu a mé pole působnosti uprostřed opuštěné mládeži. V 16 letech jsem začal pořádně studovat. Dříve jsem studoval u dona Calossa, ale po jeho smrti byla dvouletá přestávka. V roce 1841 jsem ukončil studia teologie a byl jsem vysvěcen na kněze. Už tenkrát jsem poznal dona Cafassa, svého rodáka, který mně doporučil další studia morální teologie na turínském diecézním institutu. Během svých studií jsem chodil do turínských věznic a připravoval vězně na svátosti.

8. prosince 1841 jsem začal svou oratoř s malých chlapcem Bartolomějem Garellim jedním Zdrávas Maria a tím jsem započal apoštolské dílo mezi mládeží. Pomalu jsem se stal otcem 400 chlapců, kteří čekali jen na mé znamení a byli schopni udělat cokoliv bych řekl. Stal jsem se tak trochu nepřítelem vlády, která měla strach, že bych učinil revoluci. Ale má touha byla spása každého chlapce. Má politika byla politika Otčenáše. Velkého přítele a podporovatele mého díla jsme našel v arcibiskupovi Fransoni, ale i ten musel do vyhnanství. Velkým mým pomocníkem se stal kněz Borel, bez jehož pomoci bych nedokázal rozjet tak velké dílo. Také mi pomáhal don Cafasso, můj zpovědník a ochránce všech vězňů odsouzených na smrt. V blízkosti tohoto světce jsem se naučil hlubokému vztahu k opuštěnému a zbídačenému člověku.

Svou kongregaci jsem svěřil do rukou Panny Marie Pomocnice křesťanů a svatého Františka Saleského. Mým životním mottem bylo: „Dej mi duše, ostatní si vezmi!“, a heslo řeholních řádů: Modli se pracuj, jsem změnil na: „Práce je modlitba“. Tím se otevírá cesta ke svatosti všem lidem bez rozdílu stavu.

Další charakteristikou mého života byla radost. Radost pramení z víry v Boha a víra s ní spojená vytváří rodinnou atmosféru pro mladé. Radost se projevuje ve hluboké zbožnosti k Panně Marii a v častém přistupování ke svátosti smíření a eucharistii. Vždycky jsem vedl své mladé k věrnosti svatému Otci. Na těchto základech vyrostla salesiánská rodina.

V roce 1872 byla založena salesiánská ženská větev Dcery Panny Marie Pomocnice křesťanů, v roce 1875 jsem vyslal první salesiánskou misijní výpravu do Ameriky, v roce 1876 byla založena společnost Salesiánských spolupracovníků a v roce 1877 se začíná tisknout Salesiánský věstník. Ke konci svého života jsme pochopil slova nádherné Paní, která mi ve snu řekla: „Ve svůj čas všechno pochopíš“. S Její pomocí se podařilo vybudovat velké Boží dílo. Na konci mého života jsem dostavěl baziliku Božského Srdce v Římě. To bylo moje poslední dílo.“

kněz Giovanni Bosco

1. ÚNORA – **SV. TRYFON**

Údajně se narodil asi roku 222 v malé obci Kampsade poblíž tehdejšího města Apamea ve Frýgii na dnešním území Turecka. Původ z Frýgie uvádí poslední martyrologium i většina životopisců o Tryfonovi. Přesto se vyskytují tvrzení (např. na norských stránkách), že se jedná o obec se shodným pojmenováním, která je dnešním Lapseki na zcela jiném místě v Turecku. Tryfon vyrůstal v rolnické rodině podle zásad křesťanské víry. Jeho život je od mládí opředen legendami o zázracích a uvádí se, že také osvobodil z moci zlého ducha i císařovu dceru Gordianu. Za císaře Decia (249-251) znovu propuklo pronásledování křesťanů, které je uváděné jako sedmé od doby císaře Nerona a první, které zahrnovalo celou římskou říši. Tryfon byl udán místodržiteli, kterým byl Akvilin (či Achilion), proto, že nepřestával hlásat evangelium a svým svědectvím o Kristu získávat nové věřící a přivádět je ke křtu. Po zatčení byl prý odvezen do Nikáje (lat. Nicaea) v Bithýnii v severozápadní Malé Asii (dnes Iznik v Turecku). Při výslechu se statečně hlásil ke křesťanství a byl proto mučen nejkrutějšími způsoby. Mimo velmi tvrdých úderů byly na něj použity háky k trhání těla, které se staly jeho atributem. Udává se také, že byl pálen ohněm a s hřeby v nohou veden městem. Ostatky sv. Tryfona byly nejprve pohřbené v rodné Kampsade a později přeneseny do Konstantinopole a do Říma. Lebka světce je uložena v katedrále v Kotor v Černé Hoře.

✠

2. ÚNORA – **UVEDENÍ PÁNĚ DO CHRÁMU**

Lukáš uzavírá vyprávění o Ježíšově narození příběhem o tom, co se podle zákona Izraele, dělo s Ježíšem osmý a čtyřicátý den. Osmý den je den obřízky. Ježíš je tak formálně přijat do komunity příslibů, která vychází od Abraháma; nyní patří i právně k izraelskému lidu. Pavel se o tom zmiňuje, když píše v listu Galaťanům: „Když se naplnil čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného ze ženy, narozeného pod Zákonem, aby vykoupil lidi, kteří Zákonu podléhali. Tak jsme byli přijati za syny“ (4,4s). Současně s obřízkou

Lukáš výslovně zmiňuje udělení předpověděného jména, Ježíš – „Bůh zachraňuje“ (srv. 2,31) – takže počínaje obřízkou se pohled upírá k naplnění očekávání, která náležejí k podstatě smlouvy. Součástí čtyřicátého dne jsou tři události: Mariino „očišťování“, „výkupné“ prvorozeného syna Ježíše obětí předepsanou Zákonem a „představení“ Ježíše v chrámě. Ve vyprávění o dětství v jeho celku, a stejně tak i v tomto úryvku, je snadno rozpoznatelný židokřesťanský základ, pocházející z tradice Ježíšovy rodiny. Současně však je zřejmé, že byl zpracován autorem, který píše a myslí po způsobu řecké kultury a kterého lze logicky identifikovat jako samotného evangelistu Lukáše. V této redakci se na jedné straně stává zřejmým, že její autor neměl přesné poznání starozákonního zákonodárství, a na druhé, že se nezajímal o jeho podrobnosti, ale spíše směřoval k teologickému jádru události, kterou chtěl objasnit svým čtenářům.

V *knize Levitiku* je stanoveno, že žena po porodu syna je nečistá (tedy vyloučena z liturgických plnění) po sedm dní; osmý den musí být chlapec obřezán a žena zůstane ještě třiatřicet dní doma, aby se očistila od své krve (srv. *Lv* 12,1-4). Poté musí přinést oběť očištění, beránka jako žertvu a holoubě nebo hrdličku za hřích. Chudí lidé musejí dát alespoň dvě hrdličky nebo dvě holoubata. Maria přináší oběť chudých (srv. *Lk* 2,24). Lukáš, jehož evangelium je celé prodchnuto teologii chudých a chudobou, nám tu znovu dává jasně pochopit, že Ježíšova rodina patřila k *chudým Izraele*; dává nám pochopit, že právě mezi nimi mohlo zrát naplnění příslibu. Také zde znovu chápeme, co chce říci: „narozený pod Zákonem“; jaký význam má skutečnost, že Ježíš říká Janu Křtiteli, že se musí naplnit všechna spravedlnost (srv. *Mt* 3,15). Maria kvůli porodu Ježíše nepotřebuje očišťování: toto narození přináší očištění světa. Ale je poslušná Zákona a právě tak slouží naplnění příslibů.

Druhá událost o kterou se jedná, je vykoupení prvorozeného, který bezpodmínečně patří Bohu. Výkupná cena byla pět šekelů a mohla být zaplacena v celé zemi kterémukoli knězi. Lukáš především cituje „výhradní právo“ týkající se prvorozeného: „Všechno prvorozené mužského rodu ať je zasvěceno Pánu!“ (2,23; srv. *Ex* 13,2; 13,12s.15). Zvláštnost jeho vyprávění spočívá však v tom, že pak nemluví o Ježíšově výkupném, nýbrž o třetí skutečnosti, o odevzdání („představení“) Ježíše. Evidentně chce říci: toto dítě nepotřebuje být vykoupeno a nevrátí se do vlastnictví rodičů, ale zcela naopak, bylo odevzdáno v chrámě osobně Bohu, zcela dáno do jeho vlastnictví. Slovo *paristánai*, zde přeložené jako „představit“ znamená také „obětovat“, v odkazu na chrámové oběti. Tím vyniká prvek oběti a kněžství. O úkonu výkupného, předepsaného Zákonem, Lukáš neříká nic. Namísto toho ozřejmuje opak: odevzdání Dítěte Bohu, jemuž má zcela patřit. Kvůli žádnému z uvedených předpisů Zákona nebylo třeba se představovat v chrámu. Pro Lukáše je však podstatné právě toto první uvedení Ježíše do chrámu, jako místa události. Tady, na místě setkání Boha se svým lidem, namísto úkonu zpětného přijetí prvorozeného, dochází k veřejnému obětování Ježíše Bohu, jeho Otci. Na tento kultovní úkon, v nejhlubším slova smyslu, navazuje u Lukáše prorocká scéna. Starý prorok Simeon a prorokyně Anna – pohnuti Duchem svatým – se objevují v chrámě a jako představitelé věřícího Izraele zdraví „Krista Pána“ (*Lk* 2,26).

Simeon je popsán třemi vlastnostmi: je spravedlivý, zbožný a očekává potěšení Izraele. V úvaze nad postavou svatého Josefa jsme viděli, co znamená muž spravedlivý: muž, který žije v Božím Slovu a z něj, žije v Boží vůli, jak je vyjádřena v *Tóře*. Simeon je „zbožný“ – žije v postoji vnitřní otevřenosti vůči Bohu. Je niterně blízko chrámu, žije v setkání s Bohem a očekává „potěšení Izraele“. Žije zaměřen k vykupitelské skutečnosti, k

Tomu, který má přijít. Ve slově „potěšení“ (*paráklésis*) zaznívá janovské slovo o Duchu svatém – On je Paraklétos, Bůh utěšitel. Simeon je tím, kdo doufá a očekává, a právě tak na něm už nyní spočívá „Duch svatý“. Mohli bychom říci, že je duchovním člověkem a proto vnímavým k Božím voláním, k jeho přítomnosti. Tak nyní promlouvá i jako prorok. Nejprve vezme dítě Ježíše do náručí a velebí Boha slovy: „Nyní, Pane, můžeš propustit svého služebníka podle svého slova v pokoji“ (*Lk* 2,29). Text tak, jak jej tlumočí Lukáš, je už liturgicky upraven. V Církvích Východu i Západu je už od dávných dob součástí noční liturgické modlitby. Spolu s *Benedictus* a *Magnificat*, které nám rovněž předává Lukáš ve vyprávění o dětství, patří k patrimoniu modliteb nejstarší židо-křesťanské Církve, na jejíž liturgický život, plný Ducha, se tu můžeme nakrátko podívat. Ve slovech, jimiž se obrací k Bohu, je dítě Ježíš označeno jako „tvá spása“. Zaznívá tu slovo *sótér* (spasitel), se kterým jsme se setkali v andělově poselství o svaté noci. V tomto hymnu jsou učiněna dvě kristologická tvrzení. Ježíš je „světlem k osvícení pohanů“ a je „slávou tvého izraelského lidu“ (*Lk* 2,32). Obě tvrzení jsou vzata z proroka Izaiáše, to o „světle k osvícení pohanů“ pochází z první a druhé písně trpícího Jahvova služebníka (srv. *Iz* 42,6; 49,6). Takto je Ježíš poznán jako Jahvův služebník, který se u proroka objevuje jako tajemná postava, odkazující do budoucna. K podstatě tohoto poslání patří univerzálnost, zjevení národům, kterým Boží služebník nese Boží světlo. Odkaz na slávu Izraele se nachází v útěšných slovech proroka a obrací se k ustrašenému Izraeli, jemuž se ohlašuje pomoc skrze spasitelnou Boží moc (srv. *Iz* 46,13). Simeon, s dítětem v náručí, poté co velebil Boha, se obrací s prorockým slovem k Marii, které po radostných zmínkách, týkajících se dítěte, oznamuje jistý druh proroctví o kříži (srv. *Lk* 2,34s). Ježíš „je ustanoven k pádu a k povstání mnohých v Izraeli, a jako znamení, kterému se bude odporovat“. Velmi osobní předpověď je nakonec vyhrazena matce: „Tvou vlastní duší pronikne meč“. S teologií slávy je neoddělitelně spjata teologie kříže. K Jahvovu služebníku patří velké poslání nositele Božího světla světu. Toto poslání se však naplňuje právě v temnotě kříže. V pozadí slov o pádu a povstání mnohých je odkaz na proroctví převzaté z *Izaiáše* 8,14, v němž je sám Bůh označen za skálu, na kterou se naráží a kámen, o který se klopýtá. Tak právě v prorocké řeči o utrpení se jeví hluboký vztah Ježíše se samotným Bohem. Bůh a jeho Slovo – Ježíš, Slovo živého Boha – jsou „znamení“ a vyzývají k rozhodnutí. Odpor člověka vůči Bohu prochází celými dějinami. Ježíš se zjevuje jako pravé Boží znamení právě když na sebe bere a k sobě přitahuje odpor vůči Bohu až po odpor kříže. Tady se nemluví o minulosti. Všichni víme, jak je dnes Kristus znamením odporu, který vposledku míří proti samému Bohu. Znovu a znovu je Bůh sám viděn jako omezení naší svobody, omezení, které je třeba odstranit, aby člověk mohl být plně sám sebou. Svou pravdou se Bůh staví proti mnohotvárné lži člověka, proti jeho sobectví, proti jeho pýše.

Bůh je láska. Avšak láska může být i nenáviděna tam, kde se vyžaduje vyjít ze sebe sama a jít za vlastní hranice. Láska není romantickým pocitem blaha. Vykoupení není *wellness*, koupel sebeuspokojení, nýbrž vymanění se z chápání uzavřenosti ve vlastním já. Cenou za toto vysvobození je utrpení kříže. Proroctví o světle a slovo o kříži jsou ruku v ruce. Nakonec, jak jsme viděli, se toto proroctví o utrpení stává velmi konkrétním – slovem, které se obrací přímo k Marii: „Tvou vlastní duší pronikne meč“ (*Lk* 2,35). Můžeme předpokládat, že tento výrok se uchovával v prvotní židо-křesťanské komunitě jako slovo, pocházející z osobních Mariiných vzpomínek. Tam se také vědělo, na základě této vzpomínky, jaký konkrétní význam měla tato slova. Ale stejně tak to víme i my spolu s věřící a modlící se Církví. Odpor proti Synu zasahuje i Matku a vrývá se do jejího srdce.

Kříž odporu, jenž se stal radikálním, se pro ni stává mečem, který ji proniká duši. Od Marie se můžeme naučit pravému soucitu, osvobozenému od jakéhokoli sentimentalizmu, v přijímání utrpení druhých jako utrpení vlastního.

U Otců Církve se necitelnost, nezájem tváří v tvář utrpení druhého považovaly za typické pro pohanství. Proti tomu staví křesťanská víra Boha, který trpí s lidmi a tak nás přitahuje svým soucitem. Mater Dolorosa, Matka s mečem v srdci, je prototypem tohoto hlubokého citu křesťanské víry. Vedle proroka Simeona se objevuje prorokyně Anna, čtyřiaosmdesátiletá žena, která po sedmi letech manželství, žila desítky let sama jako vdova. „Nevycházela z chrámu a sloužila Bohu posty a modlitbami ve dne v noci“ (*Lk* 2,37). Je vznešeným obrazem osoby opravdu zbožné. V chrámu je prostě doma. Žije u Boha a pro Boha, tělem i duší. Takto je skutečně ženou plnou Ducha, prorokyní. Protože žije v chrámu – v adoraci -, je přítomna v hodinu, kdy přichází Ježíš. „Přišla tam právě v tu chvíli, velebila Boha a mluvila o tom dítěti všem, kdo očekávali vykoupení Jeruzaléma“ (*Lk* 2,38). Její proroctví spočívá v její zvěsti – v předávání naděje, z níž žije. Lukáš uzavírá své vyprávění o Ježíšově narození, jehož součástí bylo i naplnění všeho podle Zákona (srv. 2,39), sdělením o návratu Svaté Rodiny do Nazareta. „Dítě rostlo a sílilo, bylo plné moudrosti a milost Boží byla s ním“ (2,40). *(Benedikt XVI.)*

✠

3. ÚNORA – **SV. BLAŽEJ**

Staré životopisy uvádí, že před povýšením na biskupa v Sebastě se Blažej zabýval lékařským studiem a vzorně vykonával lékařskou praxi. V době Liciniova pronásledování se uchýlil do horské jeskyně, aby potají pokračoval ve své činnosti. Dle legendy zachránil chudé vdově selátko, ohrožované vlkem. Za to prý vdova Blažejovi později nosila svíce. Ve své skrýši byl objeven lovci, kteří ho přivedli do městského vězení. V žaláři se věnoval modlitbám a mnohým poskytl duchovní povzbuzení. Dle poněkud odlišných legend buď v žaláři nebo až cestou na popraviště pomohl promodralému chlapci, který se dusil zapíchnutou rybí kostí v krku. Modlitba biskupa a jeho ruce chlapce zachránily. Legendy měly vliv i na vznik liturgického obřadu udělování svátostiny "svatoblažejské požehnání" se dvěma zkříženými svícemi a modlitbou "Na přímluvu svatého Blažeje..." Mimo vyprávění legend může v symbolice dvou zkřížených svící být viděna biskupská hodnost a statečnost nebo víra a láska Blažejova, které nepřemohly ani útrapy a smrt. Blažej byl mučen, jelikož nechtěl obětovat pohanským bohům. Na strom zavěšené tělo mu rozdrásali železnými hřebeny a odsoudili ho k popravě stětím.

✠

4. ÚNOR – SV. MIKULÁŠ STUDITA

V roce 793 se narodil v Chania na Krétě. Již v 9 letech byl poslán ke svému strýci Theophanesovi, který v době prvního vyhnanství Teodora Studity byl opatem kláštera Studion v Konstantinopoli (dnešním Instanbulu v Turecku). Zde se Mikuláš stal mnichem a později i knězem. V roce 815 začal císař Lev V. Arménský pronásledování těch, kteří měli v úctě ikony a další svaté obrazy. Postihlo to i komunitu kláštera Studion. Opat Teodor (pam. 11. 11.) doprovázen Mikulášem byli společně dopraveni do vyhnanství v pevnosti Metopa při dnešním jezeře Uluabat Gölü. Mikuláš zde o něj pečoval a zapisoval jeho učení a tajně je rozesílal stoupencům. Po odhalení této činnosti oba putovali do pevnosti v Bonita, kde strážci s nimi tvrdě zacházeli a při objevení dalšího listu je zbičovali. Po třech letech byli přemístěni do vězení až ve Smyrně (turecky Ízmir) a svobodu dostali až po smrti Lva V. za Michaela II. V cestě do svého kláštera jim však bylo zabráněno, proto společně s patriarchou Nikeforem I. šli do Chalcedonu a po neúspěšných jednáních se usadili v Akritas při kostele sv. Tryphona. Za císaře Theophila (r. 829) opět zesílilo pronásledování křesťanů, kteří uctívali obrazy. Za tohoto brutálnějšího pronásledování se Mikuláš uchýlil na předměstí Konstantinopole zvané Firmopolis a na pozemku jednoho jistého ctitele ikon vytvořil náhradní klášterní prostory pro komunitu Studion. V roce 842, poté co se Theodora stala císařovnou a začala s obnovou pravoslaví, se Mikuláš mohl vrátit do kláštera Studion. Od roku 849 byl v tomto klášteře opatem. Při sporech o zvolení laika Fotia I. za patriarchu v r. 858 patřil Mikuláš k odpůrcům volby a stál na straně pariarchy Ignáce. Z toho důvodu odešel do dceřiného kláštera v Nikomedském zálivu, poté co Evarestose jmenoval svým nástupcem. Kvůli nesouhlasu s volbou Fotia pak hledal úkryt ještě na ostrově Lesbos a pak v Chersonesu na Krymu, kde byl v roce 865 z nařízení císaře Michaela III. zatčen, a pak byl dva roky vězněn v Konstantinopoli. Asi po dvou letech byl propuštěn, když se Basil I. stal císařem. Nakonec zemřel mezi svými mnichy.

✠

5. ÚNOR - SV. AGÁTA

Jméno svaté Agáty pochází z řeckého „αγαθή“, což znamená „dobrá“. Světice podstoupila mučednickou smrt v polovině III. století. Archeologické nálezy dokazují její úctu už několik desetiletí po její smrti, k níž podle tradice došlo 5. února 251.

Agáta se narodila v prvních desetiletích III. století (někdy kolem roku 235?) v Catánii. Na Sicílii, stejně jako v celém rozlehlém římském impériu zuřilo v této době pronásledování křesťanů, které rozpoutal – i když čistě náhodně – kolem roku 40 po Kristu císař Nero. Snad nejintenzivnější však bylo ve II. století, kdy byl vydán zákon, zakazující křesťanský

kult. Ve III. století pak císař Septimus Severus vydal nařízení, v němž stanovil, že křesťané mají být nejprve udáni úřadům a pak vyzváni, aby veřejně hájili své nové přesvědčení. Vysloví-li souhlas s tím, že se vrátí k pohanství, dostanou potvrzení (libellum), dosvědčující jejich příslušnost k pohanskému náboženství. V opačném případě, totiž pokud odmítnou obětovat bohům, mají být nejprve mučeni a pak popraveni.

Byl to nemilostný a důmyslný systém, protože císař chtěl, aby bylo více odpadlíků než mučedníků, neboť tito se pokládali za mnohem nebezpečnější než živí křesťané. Když v roce 249 císař Decius viděl, jak se křesťanství šíří, počínal si ještě krutěji: všichni křesťané – ať už byli udáni či nikoli, měli být automaticky místními úřady vyhledáváni, zatýkáni, mučeni a pak popraveni.

Catánie byla v tomto období vzkvétajícím a prosperujícím městem, a to jak pro svou geografickou pozici, tak díky velkému přístavu, který byl místem čilého obchodu a kulturní výměny pro celé Středozemí.

Stejně jako všechna města římského impéria, měla i Catánie svého prokonzula či guvernéra, který zastupoval decentralizovanou moc impéria, které už tehdy bylo velmi rozlehlé. Jmenoval se Quintinianus a byl mužem příkrým, pyšným a velmi mocným, navíc obklopen početným dvorem, čítajícím příbuzné, značný počet otroků, císařské gardy. Obýval skvostný pretoriánský palác s přilehlými budovami, v nichž se odvíjela veškerá veřejná činnost města.

Podle „*Passio Sanctae Agathe*“, napsaném v polovině V. století, jehož latinský a řecký překlad se uchovaly dodnes, Agáta patřila k bohaté a šlechtické katánské rodině: otec Rao a matka Apolla vlastnili domy a úrodná pole, a to jak ve městě, tak v okolí. Protože byli křesťany, vychovávali podle křesťanského náboženství i svou dceru.

Agáta vzkvétala v dětství a mládí ku kráse, ryzosti a čistotě panenství. Už v útlém věku pocítila ve svém srdci touhu patřit zcela Kristu. Když dosáhla 15. roku, měla za to, že nastal ten správný okamžik, aby se zasvětila Bohu. Zasvěcené panny se svým novým stylem života byly v počátcích křesťanství božským průlomem do tehdejšího pohanského a rozkládajícího se světa.

Katánský biskup její žádosti vyhověl a během oficiálního obřadu, zvaného „velatio“, na ni vložil „flammeum“, neboli červený závoj, přinesený zasvěcenými pannami.

Na mozaice v kostele S. Apollinare Nuovo v Ravenně (VI. stol.) je zobrazena v dlouhé tunice, dalmatice a štolou přes ramena, což by vedlo k mínění, že byla diakonkou.

Katánský prokonzul Quintinianus ji jednou zahlédl a bláznivě se do ní zamiloval. S odvoláním na Déciův edikt o pronásledování křesťanů ji obvinil z hanobení státního

náboženství, což bylo běžné obvinění u všech křesťanů, a nařídil, aby ji zatkli a odvedli do paláce prétoria.

V tomto bodě existují různé lidové tradice, které říkají, že Agáta před zatčením prchla a uchýlila se jak tradice vypráví – do Galerma, osady nedaleko Catánie, nebo na Maltu či do Palerma. Byla však zatčena a předvedena před Quintiniána.

Když před ním stanula, byl prokonzul uchvácen její krásou a zmocnila se ho vášeň. Jeho pokusy svést ji však byly marné, protože mladičká Agáta byla ve své věrnosti Kristu nezlomná.

Prokonzul tedy zahájil proces dívčiny převýchovy a svěřil ji kurtizáně lehkých mravů, jménem Afrodísie (od Afrodité=bohyně lásky), aby ji tato zlomila a učinila povolnější. Uběhl měsíc a byla znovu vystavena pokušením všeho druhu, flirtováním slavnostem, obscénním zábavám, hostinám; ona však neústupně chránila své panenství, zasvěcené nebeskému Ženichovi, jemuž chtěla zůstat věrna za každou cenu. Afrodísie tak poprvé během své pestré kariéry musela uznat, že je vůči čisté a ctnostné Agátě bezmocná. Pokořená a zklamaná předstoupila před Quintiniána a odevzdala mu Agátu se slovy: „Její hlava je tvrdší, než láva Etny“. Rozlícený prokonzul s ní proto zahájil proces. Nechal si ji předvést v odění otrokyně, jaké užívaly Bohu zasvěcené panny: „Jsi-li svobodná a šlechetná“ – namítl jí prokonzul – „proč vystupuješ jako otrokyně?“ Nato Agáta odvětila: „Protože nejvyšší šlechetnost spočívá v tom, být Kristovými otroky“.

Podle jedné z legend při dalším výslechu a hrozbách mučení řekla soudci: „Obilí se nemůže uložit do sýpky, dokud není dobře vymláceno a zrno z klasů odděleno od slámy. Stejně tak ani moje duše nemůže vstoupit do ráje, jestliže nedáš nejprve zmučit mé tělo svými katany“.

Agáta byla natahována na skřipec, trhána železnými hřebeny, pálena žhavými břity. Místo toho však, aby kruté mučení zlomilo její odpor, zdálo se, že jí naopak dává novou sílu. Rozzuřený Quintinián ji chtěl pokořit v jejím ženství, proto rozkázal, aby jí ohromnými kleštěmi utrhli či odřízli prsa. Tehdy mu Agáta řekla: „nestydíš se zbavit ženu zdrojů života, z něhož jsi sál ty sám, když jsi byl kojen z prsou své matky?.. Ty drásáš mé tělo, má duše však zůstává nedotčena!“

Tento druh mučení se pak následně stal symbolem její mučednické smrti, takže Agáta bývá zobrazována s prsy na podnose a kleštěmi. Krvácející a posetá ranami byla odvlečena do cely. Trpěla horečkou a krutými bolestmi. Vše ale snášela z lásky k Bohu. Když se v noci modlila, zjevil se jí o půlnoci svatý apoštol Petr v doprovodu s dítětem nesoucím lucernu, a amputovaná prsa uzdravil.

Po pěti dnech byla znovu předvedena před prokonzula, který když spatřil zhojené rány, nevěřícně se tázal, co se stalo? Tehdy mu Agáta odvětila: „Uzdravil mi je Kristus“. Pro Quintiniána to byla krutá porážka, jeho někdejší žár lásky se proměnil v zuřivou nenávist. Proto nařídil, aby ji položili na lože řeřavých uhlíků, na rozžhavený rošt a s žhavými bodci.

Zatímco oheň stravoval její tělo, její závoj – jak říká tradice – neshořel. Proto se „závoj sv. Agáty“ stal ihned jednou z nejcennějších relikvií. Vícekrát byl nesen v procesí k proudů lávy, vyvěrajícím z Etny, a ty se před ním zastavily.

Když Agáta umírala v hořící peci, postihlo město Catánii silné zemětřesení, prétorium se zhroutilo a pohřbilo dva Quintiniánovi popravčí rádce. Lid Catánie byl jat hrůzou a

vzbouřil se proti krutému rozsudku nad nevinnou dívkou. Prokonzul proto nechal dívku vyrvat z plamenů a v agónii ji dal přenést do její cely, kde krátce nato skonala.

Přesně rok po její smrti – 5. února 252, ohrožovala Catánii silná erupce Etny: tehdy mnoho křesťanů i obyvatel města – a to i pohanů – utíkalo k jejímu hrobu, a nesli její zázračný závoj, kterým se halila: postavili ho do cesty žhavé lávě, která se před ním zastavila. Agáta už od té doby není jen patronkou Catánie, ale i ochránkyní před vulkanickými erupcemi a před požáry.

V poslední době se její mocná ochrana – prostřednictvím zázračného závoje – projevila v roce 1886, kdy jej arcibiskup Catánie nesl v procesí, zatímco opakovaná erupce Etny ohrožovala městečko Nicolosii, ležící na úpatí vulkánu a to bylo před pohromou uchráněno. *(Foto: Freska sv. Agáty na klenebním oblouku kostela Narození Panny Marie v Drysicích)*

✠

6. ÚNOR - SV. ALFONS MARIA FUSCO

Narodil se 23. 3. 1839 v Angri v provincii Salerno v Itálii. Rodiče Aniel Fusco a Josefína roz. Schiavone byli rolnického původu vychovaní v katolické víře. Po čtyři roky nebylo jim dáno mít dítě. V touze po něm v roce 1838 vykonali pouť k ostatkům sv. Alfonse z Liguori (pam. 1. 8.) v nedalekém Pagani, kde vroucně prosili o milost početí dítěte. Potom zde uslyšeli předpověď redemptoristy Fr. Saveria Pecorelliho, že budou mít syna se jménem Alfons, který se stane knězem a povede život po vzoru světce. Tak se i stalo a manželé měli ještě 4 další děti. Po narození posledního jeho matka prý zemřela. Alfonsovi bylo v té době šest let. Jeho otec kvůli práci nutné pro uživení rodiny svěřil Alfonse do péče strýci, který byl knězem a zároveň i jeho kmotrem.

V roce 1850 Alfons vstoupil do diecézního semináře a začal se v něm prohlubovat vztah k chudým a opuštěným dětem. Po dokončení studií byl 29. 5. 1863 vysvěcen na kněze. Pro svou horlivost byl téhož roku jmenován koadjutorem kolegiátního kostela v Angri. Osvědčil se jako dobrý zpovědník a hlasatel Božího slova. Ve svém domě otevřel školu, ve které bylo vzdělávání dětí zdarma. Potom založil oratoř, kterou svěřil pod ochranou sv. Aloise Gonzagy.

V období šíření cholery v roce 1866 pomáhal ze všech sil nemocným, až se také nakazil, ale z tohoto velmi vážného onemocnění, na které se umíralo, se nakonec uzdravil. O dva roky později byl jmenován sakristiánem kolegiátního kostela a v dalším roce vstoupil do Kongregace misionářských kněží „Nocerini“. Od roku 1873 do roku 1897 zastával zde funkci kantora kapituly kněží a potom byl jmenován kanovníkem. Vynikal vždy evangelijní prostotou, pevnou vírou a otevřeností s nevyčerpatelnou láskou k chudobě a radostnou poslušností. Je přestavován jako muž modlitby, oběti, přístupný všem, kterým se rozhodl sloužit, aniž by za to něco chtěl. Nejednou se přitom setkával s nepochopením.

V roce 1878 založil ve spolupráci s Magdalenou Caputo a s dalšími čtyřmi mladými dívkami „Kongregaci sester sv. Jana Křtitele“ s cílem zajišťovat výchovu osiřelých dívek, které potřebovaly pomoc. Nejprve se jednalo o institut, který se rychle rozšiřoval nejen v Itálii, ale brzy i v zahraničí přes mnohé potíže, protivenství a útrapy. Otec Alfons vítězil modlitbou, trpělivostí a odvahou s důvěrou v Boží pomoc. Pravidla pro tuto kongregaci schválil 2. 8. 1888 ordinář z Nocery. Alfons Maria Fusco zemřel v nedožitých 71 letech. Blahořečený byl 7. 10. 2001 papežem Janem Pavlem II. společně s knězem Tomášem Maria Fusco (pam. 24. 2.). Blah. Alfons byl po 15 letech kanonizován 16. 10. 2016 papežem Františkem.

✠

8. ÚNOR - SV. JOSEFÍNA BAKHITA

Bakhita se narodila v roce 1869 v Olgosse, maličké osadě poblíž hory Agilerei (500m.n.m.), asi 20 kilometrů východně od dnešního města Nyala v jižním Darfúru. Její rodiče patřili ke kmeni Daju.

Na přání ctihodné Matky představené zde vyprávím o některých údobích mého otroctví. Kéž by mi tyto vzpomínky pomohly stále více si cenit velkého daru, který mi svěřil Bůh, když si mně vyvolil za svou snoubenku.

Moje rodina žila přesně ve středu Afriky, na předměstí Darfúru, zvaném Olgossa nedaleko hory Agilerei. Skládala se z otce, matky, tří bratrů, čtyř sester a dalších čtyř, které jsem nepoznala, protože zemřeli dřív, než jsem se narodila, Já jsem byla dvojče se sestrou, o které, stejně tak jako o rodičích nevím nic od chvíle, kdy jsem byla unesena. Žila jsem naprosto šťastně, aniž bych věděla co je to bolest. Jednoho dne matka uvážila, že se vydá na pole, kde jsme měli hodně plantáží a dobytka, aby se podívala, zda všichni dělníci plní své povinnosti, a chtěla abychom my všechny děti šly s ní. Nejstarší, která se cítila indisponována, žádala a dostala schválení zůstat doma s mladší sestrou. Jenže zatímco jsme byly na polích, zaslechly jsme rozruch, křik a běhání. Každého hned napadlo, že do vesnice dorazili obchodníci s otroky, aby kradli. Hned jsme spěchali zpátky domů. Jaká byla naše bolest, když jsme se od maličké sestřičky, celé ustrašené a roztřesené, dověděly, jak otrokáři unesli starší sestru, a ona měla jen tak tak času, aby se schovala za stěnu polorozpadlého domu, jinak by unesli i ji. Ještě teď si vzpomínám, jak maminka naříkala a jak jsme plakaly i my. Večer se vrátil z práce tatínek. Jen co se dověděl k čemu došlo, propadl vzteku a hned se vypravil se svými dělníky všude hledat. Ale marně. Po chudince sestřičce ani slechu. To byla moje první bolest. Ale co jich na mě čekalo později.

Bylo mi asi devět let, když ráno po snídani jsem se s dvanácti či třináctiletou kamarádkou vypravila na procházku po našich polích, ležících kousek cesty od domu. Jen co jsme si přestaly hrát, měly jsme v úmyslu natrhat byliny. Najednou jsme viděly , jak se z živého plotu vynořily dva ošklivi ozbrojení cizinci. Přišli k nám a jeden z nich řekl mé

kamarádce: "Nechej, ať tato maličká jde tamhle k lesíku a přinese mi balíček, který jsem tam zapomněl. Brzy se vrátí. Ty klidně pokračuj v cestě, brzy za tebou přiběhne". Evidentně měli v úmyslu kamarádku odvést, aby nebyla přítomna zatčení, spustila by povyk. Já o ničem nepochybovala. Poslechla jsem, jak jsem to u maminky dělala vždy. Jen co jsem vešla do lesa, abych hledala balíček, který jsem nenašla, uviděla jsem ty dva za sebou.

Jeden z nich mne prudce chytil za ruku, druhou vytáhl z opasku vytáhl veliký nůž, položil mi ho k boku a důrazným hlasem mi říká: "Budeš-li křičet, jsi mrtvá. Kupředu, půjdeš s námi!", zatímco druhý mě tlačil a požduchoval do zad hlavní své pušky. Zkameněla jsem strachem. Oči vykulené a třesoucí se od hlavy až k patě, chtěla jsem křičet, ale sevřené hrdlo mi to nedovolilo: nedokážu ani mluvit, ani plakat. Násilím tlačenu do hustého lesa, po skrytých cestičkách, přes pole, neustále svižným krokem, mne nutili putovat až do večera. Byla jsem k smrti unavena. Chodila a nohy krvácely, rozedrané ostrými úlomky kamení a rozbodané trny keřů. Nemohla jsem než vzlykat, ale ta tvrdá srdce neměla slitování. Konečně jsme prošli polem melounů, kterých je na těch místech hodně. Udělali delší přestávku na oddech. Mezitím utrhli několik plodů a podali mi kousek, abych ho snědla. Ale nemohla jsem ho polknout, přestože jsem od rána nic nejedla. Nemyslela jsem na nic jiného, než na rodinu. Volala jsem maminku a tatínka s nevýslovnou úzkostí v duši. Ale nikdo mě tam neslyšel.

Navíc mi pod strašnými hrozbami nařizovali mlčet. Takto znavenou a hladovou mne přinutili pokračovat v cestě, která trvala celou noc. S prvním ranním úsvitem jsme dorazili do jejich osady. Byla jsem zcela vyčerpaná. Jeden z nich mne uchopil za ruku a táhl do svého obydlí, přivedl mě do neútulné komůrky, plné nářadí a harampádí, ale nebyly tam ani pytle ani postel, jen holá zem. Podal mi skývu černého chleba a řekl: "Zůstaň tady", a při odchodu zamčel dveře. Zůstala jsem tam víc než měsíc. Mým oknem byl maličký otvor nahoře. Dveře se otvíraly jen na krátký okamžik, když mi podávali skromné jídlo. Slovy se ani nedá vypovědět, co jsem na tom místě vytrpěla. Dosud mám v paměti ty hodiny úzkosti, kdy znavená pláčem, jsem vyčerpaná padla v lehké strnulosti na zem, zatímco mě fantazie nesla daleko, daleko k mým drahým ... Tak jsem patřila na své milované rodiče, bratry, sestry a všechny je vroucně a něžně objímala a vyprávěla jim, jak mne unesli a kolik jsem vytrpěla. Jindy se mi zdálo, že si hraji s kamarádkami na našich polích. Cítila jsem se tak šťastná. Ale jen co jsem se vrátila do drsné reality děsivé samoty, padal na mne pocit sklíčenosti a myslela jsem že mi rozerve srdce.

Jednoho rána se otevřely dveře jako obvykle. Majitel mě představil obchodníku s otroky, který mne koupil a přidal ke svým otrokům. Byli tam tři muži a tři ženy, mezi nimi jedna dívenka o málo starší než já. Ihned jsme se vydali na cestu. Vidět pole, nebe, vodu, moci volně dýchat vzduch mi dodalo trochu života, i když jsem nevěděla kde skončím. Cesta trvala nepřetržitých osm dní, stále pěšky: přes lesy, hory, údolí a pouště.

Procházejíc osadami se karavana stále zvětšovala a byla uspořádaná takto: v řadách po dvou či po třech šli první muži, pak ženy. Všichni měli na krku velký řetěz uzamklý visacím zámkem.

Běda, pokud se někdo sehnul nebo zastavil, chudák jeho hrdlo a krk jeho společníka! Kolem krku každého bylo vidět velké a hluboké rány, které budily soucit. Těm nejsilnějším přivazovali na ramena velká břemena, která museli nést dlouhé míle. Jako by, chudáci, byli tažnými zvířaty. My nejmenší jsme neměly řetězy. Kráčeli jsme v poslední

řadě mezi majiteli. Zastavovali jsme se jen na nějakou tu hodinu, abychom si odpočinuli nebo něco pojedli. Tehdy se sundával řetěz z krku a dával se na nohu na vzdálenost jednoho kroku jeden od druhého, aby se zabránilo útěku. Tak to dělali i s námi maličkými, ale jen na noc. Konečně jsme dorazili na trh s otroky. Všechny nás zavedli do velké haly, kde jsme čekali až na nás přijde řada. První prodávali nejslabší a nemocné, z obavy, že pokud by se jim přihoršilo, přišli by o zisk. Nebohé oběti! My dvě maličké, protože jsme si byly stále tak blízko, spoutané na nohou stejným řetězem, ve chvílích, kdy si nás nevšímali, jsme si jedna druhé vyprávěly, jak jsme byly uneseny. Mluvily jsme o našich drahých a stále víc v nás hořela touha vrátit se domů. Zatímco jsme plakaly nad svým nešťastným údělem, vymýšlely jsme plán útěku. Dobrý Bůh, který nad námi bděl, aniž bychom ho znaly, nám nabídl příležitost. Tady je.

Majitel nás umístil do odděleného pokoje a vždy nás uvnitř zamykal, zvláště když se musel z domu vzdálit. Bylo to skoro v čas večeře. Pán se vrátil se z trhu a přivedl domů oslíka s nákladem kukuřice. Nato přišel, sundal nám řetěz a nařídil, abychom očistily kukuřici a nakrmily osla. V zamyšlení odešel, aniž by zamčel dveře. Byly jsme samy, bez řetězu.

Boží prozřetelnost: nadešla příhodná chvíle. Mrkly jsme na sebe, podali si ruce, podívali se kolem a když nebyli nikde nikoho, vystartovaly jsme do polí, aniž bychom věděly kam, běžely jsme tak rychle co jen naše nebohé nožky dokázaly. Celá noc byla neustým a vyděšeným během uprostřed lesů a pak ven do pouště. Uřícené a lapající po dechu, jsme uslyšely ve tmě vytí dravých šelem. Když se přibližovaly, vylezly jsme na stromy, abychom se zachránily. Jednou, když jsme právě slezly z našeho útočiště, jsme zaslechly blížící se hluk typický pro karavany. Schovaly jsme se do trnitého křoví. Celé dvě hodiny kolem nás procházela jedna skupina za druhou, aniž by si nás kdo všiml. Byl to dobrý Bůh, který nás chránil, nikdo jiný nedokáže dopřát takové okolnosti. Ve své dětinské naivitě jsem se domnívala, že všechna má utrpení mám už za sebou a brzy se budu moci obejmout se svými drahými. Vše jsem proto snášela ráda a dodávalo mi to odvahy. Ach, kdo naopak ví, zda se od nich nevzdaluji, a možná je už nikdy na zemi neuvidím.

Kolem rána jsme se zastavily, abychom si vydechly. Jak jsme byly unavené! Srdce nám tlouklo v hrudi, po celém těle nám všude stékaly velké krůpěje potu, žaludek drásla krutý hlad: nic jsme neměly. Živá touha znovu uvidět naše drahé a strach, že se ženou za námi, nám stále a stále dodávaly sílu, abychom pokračovaly v běhu, nikoli však jako předtím. Ale kde skončíme? Kolem soumraku jsme zahlédly chaloupku. Srdce se nám o to silněji rozbušila. Upřeně jsme se na něj zahleděly, abychom zjistily, zda to není náš dům: nebyl. jaká hořkost, jaké rozčarování!

Zatímco jsme tam zoufalé stáli a uvažovaly, objevil se před námi nějaký muž. Zděsily jsme se a daly na útěk. on nás však zastavil a vlídně se nás zeptal: "Kam jdete?" A my mlčely. "No tak, řekněte kam jdete?" "K rodičům". "A kde jsou vaši rodiče?" "Tam", odvětily jsme a zmateně ukázaly jedním směrem, aniž bychom věděly kde. Tehdy pochopil, že jsme uprchlice. "No tak" - řekl - "pojďte si trochu odpočinout a pak vás zavedu k rodičům". My jsme jeho slovům uvěřily a šly za ním do chaloupky. Jen co jsme vešly lehly jsme si jako mrtvé na zem. Dal nám napít trochu vody, ale byly jsme tak vyčerpané, že jsme ji jen stěží dokázaly přijmout. Potom nás nechal asi hodinu v klidu, o samotě. Po krátkém spánku nás probudil. Zavedl nás k sobě domů, dal nám najíst a napít, a pak nás zavedl do velkého ovčince, plného oveček a beránků. Udělal tam místo pro

angareb a pak nás na nohou svázal k sobě velkým řetězem a nařídil, abychom zůstaly v ovčinci, než nám řekne, co dál. A tak se z nás znovu staly otrokyně! Pěkně nás přivedl k rodičům. Co jsme se naplakaly, natrpěly. Několik dní nás tam nechal mezi ovcemi a berany. Až jednoho dne, když kolem procházel obchodník s otroky, nás vyvedl z ovčince a prodal nás tomu člověku. Putovali jsme dlouho, než jsme dostihli první karavanu. Jaké bylo naše překvapení, když jsme mezi otroky spatřily některé z těch, kteří patřili majiteli, od nwěhož jsme utekly. Vylíčili nám jeho hněv, vztek, když nás nenašel: v rozrušení obviňoval a bil koho potkal a hrozil, že když nás najde, rozcupuje nás na kusy.

Putovali jsme půldruhého týdne, stejným způsobem, jak jsem posala shora. Z té cesty si vzpomínám na chudáka otroka, kterému bylo tak špatně, že už ani nemohl ustát na nohou. prosil pána, aby mu dovolil sednout si a trochu odpočinout. Ten však mu nevěřil a zbil ho, jako by to byl dobytek. viděla jsem, jak padá na zem a naříká: "Cítím, že umírám, už nemohu dál!" Ten nelida ho však znovu bil, aby vstal. Když ale viděl, že se už nemůže hýbat, musel mu sundat řetěz, kterým byl připoután k sousedovi. Ten chudák plakal a žadonil, aby se nad ním slitoval. Rozezlený majitel nařídil, abychom pokračovali v cestě, zatímco on zůstal s tím nešťastníkem. Co s ním udělal? Nikdo ho už více nespatřil. Když jsme konečně dorazili do města, odvedli nás do domu vrchního Araba. Byl to nesmírně bohatý muž a měl už velký počet otroků, všechny v rozkvětu mládí. Já a moje společnice jsme byly určeny za služky jeho slečen dcer, které se nás hned dobře ujaly. Náš pán měl v úmyslu darovat nás svému synovi, jakmile se ožení. V tom domě se mnou jednali pěkně a nic mi nescházelo. Jenže jednoho dne jsem něco popletla, zrovna před zrakem pánova syna. Ten vzal hned do ruky bič, aby mě zbil. Utekla jsem do druhého pokoje, abych se schovala za jeho sestry. A to jsem neměla dělat! Rozlítil se, násilím mne odtamtud vytáhl, praštil se mnou o zem a řemenem a kopanci jsem dostala tolik a tolik a nakonec mne kopl do levého boku a nechal mě skoro mrtvou. Ztratila jsem vědomí. Otrokyně mě musely odnést na lůžko, kde jsem zůstala měsíc. Poté, co jsem se zotavila z ran, byla jsem přiřazena na jinou práci. Můj osud však byl zpečetěn: při nejbližší příležitosti jsem musela dům opustit.

Příležitost se naskytla tři měsíce nato a já byla prodána novému pánovi. Byl to generál turecké armády. Měl u sebe starou matku a manželku. Obě byly nelidské vůči nebohým otrokům, kteří vykonávali ty nejtěžší práce v kuchyni, prádelně a na polích. Já a ještě jedna dívka jsme sloužily dvěma paním. Nesměly jsme je opustit ani na okamžik. Oblékaly jsme je, voněly či ovívaly bez chvilky oddechu. A běda nám, pokud jsme se omylem anebo pro mikrospánek dotkly třeba jen jejich klobouku ... Nemilosrdně nás zbily, takže během tří let, co jsem jim sloužila si nepamatuji jediný den bez ran. Dříve, než se stačily zahojit obdržené rány, už na mne dopadaly další, aniž bych věděla proč.

jednou jsem své společnici vyprávěla, jak jsem utekla svému prvnímu pánu. Generálova dcera to všechno slyšela a ze strachu, že bych se pokusila o útěk, mi nechala dát na nohy velký řetěz, který jsme musela nosit déle než měsíc. Sundali mi ho až u příležitosti velkého muslimského svátku, kdy byla povinnost uvolnit všem otrokům pouta. Otroci museli vstávat každý den s rozbřeskem. Generálova manželka však byla tak horlivá, že někdy vstávala dříve než všichni ostatní, aby se podívala, zda někdo byť jen o minutu nepřetáhl spánek. Pak se nad něj postavila a třmenovým řemenem mu dala skákat bolestí, aniž by brala ohled na to, že ten nebožák dřel až do pozdní noci, jak k tomu často docházelo. Všichni otroci spali v jedné velké síni. Měli naprostý půst až do poledne, kdy každý dostal porci masa na šťávě, polentu, chléb a ovoce. Večer skrovnou večeři a pak

odpočinek na holé zemi. Běda, pokud někdo nebyl zticha. Ubohé oběti lidské tyranie. Ti, kdo onemocněli nebyli hodni ani pohledu, ponecháni napospas. Nebylo, kdo by je léčil anebo jim pomohl. Když umírali byli vyhozeni na pole nebo na hnůj. Kolik týrání a ran bičem dostávají otroci bez jakéhokoli důvodu. Například jednoho dne jsme byly náhodou přítomni, když se pán hádal s manželkou. Ten aby si vybil zlost, nařídil nám dvěma, abychom sešly na dvůr a nakázal dvěma vojákům, aby nás vrhli zády k zemi a bičovali. Tito dva se vší silou pustili do krutého mučení a nechali nás obě v tratolišti vlastní krve. Vzpomínám si jak mi hůl opakovaně dopadala na stehna, trhala kůži i maso a způsobila dlouhou tržnou ránu, která mně na několik měsíců upoutala na lůžko. Bylo třeba vše tiše snášet, protože nikdo nepřišel léčit naše rány ani aby nám řekl potěšující slovo. Kolik mých nešťastných společnic pod utrženými ranami zemřelo.

Bylo zvykem, že otroci nosili k poctě svého pána na těle znamení nebo zvláštní rytiny, kterých bylo dosaženo řezaným tetováním. Já jsem doposud žádné neměla, zatímco moje společnice jich měly tolik a to i na tváři a na rameni. A tak si naše paní umanula, že tímto darem obdaří ty, které ještě neměly tetování. Byly jsme tři. Přišla jedna žena, odbornice v tomto ukrutném umění. Zavedla nás do podloubí a za ní byla domácí s bičem v ruce. Žena si přinesla talíř s bílou moukou a ještě jeden se solí a břitvou. První z nás tří nařídila, aby si lehla na zem a dvěma nejsilnějším otrokyním, aby ji držely jedna za ruce a druhá za nohy. Nato se nad ni sklonila a začala na břichu té nešťastnice dělat asi šedesát znaků. Já tam stála a po oku to sledovala, vědoma si toho, že tento krutý úděl potom postihne i mne. jen co dokončila znaky, vzala břitvu a vyřezávala každý z vyznačených znaků. Ta chudina plakala a z každého řezu řinula krev. Ani to ještě nestačilo. Poté co skončila tuto operaci, vzala sůl a vší silou třela každou ránu, aby se tam dostala a zvětšila řez, aby měly tvar otevřených rtů. Jaké týrání, jaká to muka! nešťastnice se celá třásla a stejně jsem se chvěla i já u vědomí, že mě bohužel čeká totéž. A skutečně, jen co tu první odnesly na lůžko, přišla řada na mě. Neměla jsem sílu se pohnout, ale pronikavý pohled domácí a zvednutý bič mě okamžitě přinutily lehnout na zem. Žena měla příkaz ušetřit můj obličej a začala s šesti řezy na hrudi a pak na břichu do šedesáti, na pravé paži osmačtyřicet. Jak jsem se cítila se nedá vypovědět. Myslela jsem, že každou chvíli umřu, zvláště když mi vtírala sůl. Pohroužena v jezeru krve, byla jsem přenesena na lůžko, kde jsem o sobě několik hodin nevěděla. když jsem nabyla vědomí, viděla jsem kolem sebe společnice, které - stejně jako já - krutě trpěly. Déle než měsíc jsme tam všechny tři byly odsouzeny ležet na rohoži, aniž bychom se mohly pohnout, bez kapesníku, kterým bychom osušily vodu, která neustále vycházela z ran polootevřených solí. Ty jizvy mám dodnes.

Po několika měsících odloučení, se generál vrátil do Kordofanu s pevným rozhodnutím odebrat se do svých osad v Turecku. Děla proto přípravy k odjezdu a protože měl mnoho otroků, vybral z nich deset, mezi nimi i mě. Zbývající prodal. Na velbloudech jsem vyjeli z Kordofanu a po několika dnech cesty byla zastávka v Chartúmu v jednom hotelu. Tam vyhlásil, zda někdo nechce koupit otroky. Představil se italský konzulární zmocněnec jménem Callisto a chtěl, abych mu přinesla kávu. Viděla jsem, jak si mě změřil od hlavy k patě, ale nepomyslela jsem, že má v úmyslu mne koupit. To jsem pochopila až následujícího rána, když mi turecký generál nařídil, abych šla za konzulovou služebnou a pomohla jí s balíkem. Tentokrát jsem byla opravdu šťastná, protože nový pán byl velice hodný a tolik mi přál. Mou prací bylo pomáhat služebné při domácích pracích; nebyly tu nadávky, ani tresty, ani bití, takže se mi ani nezdálo pravdou, že mohu požívat takového

pokoje a klidu. Dva a půl roku prošlo bez jakýchkoli změn. Když tu náhle byl konzul v závažných záležitostech povolán do Itálie.

Nevím proč, ale když jsem slyšel zmiňovat Itálii, o jejíž kráse a kouzlech jsem neměla ponětí, zrodila se mi v srdci živoucí touha odejít s pánem. Měl mě rád, tak jsem se odvážila poprosit ho, zda by mne nevzal sebou do Itálie. Vysvětlil mi, že cesta je velice dlouhá a nákladná. Ale já tolik naléhala, že nakonec souhlasil.

Byl to Bůh, který si to tak chtěl. To jsem poznala později.
Ještě teď zakouším radost, kterou jsem tehdy zažila.

Vyjelo se. Byli jsme: konzul a jeho přítel, jeden černoch a já. Všichni v jedné karavaně, jsme po několika dnech cesty na velbloudech dorazili do Suakin. Asi po měsíci dostal konzul a jeho přítel smutnou zprávu, že na území Chartúmu vtrhla horda pirátů, všecko zničili a odvedli všechny otroky. Kdybych tam zůstala, jistě by ukradli i mě a co by se mnou bylo? Konzul, stejně jako onen druhý pán, byli o všechno okradeni a hluboce tím byli zarmouceni. V Suakin jsme se zdrželi měsíc a pak se vydali na plavbu obchodní lodí přes Rudé a další moře až do Janova. Tam jsme se ubytovali v hotelu, jehož majitel byl konzulův dobrý známý, který ho prosil, aby mu koupil černocha, proto mu hned postoupil toho, který byl mým společníkem cesty. Manželka přítele (Marina Turina Michieli), která mu přišla naproti a uviděla nás černochy, zatoužila po nás a zeptala se manžela proč nepřivedl jednu pro ni a pro její dcerku. Konzul, aby udělal radost příteli a jeho ženě, daroval jim mne. Za krátký čas se pokračovalo v cestě. Konzul zamířil do Padovy. Od té chvíle jsem o něm neslyšela. Já a moji páni jsem se vydali do Mirano Veneto, kde jsem po tři léta byla chůvou jejich dcerušky. Tato si mne oblíbila a já ji přirozeně náklonnost opětovala. Po třech letech jsem se s paní vrátila zpátky do Afriky, do Suakin, kde její manžel vlastnil velký hotel. Zdrželi jsme se tam asi devět měsíců. Nato pán rozhodl, že se tam má celá rodina usadit. Paní se však musela vrátit do Itálie, aby prodala stavby a zabalila mobiliář, zatímco já jsem zůstala v hotelu s maličkou. Paní však nechtěla odjet sama a dosáhla toho, že jsme my obě jely s ní. V srdci jsem tedy dala Africe navždy sbohem. Niterný hlas mi říkal, že ji už nikdy nespatřím. Když se paní vrátila do Mirana, setrvala tam s námi asi dva roky, ale protože musela odjet zpátky do Suakin, uvažovala, že by svou maličkou a mne svěřila na nějaké to vzdělání nějaké koleji. Padlo slovo o Kongregaci Dcer Lásky, zvaných Kanosiánky z Benátek, která se nabídla, že mne ubytuje v katechumenátu, který vedly Kanosiánky, a tam bych se mohla vzdělávat. Děvčátko však už bylo pokřtěné, proč a za jakým účelem ji proto ponechávat v katechumenátu? Paní nás v žádném případě nechtěla rozdělovat, a tak se více jak měsíc táhl boj, aniž by se dospělo k nějakému řešení. Zasáhl tedy administrátor paní, pan Illuminato Checchini, muž zlatého srdce a správného svědomí, který - dokud žil, ke mně choval otcovskou lásku.

Když mi dával kříž, uctivě ho políbil a vysvětlil mi, že Ježíš Kristus, Syn Boží, pro nás zemřel. Nevěděla jsem, co to je, ale puzena jakousi tajemnou silou jsem ho schovala ze strachu, že by mi ho paní mohla vzít. Předtím jsem nikdy nic neschovávala, protože jsem k ničemu netíhnula. Vzpomínám si, že jsem se na něj v skrytu dívala a ve svém nitru pociťovala cosi, co jsem nedokázala vysvětlit.

Pan Illuminát měl takovou starost o to, abych byla přijata do Institutu katechumenů, že se písemně zaručil a list opatřil pečetí, že pokud by paní Turina nedostála své povinnosti, bude ubytování platit on sám. Tak jsme byly obě přijaty do katechumenátu. Já jsem byla spolu s maličkou přidělena jedné řeholnici, jmenovala se Maria Frabretti, a byla pověřena

vzděláváním katechumenů. Nedokážu bez slz v očích vzpomínat na péči, kterou o mne měla. Chtěla vědět, zda se chci stát křesťanskou, a když slyšela že po tom toužím, ba že právě s tímto úmyslem jsem přišla, zajásala radostí. Tehdy mne ony svaté matky s hrdinskou trpělivostí vyučovaly a dávaly poznat toho Boha, jehož jsem už jaké děvčátko vnímala v srdci, aniž bych o něm co věděla. Vzpomínám si, že když jsem viděla slunce, měsíc, hvězdy, krásy přírody, říkala jsem si: "Kdo je pánem těchto krásných věcí?" A tolik jsem toužila ho spatřit, poznat, vzdát mu hold. A nyní ho znám. Děkuji ti, děkuji, můj Bože! Když mne paní doprovázela do koleje, na prahu u brány se otočila, aby mne pozdravila a říká mi: "Hle, tady je tvůj domov". Řekla to jen tak, aniž by pronikla do hlubokého významu těch slov. Ach, kdyby si jen představila, k čemu pak dojde, nikdy by mne sem nepřivedla. Asi devět měsíců nato přišla paní Turina, aby reklamovala svá práva na mě. Odmítla jsem jít s ní do Afriky, protože jsem ještě nebyla dobře připravena ke křtu. Myslela jsem rovněž, že když budu pokřtěna, nemohla bych stejně vyznávat své nové náboženství, a proto bude pro mne lépe zůstat u sester. Ona propadla vzteku, obviňovala mě z nevděčnosti, že ji nechám odjet samotnou, zatímco ona mi prokázala tolik dobrého. Já však byla neústupná. Řekla mi tolik a tolik důvodů, ale žádnému z nich jsem nepodlehla. Přesto jsem tolik trpěla, když jsem ji viděla tak znechucenou, vždyť jsem pro ni opravdu chtěla jen to nejlepší. Byl to Pán, který mi vléval takovou neoblomnost, protože chtěl, abych zcela patřila jemu. Ach, dobroto! Následujícího dne se vrátila s nějakou paní a znovu se pokoušela s ještě ostřejšími vyhrůžkami. Ale marně! Odešly naštvané.

Ctihodný představený Institutu, don Jacopo de' Conti Avogadro di Soranzo, napsal jeho eminenci patriarchovi Domenicu Agostinimu jak si počínat. Tento se obrátil na královského prokurátora, který poslal vzkaz, že vzhledem k tomu, že jsem v Itálii, kde se neobchoduje s otroky, jsem naprosto svobodná. Také paní Turina se obrátila na královského prokurátora doufaje, že dosáhne toho, že ji musím následovat, ale dostala stejnou odpověď. Třetího dne přišla do Institutu znovu tatáž paní a nějaký její příbuzný, poddůstojník. Byl tam i jeho eminence patriarcha Domenico Agostini, představený Kongregace Lásky, představený domu a několik řeholnic z katechumenátu. Nejprve mluvil patriarcha. potom následovala dlouhá diskuze, která vyzněla v můj prospěch. Paní Turina plakala zlostí a nelibostí, vzala děvčátko, které se ode mne nechtělo odtrhnout a nutila mne, abych šla s ní. Byla jsem tak dojata, že jsem se nezmohla na slovo. Se slzami v očích jsem je opustila a vrátila se šťastná, že jsem necouvla. Bylo to 29. listopadu 1889. Vstoupila jsem do katechumenátu a po čase přípravy, jsem s radostí, kterou by dokázali popsat snad jen andělé, přijala svatý křest, 9. ledna 1890.

Bylo mi dáno jméno Josefína, Markéta a Fortunáta, což v arabštině znamená Bakhita.
Téhož dne jsem přijala svátost biřmování a svaté přijímání.
Ach, jak nezapomenutelné datum!

V katechumenátu jsem strávila čtyři roky, během nichž mi stále jasněji zněl v hloubi duše přívětivý hlas, který ve mně probouzel touhu, abych i já se stala řeholnicí. nakonec jsem o tom promluvila se svým zpovědníkem. Ten mi doporučil, abych to řekla představené domu, sestře Lugii Botteselle, která o tom napsala představené mateřského domu ve Veroně, matce Anně Previtali. Dobrá matka nejenže se žádostí souhlasila, ale dodala, že by byla velmi ráda, kdyby mne sama mohla obléknout svatý šat a ve svůj čas přijmout mé sliby. 7. prosince 1893 jsem vstoupila do noviciátu v domě katechumenů v Benátkách. Po půldruhém roce jsem byla povolána do Verony ke svaté obláčce. Krátce

předtím, než uplynuly tři roky, jsem se do Verony vrátila, abych 8. prosince 1896 složila svaté sliby. Bůh tak dopřál, aby se naplnilo přání matky Previtali, která měsíc nato, 1. ledna 1897, přešla do jiného života. Dostala jsem medailku Panny Marie Bolestné a k plné spokojenosti matky představené jsem byla uvedena do komunity. Bylo to v den Neposkvrněného Početí 1896. Od onoho dne uplynulo čtrnáct let řeholního života, během nichž jsem stále více poznávala Boží dobrotu ke mně. Naléhavě prosím všechny drahé sestry, které mne budou číst, aby nepřestávaly děkovat tomuto starostlivému Pánu a prosit ho, aby mi dal milost odpovídat mu stále lépe.

Bakhita zůstala v Benátkách šest let, vykonávajíc běžné domácí práce. potom v roce 1902 byla převedena do Schia, malého městečka v krásném horském prostředí v severní Itálii. Tady byla ustanovena jako kuchařka. Snažila se tento úkol plnit jak nejlépe uměla, přičemž zvláštní pozornost věnovala tomu, aby jídlo, které připravovala bylo co nejchutnější a dokonce v zimě přihřívala nádobí, aby zajistila teplá jídla pro dívčí internátní školu a pro sestry. V roce 1935 sestry žádaly sestru Bakhitu, aby se vydala na výpravnou tour, kde by povyprávěla svůj příběh víry jako jistou formu misijní práce. Plachá a skromná sestra neochotně souhlasila, protože se jí nelíbilo být středem pozornosti. Celý nadcházející rok tak za všeobecného zaujetí obecenstva vydávala své svědectví. Vždy to však dělala "Pro Boží slávu". Následující dva roky pak sloužila jako vrátná v noviciátu misijních sester v Miláně. V roce 1938 začala sestra Bakhita zdravotně chřadnout. Vrátila se proto do Schia konat domácí práce. Tady 8. prosince 1943 oslavila radostné zlaté výročí, 50 let řeholního života, jehož se účastnilo skoro celé město. Všichni jí blahopřáli a děkovali za všechnu její práci. Jak se Bakhitin život chýlil ke konci, začala trávit více času s Pánem, upřeně na něj hleděla ve svatostánku nebo na kříži a modlila se. Trávila více času na modlitbách za své misijní spolusestry. „Občas mívám bezesné noci: kdy na mne doléhá nuda a smutek. Ale nevěnuji tomu žádnou pozornost: obětuji své utrpení a cítím se šťastná. Děkuji Bohu za množství milostí, které mi udělil, a jsem šťastná, že mu něco mohu na oplátku nabídnout jako výraz mé vděčnosti.“ Když se blížil konec jejího života na zemi, některé z jejich sester vyjádřily obavy nad Božím soudem k ní, na což Bakhita odvětila: „Když někdo někoho miluje, přeje si být s ním, tak proč se bát? Smrt nás zavede k Bohu“. A dodala: „Já už se pomalu ubírám k věčnosti ... Nesu si dvě zavazadla: jedno obsahuje mé hříchy, v tom druhém, mnohem těžším, jsou nekonečné zásluhy Ježíše Krista. Jakmile se objevím před Božím soudem, zakryji mou ošklivou brašnu zásluhami Naší Paní. Pak otevřu druhé zavazadlo a představím věčnému Otci zásluhy Jeho Syna Ježíše a řeknu Mu: „Nyní suďte podle toho, co vidíte.“

Sestra Josefína prodělala v zimě roku 1947 silný zápal plic a horečka způsobila, že procházela obdobími delíria a ztráty vědomí. Když opět vědomí nabyla, kdosi se jí zeptal: „Sestro Josefíno, jak sem máš? Dnes je sobota.“ Když umírala, opakovala: „Ano, jsem tak šťastná: Panno Maria, Panno Maria!“ To byla její poslední slova 8. února 1947. Papež Jan Pavel II. beatifikoval sestru Josefínu Bakhitu 17. března 1993 a za svatou ji prohlásil 1. října 2000 v Římě.

"Buďte dobří, milujte Pána, modlete se za ty, kdo Ho neznají.
Jak velkou milostí je Boha znát!"
~Sestra Josefína Bakhita~

✠

9. ÚNOR - SV. APOLÓNIE

Bývá uváděno, že byla dcerou senátora Alexandrie. Žila jako panna zasvěcená Kristu a v době pronásledování za císaře Decia ji vojáci zajali, nutili, aby se zřekla Krista a poklonila se božstvům, která patřila ke státnímu náboženství. Domluvu začali formou hrubého násilí - vyrazili jí všechny zuby a rozbili čelisti. Přivedli ji k hranici, ať se rozhodne: buď pro Krista a shoří v plamenech, nebo se postaví proti němu a nechají ji žít. Snad naznačila, že se rozmýšlí, ve skutečnosti se připravovala k odpovědi, která se nedá dvojsmyslně vyložit. S rozbitými ústy nemohla zřetelněji říci, že se rozhodla pro Krista, než si sama stoupnout na hranici. Tak přešla do náruče své věčné Lásky. Šlo o bezvýhradné odevzdání se do Boží Prozřetelnosti. Přijala rozhodnutí katanů, které nešlo zvrátit, a v němž měla dosvědčit věrnost Kristu jako přímou cestu k němu. Její skok do plamenů byl heroickým vyústěním jejich ctností.

✠

FARNOST EUCHARISTII, MODLITBOU, DOBROČINNOSTÍ ŽIJE.
PROSÍM S VDĚČNOSTÍ - PAMATUJTE DAREM NA ŽIVOT SVÉ FARNOSTI:

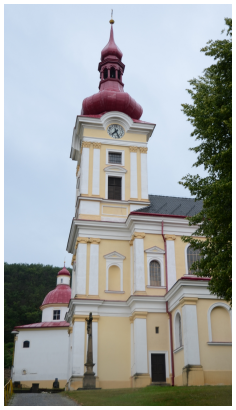

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PUSTIMĚŘ:

číslo účtu: 1560129309/0800

✠

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST DRYSICE:

číslo účtu: 1560130369/0800

✠

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PODIVICE:

číslo účtu: 1560131329/0800

✠

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST TOPOLANY:

číslo účtu: 1560196309/0800

✠

SVŮJ DAR NAVÍC MŮŽETE ODEPSAT Z DANÍ!

POŽADAVEK NA POTVRZENÍ PRO ODPIS ZAŠLETE NA EMAIL:

josef.benicek@seznam.cz

PÁN BŮH ODPLAŤ KAŽDÝ VÁŠ DAR A ŽEHNEJ VÁM.

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „*Příspěvky na Farní Informátor*“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks.** Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na http://www.pustimer-farnost.cz

"Když jsem šel k Janu Pavlu II., vždy jsem musel mít připraveny aspoň dva vtipy"

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK, S.J.,
čestný občan Pustiměře

I.

Učitelka: „Děti, řekněte mi nějaký příklad na harmonický vztah!“ Pepíček: „Můj děda chrápe a babička je hluchá...“.

II.

Učitelka zeměpisu zkouší žáka: „Čím je známá Ostrava?“ – „Nevím.“ – „Odkud máte uhlí?“, pomáhá učitelka. Žák nechápavě: „Ze sklepa...“.

III.

Učitel vypráví ve škole dětem o škodlivosti alkoholu. Příkladem jim uvádí situaci ze života zvířat. „Kdybyste před osla postavili jedno vědro s vodou a druhé s alkoholem, z kterého by se napil?“ – „Z vědra s vodou,“ křičí děti. „A proč?“, táže se dál kantor. Přihlásí se Pepíček: „Protože je to osel!“

IV.

Starší pán si stěžuje: „Kamarádi, já už mám takovou sklerózu, že mi kartářka musí vykládat minulost...!“

V.

Ptá se paní učitelka v první třídě Pepíčka, kolik má sourozenců. „Dva bratry a sestru.“ – „A ty jsi nejstarší?“ – „Ne, nejstarší je děda."

VI.

Ministr obrany dělá u vojska inspekci před vstupem země i armády do NATO: „Vojáci, na které straně budete bojovat v případě napadení státu?“ – Všichni vojáci zvolají jako jeden muž: „Na straně NATO!“ Jenom jeden voják mlčí. Nakonec tiše řekne: „Já bych, prosím, chtěl bojovat na straně Rusů!“ – „Ale proč?“, ptá se ministr. „Protože bych chtěl být v zajetí radši na Floridě než na Sibiři!“

VII.

Váš horoskop na zítřejší den: Zítra Vás budou všichni jenom chválit, budou Vás nosit na rukou a zahrnovat květinami. Jo jo, pohřby už jsou takové.

VIII.

Ve středověku proti sobě válčí ve Skotsku dva hrady. Z jednoho vyletí dělová koule a na druhém urazí kus hradeb. Z druhého hradu vyletí dělová koule a z prvního urazí věžičku. Tak po sobě střílejí už dva dny, když vtom najednou, z ničeho ni – ticho. Že by mír? Z jednoho hradu vystrčí trubač hlavu a zahuláká: „Hola, hola, proč nestřílíte?“ I na druhé straně vykoukne trubač: „Nemůžeme, koule je u vás!“

POŘAD BOHOSLUŽEB: 26. ledna - 2. února 2025

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 26. ledna	**3. NEDĚLE V MEZIDOBÍ**	**PUSTIMĚŘ 8.00**	za živé a zemřelé farníky a dobrodince farnosti
		DRYSICE 9.30	za + Ladislava a Ludmilu PODOLSKÝCH a dvoje rodiče
	NEDĚLE BOŽÍHO SLOVA	**PODIVICE 11.00**	za dar zdraví, Boží ochranu a požehnání pro rodinu
	SV. TIMOTEJ A TITUS, BISKUPOVÉ	**TOPOLANY 17.00**	za farnosti Topolany, Drysice a Podivice
PONDĚLÍ 27. ledna	**SV. ANĚLA MERICI,** PANNA	**PUSTIMĚŘ 17.00**	za dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu BENÍČKOVU, ZELENKOVU a BUČKOVU
ÚTERÝ 28. ledna	**SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ,** KNĚZ A UČITEL CÍRKVE	**PODIVICE 8.00:** za + Bohuslava MARÁKA, rodiče, dva bratry, dvě švagrové, dva synovce a Boží požehnání pro rodinu	
STŘEDA 29. ledna	**STŘEDA 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ**	**VYŠKOV 14.00: POHŘEB** Ing. Zdeňka ROZSYPALOVÁ (1960)	
		DRYSICE 17.00	za + dar zdraví a Boží ochranu pro rodinu POLÁCHOVU
ČTVRTEK 30. ledna	**ČTVRTEK 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ**	**PODIVICE 8.00**	za + Františka BENÍČKA, rodiče, bratra, sestru, syna, živou a + rodinu
PÁTEK 31. ledna	**SV. JAN BOSCO,** KNĚZ	**PUSTIMĚŘ 17.00**	za dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu MAHDALOVU
SOBOTA 1. února	**SOBOTNÍ PAMÁTKA PANNY MARIE**	**PODIVICE 8.00:** na poděkování Pánu Bohu za přijatá dobrodiní, s prosbou o ochranu Panny Marie a dary Ducha Svatého pro rodinu a přátele	
NEDĚLE 2. února	**SVÁTEK UVEDENÍ PÁNĚ DO CHRÁMU** *(Hromnice)* ŽEHNÁNÍ SVÍCÍ A PRŮVOD	**PUSTIMĚŘ 8.00**	za Boží požehnání pro naše děti a rodiny
		DRYSICE 9.30: za + Jana KLUDÁKA, manželku, dvě dcery, dva zetě, vnuka a dar zdraví pro živou rodinu	
		PODIVICE 11.00: za +Rudolfa POSPÍŠILA, dvě manželky, dceru a zemřelou rodinu POSPÍŠILOVU a ŠMEHLÍKOVU	
	PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	**TOPOLANY 17.00**	za farnosti Topolany, Pustiměř, Drysice a Podivice

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „*Příspěvky na Farní Informátor*“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks**. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na http://www.pustimer-farnost.cz.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 2. – 9. února 2025

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 2. února	**SVÁTEK UVEDENÍ PÁNĚ DO CHRÁMU** *(Hromnice)* ŽEHNÁNÍ SVÍCÍ A PRŮVOD	**PUSTIMĚŘ 8.00**	za Boží požehnání pro naše děti a rodiny
		DRYSICE 9.30: za + Jana KLUDÁKA, manželku, dvě dcery, dva zetě, vnuka a dar zdraví pro živou rodinu	
		PODIVICE 11.00: za +Rudolfa POSPÍŠILA, dvě manželky, dceru a zemřelou rodinu POSPÍŠILOVU a ŠMEHLÍKOVU	
	PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	**TOPOLANY 17.00**	za farnosti Topolany, Pustiměř, Drysice a Podivice
PONDĚLÍ 3. února	**SV. BLAŽEJ,** BISKUP A MUČEDNÍK SVATOBLAŽEJSKÉ POŽEHNÁNÍ	**PUSTIMĚŘ 17.00**	za +Zdeňka CHYŤU, rodiče a Boží požehnání pro živou rodinu
ÚTERÝ 4. února	**ÚTERÝ 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ**	**PODIVICE 8.00**	za dar zdraví a Boží poženání pro rodinu NAVLÁČILOVU
STŘEDA 5. února	**SV. AGÁTA,** PANNA A MUČEDNICE	**DRYSICE 17.00:** za + Elišku BALÍKOVOU, Marii ŘIČÁNKOVOU a duše v očistci	
ČTVRTEK 6. února	**SV. PAVEL MIKI A DRUHOVÉ,** MUČEDNÍCI	**PODIVICE 8.00**	za + Karla SMÉKALA, manželku a rodiče
PÁTEK 7. února	**PÁTEK 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ**	**PUSTIMĚŘ 17.00**	za + Marii BĚLÁNKOVOU, manžela, živou a + rodinu
SOBOTA 8. února	**SV. JOSEFÍNA BAKHITA,** PANNA		
NEDĚLE 9. února	**5. NEDĚLE V MEZIDOBÍ**	**PUSTIMĚŘ 8.00:** na poděkování Pánu Bohu, s prosbou za dar zdraví, dary Ducha Svatého a ochranu Panny Marie	
		DRYSICE 9.30: za + Ludmilu a Jana RACLAVSKÝCH, Marii a Pavla ŠEVČÍKOVY, Tomáše OSIKOVSKÉHO, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu	
		PODIVICE 11.00: za +Annu SUCHÁNKOVOU, manžela, zemřelou rodinu MATOUŠKOVU a duše v očistci	
		TOPOLANY 17.00	za + Františka PROVAZNÍKA, rodiče a sourozence

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „*Příspěvky na Farní Informátor*“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks**. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na http://www.pustimer-farnost.cz.